GEMEENTE
Reusel-De Mierden

Programmabegroting 2025-2028

Datum: 05-11-2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 1

Aanbiedingsbrief 3

Leeswijzer 5

1. Coalitieprogramma en prioriteiten 6

2. Uitgangspunten en begrotingsbeeld 2025-2028 9

3. Paragrafen 13

3.1 Bedrijfsvoering 14

3.2 Lokale heffingen 17

3.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 21

3.4 Financiering 29

3.5 Verbonden Partijen 33

3.6 Onderhoud kapitaalgoederen 39

3.7 Grondbeleid 43

3.8 Openbaarheidsparagraaf 47

4. Programma's 49

Programma 0. Bestuur en ondersteuning 50

Programma 1. Veiligheid 53

Programma 2. Verkeer en vervoer 55

Programma 3. Economie 57

Programma 4. Onderwijs 59

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie 60

Programma 6. Sociaal Domein 63

Programma 7. Volksgezondheid en milieu 68

Programma 8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening, Stedelijke vernieuwing (VHROSV) 71

4. Bijlagen 75

Bijlage 1. Verschillenanalyse 76

Bijlage 2. Nieuw beleid en vervangingsinvesteringen 2025-2028 78

Bijlage 3. Geprognosticeerde balans 86

Bijlage 4. Totaal van lasten en baten per programma 87

Bijlage 5. Staat van incidentele baten en lasten inclusief toelichting..... 88

Bijlage 6. Meerjaren staat van reserves en voorzieningen 90

Bijlage 7. Beleidsindicatoren..... 91

Aanbiedingsbrief

De begroting 2024-2027 was voor het jaar 2024 nog structureel sluitend, maar de jaren daarna lieten fors oplopende tekorten zien. In de 1e berap 2024 werd voor 2025 een structureel tekort voorzien van € 718.000. Doordat we onder andere vanwege het nog vast te stellen wegenbeheerplan, vanuit de Gemeenschappelijke Regelingen en in het Sociaal Domein hogere lasten verwachten, hebben we in voorliggende begroting al stappen moeten zetten, onder de noemer ‘Spoor 1’ en ‘Spoor 2’, om het begrotingsjaar 2025 sluitend te maken. Daarbij hebben we deels voorgesorteerd op de problemen die we vanaf 2026 verwachten.

Onder ‘Spoor 1’ is er kritisch gekeken naar ruimte op bestaande posten met weinig beleidsmatig effect. Omdat daarmee het negatieve saldo van 2026 nog niet opgelost is, kiezen wij ervoor om de Onroerendezaakbelasting en Toeristenbelasting qua tarieven op te hogen naar het landelijk gemiddelde. Deze aanzet van ‘Spoor 2’ maakt dat we voor 2025 een positief structureel saldo kunnen presenteren. Maar net zo belangrijk vinden wij het dat daarmee ook de saldi in de jaren ná 2025 wat minder rampzalig worden. Mede daardoor wordt het dan aanvaardbaarder om de negatieve saldi in 2026 en 2027 vooralsnog op te lossen door de inzet van een deel van het surplus in de Algemene Reserve als dat dan nodig mocht zijn. Normaliter wordt dit gezien als incidentele dekking, maar voor nu is deze methode toegestaan door de toezichthouders om actuele knelpunten op te lossen, zolang de solvabiliteit voldoende hoog is en blijft. Daardoor ontstaat meer tijd om in ‘Spoor 2’ maatregelen te nemen om uiteindelijk te komen tot een regulier structureel sluitende begroting.

Vooralsnog zien we dat het Rijk de onzekerheid over 2026 en verder laat bestaan. Het jaar 2026 wordt al enige tijd het ‘ravijnjaar’ genoemd omdat het Rijk vanaf dat jaar minder middelen aan de gemeenten gaat verstrekken. Dat is ook in deze begroting goed zichtbaar. Daarom proberen wij, samen met de VNG en andere gemeenten het Rijk voldoende argumenten te geven om gemeenten structureel van voldoende financiële middelen te voorzien, passend bij het steeds groter wordende takenpakket. Als die pogingen geen of onvoldoende resultaat opleveren, zullen wij en met ons heel veel gemeenten, er niet aan ontkomen om ons ambitieniveau bij te stellen en mogelijk moeten overwegen om Rijkstaken af te stoten. Dat willen we niet.

Het begrotingsbeeld in de voorliggende begroting ziet er als volgt uit:

(bedragen in €)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Structureel Saldo	313.262	1.215.092-	503.771-	323.963-
Incidenteel Saldo	454.500	230.000	69.000	94.000
Saldo baten en lasten	**767.762**	**985.092-**	**434.771-**	**229.963-**

In 2024 hebben we gewerkt aan het robuust maken van de ambtelijke organisatie. Hiermee zijn we beter ingericht op de taken die we moeten en willen uitvoeren. We schrijven hier bewust ‘moeten en willen’ omdat we enerzijds verplicht taken uit ‘moeten’ voeren, maar dat doen we op het niveau dat wij passend vinden, anderzijds hebben we ook eigen ambities waarmee we aan de slag ‘willen’ om onze inwoners en bedrijven van dienst te kunnen zijn.

Met de programmabegroting staan we stil bij de ontwikkelingen die we om ons heen zien. We zien dat onze omgeving razendsnel verandert en dat er uitdagingen zijn voor onze gemeente en gemeenschap op verschillende gebieden. Ontwikkelingen als de hoge inflatie, stijgende bouw- en grondstoffenkosten, de overspannen woningmarkt, de krappe arbeidsmarkt, het teruglopende aanbod vrijwilligers en de vluchtelingenproblematiek worden ook in Reusel-De Mierden gemerkt en gevoeld.

De stijgende kosten voor levensonderhoud zorgen ervoor dat meer inwoners moeite hebben om rond te komen. Ouderen wonen steeds langer zelfstandig thuis. Het levert druk en zorg op bij de mensen om hen heen. Eenzaamheid is aan de orde van de dag en er wordt steeds meer gevraagd van mantelzorgers. Maar de zorg is er ook wat betreft onze jeugd. De groei van de inzet van de specialistische jeugdhulp is zorgelijk. We steunen hen die het nodig hebben. Het is van groot belang om naar elkaar om te blijven zien en te helpen daar waar dat kan. In zijn algemeenheid zien we de

kosten van het sociaal domein stijgen door de toename van de veelheid en complexheid aan taken die aan gemeenten worden opgedragen.

Reusel-De Mierden is gelegen in een regio die een bijzondere ontwikkeling doormaakt. De hightech-industrie en hoogwaardige maakindustrie groeien snel. De regio groeit daardoor tot 2040 naar verwachting met 100.000 woningen. Ook het inwoneraantal zal toenemen. Dit heeft grote gevolgen voor woningbouw, bedrijventerreinen, mobiliteit, maar zeker ook voorzieningen en natuur en heeft een grote impact op sociaal-maatschappelijke structuren en welzijn van alle inwoners. Reusel-De Mierden werkt enerzijds aan de gevolgen en stelt anderzijds met de andere Kempengemeenten een toekomstvisie en ontwikkelstrategie met brede welvaart op om zelf zoveel mogelijk te kunnen sturen.

Vanuit klimaatverandering en duurzaamheidsambities zijn verschillende transities noodzakelijk op het gebied van energie, warmte, stikstof, natuur, landbouw en klimaatadaptatie. Deze ingewikkelde puzzels hebben grote impact op de gemeente, inwoners en bedrijven, met name in het landelijk gebied.

We werken aan een leefomgeving die groener is en uitnodigt tot verblijf, een openbare ruimte die intact en schoon is, en een gebouwde omgeving die gebruikt maakt van duurzame energie en woningen die energiezuinig zijn. Meer ruimte bieden aan de natuur en het groen in onze gemeente zorgt ervoor dat het fijn is om in de buitenruimte te zijn, ook in de toekomst.

Als gemeente laten we ons leiden door wat er buiten nodig is en voeren we onze gemeentelijke taken uit op een manier die daarbij past. We willen een gemeente zijn waarin iedereen mee kan doen. Zo werken we aan een toekomstbestendige en complete gemeente waar het fijn is te wonen, te werken en te recreëren. Het uitgangspunt is dat we blijven voortbouwen op de kracht van Samen Doen!

Burgemeester en wethouders van Reusel-De Mierden,

de secretaris,	de burgemeester,
dhr. J.P.P.S. Ruyters.	mw. A.J.M.H. van de Ven.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1, coalitieprogramma en prioriteiten, wordt vooral ingegaan op zaken die vanuit het collegeprogramma 2022-2026 ‘Samen werken aan een vitale samenleving’ op de voorgrond staan en op andere relevante zaken die van belang zijn in relatie tot de prioriteiten die in deze begroting hun beslag hebben gekregen.

In hoofdstuk 2 worden de uitgangspunten voor de voorliggende programmabegroting weergegeven. De uitgangspunten worden met een korte opsomming aangehaald. Ook het meerjarenbegrotingsbeeld vindt u in dit hoofdstuk.

Hoofstuk 3 bevat de paragrafen. De gemeente dient op basis van het Bbv (Besluit begroting en verantwoording) 7 verplichte paragrafen op te nemen in de begroting. In de paragrafen wordt als een soort van dwarsdoorsnede over alle programma’s heen informatie gegeven over een aantal belangrijke thema’s.

De programma’s komen in hoofdstuk 4 aan bod. Een programma is een geheel van activiteiten om beoogde maatschappelijke effecten te bereiken. In een programma is dus een bepaalde samenhang tussen de activiteiten aanwezig. In onze gemeente is ervoor gekozen om de programma-indeling gelijk te laten zijn aan de wettelijk voorgeschreven indeling in taakvelden. De programmabegroting bestaat uit 9 programma’s, die in onze situatie overeenkomen met de taakvelden die vanuit het BBV zijn voorgeschreven.

Ieder programma is onderverdeeld in producten en heeft een vaste indeling, waarin het volgende is opgenomen:

- Ambitie:
  Hier is een korte samenvatting opgenomen van wat de ambitie is.
- Maatschappelijk resultaat:
  Hier wordt kort aangegeven welke maatschappelijke effecten we verwachten van ons handelen.
- Inspanning 2025:
  De verwachte inspanningen die we in 2025 gepland hebben om de gestelde ambitie c.q. het maatschappelijke resultaat te bereiken (of daar naar toe te groeien). We hebben getracht daarbij zoveel mogelijk rekening te houden met zaken die in het collegeprogramma zijn opgenomen. Hierbij moet bedacht worden dat het reguliere werk niet in deze beschrijvingen is meegenomen. Er zijn dus bijvoorbeeld geen omschrijvingen opgenomen van paspoorten of omgevingsvergunningen die we afgeven, want dat is regulier werk.
- Wat mag het kosten?
  Hier worden de kosten van het programma weergegeven, gesplitst per product.

Middels bijlagen worden enkele aspecten nog nader uitgediept of toegelicht. Een van de belangrijkste bijlagen is ongetwijfeld de bijlage ‘Nieuw beleid en vervangingsinvesteringen’. De begroting gaat uit van bestaand beleid en in de ‘lijst nieuw beleid en vervangingsinvesteringen’ brengen we de consequenties in beeld van nieuwe beleidsvoornemens. Nieuw beleid kan noodzakelijk zijn vanuit Rijksbeleid, maar kan ook ingestoken worden vanuit prioriteiten of wensen vanuit de raad. Op de lijst nieuw beleid staan ook de vervangingsinvesteringen vermeld. Ofschoon vervanging van afgeschreven activa geen nieuw beleid is, brengen we ze toch op deze lijst in beeld omdat het vervangingsmoment vaak een goed moment is om na te denken of doelstellingen wellicht op een andere wijze beter zouden kunnen worden gerealiseerd.

De geprognosticeerde balans en het totaaloverzicht van baten en lasten met staat van incidentele baten en lasten zijn verplichte bijlagen.

Als laatste is er een bijlage met beleidsindicatoren. Voor de indicatoren wordt een beroep gedaan op bestaande cijfers, veelal vanuit de site waarstaatjegemeente.nl. Die indicatoren zijn niet altijd even actueel en daarom is het jaar vermeld waarop de indicator betrekking heeft. Indien een indicator niet beschikbaar is, wordt dit aangegeven met ‘gegevens niet beschikbaar’. Naast de verplichte indicatoren voor Reusel-De Mierden zijn de vergelijkende gemiddelde indicatoren voor gemeenten tot 25.000 inwoners uit heel Nederland vermeld. Wij wijzen erop dat een eenvoudige vergelijking tussen gemeentelijke cijfers en de landelijke gemiddelden vaak lastig zal zijn omdat verschillende gemeenten anders in elkaar steken.

GEMEENTE
Reusel-De Mierden

1. Coalitieprogramma en prioriteiten

1.1 Coalitieakkoord 2022-2026: ‘Samen werken aan een vitale samenleving’

Na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 hebben de partijen Samenwerking Reusel-De Mierden en VVD een coalitie gevormd en hun ambities voor de jaren 2022-2026 vastgelegd in het coalitieakkoord. Met het coalitieakkoord wordt richting gegeven aan de bestuurlijke koers van de gemeente Reusel-De Mierden voor de huidige raadsperiode.

Belangrijke thema’s uit het coalitieprogramma zijn:

Aandacht voor de schaalsprong-ontwikkelingen die in de Brainportregio op ons afkomen

We proberen van deze krachtige economische ontwikkeling te profiteren en daarmee juist een hefboomeffect te creëren om onze samenleving een impuls te geven. We trekken daarin gezamenlijk op met andere gemeenten. Dit vergt een integrale benadering waarbij wonen, mobiliteit, economie en energietransitie zich in samenhang met elkaar ontwikkelen. Dit alles kan bijdragen aan het verhogen van de leefbaarheid in onze kernen op allerlei gebieden, zoals meer woningbouw, voorzieningen en verbeteren bereikbaarheid.

Behoud van leefbare kernen staat voorop

Dat betekent dat er in elke kern voldoende woningbouw naar behoefte moet zijn, elke kern een ontmoetingsruimte en basisschool moet hebben en dat de bereikbaarheid zowel in de kern als daarbuiten goed moet zijn. Nu de meeste omleidingsroutes gereed zijn gaan we echt werk maken van het weren van het zwaar vracht- en landbouwverkeer uit de kernen.
In onze kernen zit veel vitaliteit en kracht die op een positieve wijze bijdraagt aan het nemen van meer verantwoordelijkheid door inwoners zelf om de leefbaarheid en het welzijn van de eigen kern te behouden. Als gemeente betekent dit dat we willen luisteren naar ideeën van inwoners en ruimte willen geven om te experimenteren om mooie dingen in onze samenleving te laten ontstaan. Dat is voor ons ‘**Samen Doen**’. Hierdoor wordt de eigen kracht van onze inwoners alleen maar beter benut.

Voorkomen is beter dan genezen

We richten onze aandacht op preventie en vroeg-signalering en op het stimuleren van een gezonde leefstijl in het kader van vitaliteit. Hiermee willen we voorkomen dat inwoners in een situatie komen die deelname aan de maatschappij in de weg staat. Een integrale aanpak is nodig zodat de beweging van nazorg naar voorzorg vanuit alle beleidsvelden actief en met overtuiging wordt ingezet. Speciale aandacht gaat hierbij uit naar onze jongeren, die hun hele toekomst nog voor zich hebben, maar ook naar onze ouderen en mensen met een beperking. ‘**Iedereen doet mee**’, wat ons betreft.

In de afgelopen jaren heeft het gemeentebestuur hard gewerkt om de basis op orde te krijgen, in de komende vier jaren bouwen we samen verder aan een vitale samenleving. Want dat is nodig. De huidige ontwikkelingen in de wereld vragen om een samenleving die vitaal is en kijkt naar de toekomst.

1.2 Collegeprogramma 2022-2026

Op basis van het coalitieakkoord is door het college een meerjarig uitvoeringsprogramma opgesteld in de vorm van een collegeprogramma. Het collegeprogramma bevat de nadere uitwerking op de aspecten te bereiken resultaten, inhoud en planning. De financiële uitwerking is terug te vinden in de jaarlijkse programmabegroting. Het college wil met het collegeprogramma aan de raad een leidraad bieden voor haar kaderstellende en controlerende rol.

Het college wil aanspreekbaar zijn en werken vanuit verbinding met inwoners, organisaties en ondernemers en aanwezig zijn waar de energie in de samenleving is om zaken voor elkaar te krijgen. We stellen ons ten doel ondernemerschap in de samenleving te stimuleren en kennis en ervaring te benutten. We hebben regelmatig overleg met onze verschillende partners in de kernen en vragen hen mee te denken over het gemeentelijk beleid. Zij weten doorgaans heel goed wat er in hun omgeving speelt en wat de gemeente daarin kan betekenen. Daarnaast werken we aan een goede samenwerking met andere (Kempen)gemeenten en verbonden partijen en focussen daarbij op wat we in verbinding met elkaar kunnen bereiken.

Het college wil transparant zijn en in begrijpelijke taal communiceren met de inwoners. Daarbij is persoonlijk contact altijd mogelijk maar ook onze digitale dienstverlening willen we op een goed niveau houden. We geven daarbij uitvoering aan onze servicenormen. Zo weet een inwoner wat hij of zij mag verwachten en wat hij of zij zelf kan doen om snel en goed geholpen te worden.

Op het gebied van ruimtelijke ontwikkelingen liggen er veel mooie plannen, zoals het centrumplan Reusel, waarvoor het bestemmingsplan nu onherroepelijk is, zodat we komende jaren ook daadwerkelijk de realisatie ter hand kunnen gaan nemen. Daarnaast biedt onze mooie groene omgeving veel uitdagingen in het samenspel tussen bedrijvigheid, recreatie en vervoer. Ook in die trajecten biedt het college aan inwoners en ondernemers de mogelijkheid om mee te denken.

Het Sociaal Domein is en blijft een aandachtspunt. Het Rijk vraagt gemeenten om steeds meer zelf op te lossen en dat is niet altijd gemakkelijk. Gelukkig hebben we in onze gemeente een groot aantal vrijwilligers die hulp wil bieden aan mensen die een steuntje in de rug nodig hebben. Dit sociale netwerk verbetert de kwaliteit van zorg en leven. Hulp dicht bij huis is belangrijk, bovendien kan het eventuele mantelzorgers en naasten ontlasten. Het is voor iedereen met een hulpvraag belangrijk om zoveel mogelijk op eigen kracht te kunnen blijven doen. Daarom gaan we samen op zoek naar wat het beste past bij de hulpvraag. Ook dat is Samen Doen.

Preventie is belangrijk om problemen in de toekomst te voorkomen. Het college zet in op tijdig signaleren en bieden van zorg, omdat dit mede ten goede kan komen aan de veiligheidsbeleving van onze inwoners. Want inwoners voelen zich in het algemeen in onze gemeente veilig en letten op elkaar. De meldingsbereidheid op het gebied van veiligheid is laag. We stimuleren onze inwoners om eerder een signaal af te geven als er zaken niet ‘pluis’ voelen.

Het is in het kader van vitaliteit belangrijk om jong en oud, met of zonder beperking, in beweging te krijgen. Bewegen is gezond en vergroot ook het sociale netwerk, zodat iedereen voortaan echt mee kan doen.

Het college streeft naar het gezond houden van de gemeentelijke financiën. Dat wordt steeds moeilijker doordat steeds meer nieuwe taken op het bordje van de gemeente worden geschoven en die taken ook toenemen in complexiteit. Daarbij kort het Rijk op bijbehorende budgetten. De huidige economische situatie maakt op Rijksniveau bezuinigingen noodzakelijk, terwijl gemeenten zich inspannen om van het Rijk méér middelen te ontvangen, zodat taken en middelen weer meer met elkaar in evenwicht komen. Samen met oplopende kostenniveaus op heel veel terreinen, maakt dat we voor immens grote uitdagingen staan om de begroting de komende jaren sluitend te houden c.q. te krijgen.

Het college vertrouwt erop dat het collegeprogramma 2022-2026 en de uitwerking daarvan in de voorliggende programmabegroting 2025-2028 een goede basis biedt om in deze raadsperiode samen verder te bouwen aan een vitale samenleving en de doelstellingen uit het coalitieakkoord in concrete daden om te zetten. Ontwikkelingen in en buiten onze gemeente leiden niet zelden tot doorkruising van plannen en beperkingen in de realisatiemogelijkheden. Daar zullen we flexibel op moeten inspelen indien en voor zover dat mogelijk is.

2. Uitgangspunten en begrotingsbeeld 2025-2028

2.1. Uitgangspunten

In dit hoofdstuk worden de uitgangspunten geformuleerd, die bij de samenstelling van de begroting 2025-2028 zijn gehanteerd. Vanzelfsprekend sluiten deze zoveel mogelijk aan bij de uitgangspunten, zoals die in voorgaande jaren zijn vastgesteld. Wij volstaan hier met een korte opsomming:

1. Bestaand beleid uit de begroting 2024-2027 inclusief inflatie

Het vertrekpunt voor het opstellen van de begroting wordt gevormd door ongewijzigd beleid zoals opgenomen in de begroting 2024-2027. Bij het opstellen van de begroting wordt rekening gehouden met prijsontwikkelingen (inflatie). De meicirculaire houdt inflatiecijfers aan voor de berekening van de hoogte van de algemene uitkering. Het is dan ook voor de hand liggend om in de meerjarenbegroting dezelfde percentages te hanteren. In de meicirculaire is de inflatie 2,3% voor materiële zaken, 2,2% voor overheid en 4,4% voor lonen.

2. Personeelsbudget

In de begroting 2025-2028 vormt de huidige formatieomvang het uitgangspunt voor de raming van de personeelsbudgetten (exclusief nieuw beleid). De loonkostenontwikkeling op basis van de CAR/UWO zal gevolgd moeten worden. Tevens zijn de algemene salariskostenontwikkelingen van invloed op de personeelskosten. Bij de meerjarige berekeningen van de loonkosten gaan wij uit van het stijgingspercentage zoals is opgenomen in de meicirculaire 2024.

3. Rente

A. Omslagrente (= rente die aan taakvelden toegerekend wordt)

De omslagrente dient te worden berekend aan de hand van de geraamde rentelasten en de geraamde boekwaarden van investeringen, afgerond op een veelvoud van 0,5%. De omslagrente bedraagt 0,5% en de berekening treft u aan in paragraaf 3.4.

B. Rente toe te rekenen aan alléén de grondexploitatie

In onze gemeente is de grondexploitatie (net als alle andere activa) gefinancierd door een mix van vreemd vermogen (geldleningen) en eigen vermogen (reserves). Echter, aan de grondexploitatie mag op basis van het Bbv (Besluit begroting en verantwoording) géén rente worden toegerekend over het eigen vermogen. Dit betekent dat op de gemiddelde rente, zoals die hiervoor bij A. is berekend, nog een correctie moet worden toegepast naar rato van de verhouding tussen vreemd vermogen en totaal vermogen van de gemeente.

4. Algemene uitkering

In de begroting 2025-2028 is de algemene uitkering opgenomen op basis van de meicirculaire 2024. In 2025 wordt een eenmalige korting toegepast op de algemene uitkering ad € 416.800. De provinciale toezichthouders keuren het goed dat deze korting als incidenteel wordt aangemerkt. Hierdoor is het structurele deel van de algemene uitkering hoger.
Tevens hebben wij de onderbesteding van het BTW-compensatiefonds ingecalculeerd. Indien het BTW-compensatiefonds niet volledig wordt benut, wordt het overschot (achteraf) teruggestort in de algemene uitkering. Dit mag structureel meegenomen worden. Dat deden wij tot dusverre niet, maar vinden nu dat dit een verdedigbare keuze is. Vanwege de begrotingstekorten, waar veel gemeenten mee te maken hebben of krijgen, is de verwachting dat onderbesteding van het BTW-compensatiefonds meer voor de hand ligt. Bezuinigingen leiden immers tot minder uitgaven en dus ook tot minder BTW-compensatie.

5. Belastingen en heffingen

Ten aanzien van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing wordt een kostendekkende tariefstelling aangehouden. In de raadsvergadering van 14 november 2023 is de nieuwe Visie Water en Riolering vastgesteld. Op basis daarvan is ook een Plan Water en Riolering opgesteld. Op dit plan zijn zowel de exploitatielasten als de investeringen gebaseerd. En uiteraard is ook de rioolheffing gebaseerd op de tarieven die in de nieuwe plannen zijn benoemd.

Voor de OZB-opbrengst vinden wij het vanwege een achterstand in de indexering en de fors negatieve begrotingssaldi noodzakelijk om een extra verhoging voor te stellen. Wij stellen voor het tarief te richten op het landelijk gemiddelde tarief. Dat betekent voor onze gemeente een extra verhoging met 23%. Dit betekent voor een gemiddelde woning een stijging van de OZB met € 78,- per jaar ten opzichte van uitsluitend aanpassing van het tarief met de reguliere index van 2,2%.

Bij de aanpassing van het tarief om de beoogde opbrengst te behalen, houden wij rekening met de waardeontwikkeling. Om te kunnen komen tot een gelijkblijvende opbrengst zal bij dalende waardes sprake zijn van hogere tarieven en bij stijgende waardes zal sprake zijn van een daling van de tarieven.
Ook is gerekend met een toename van het areaal, hetgeen geen invloed heeft de hoogte van het tarief, maar wel leidt tot een hogere opbrengstenraming.

Toeristenbelasting
Voor de Toeristenbelasting heeft de raad bij amendement besloten om het tarief niet jaarlijks te verhogen met het inflatiepercentage maar eens in de paar jaren met iets grotere stappen verhogingen te verwerken, voor het eerst ingaande het jaar 2025. Op basis hiervan stijgt het tarief in 2025 van € 1,60 naar € 1,76. Net als bij de OZB stellen wij echter voor om een extra verhoging door te voeren, gebaseerd op een landelijk gemiddelde in 2024. Wij stellen daarom voor 2025 een tarief voor van € 2,34 per overnachting.

Woonforensenbelasting
Ook voor de Woonforensenbelasting gaan wij uit van een inflatiecorrectie van 2,2%.

Leges
Voor de leges geldt het uitgangspunt van kostendekkendheid. Winst maken op het totaal van legesopbrengsten is niet toegestaan. Uiteraard speelt inflatiecorrectie een rol in de tariefberekening. Ook in deze begroting hanteren wij het uitgangspunt van kostendekkendheid. Wij hebben echter de indruk dat we naar huidige wet- en regelgeving meer kosten toe zouden kunnen rekenen. Dat zou dus betekenen dat we de 100% kostendekking niet halen en dat we dus extra opbrengsten zouden kunnen genereren. Om zo'n berekening volledig te doen en daar meteen een relatief eenvoudig bij te houden c.q. te actualiseren model onder te hangen, is echter een hels karwei en dat gaat voor 2025 niet meer volledig lukken. We gaan er echter wel mee aan de slag, zodat we in de loop van 2025 volledig inzicht krijgen in de kosten en opbrengsten van de leges. Daarin nemen we uw raad mee.

6. Basisgegevens
Voor de aantallen inwoners en woningen vormen de werkelijke aantallen per 1 januari 2024 het uitgangspunt. Ramingen voor aantallen inwoners en woningen worden gebaseerd op globale inschattingen vanuit ervaringsgegevens. Bovendien wordt voor iedere begrotingscyclus de uitgangssituatie bepaald op de laatst bekende werkelijke aantallen. Waar mogelijk wordt rekening gehouden met concrete woningbouwplannen en de status van die plannen. De financiële impact van dit soort relatief geringe inschattingsafwijkingen zijn dermate klein, dat het niet lonend is om veel tijd te steken in een verdere nauwkeurigheid van de schattingen. Als concrete bouwprojecten zover gevorderd zijn dat deze in het begrotingsjaar gereed zijn, wordt daar rekening mee gehouden indien dat substantieel afwijkt van de reguliere inschattingen.

2.2. Methodiek
De meerjarenbegroting wordt op basis van lopende prijzen vastgesteld. Dit wil zeggen dat in de verschillende jaren de verwachte inflatie, loonontwikkelingen en inkomensmutaties verwerkt zijn. Resultaat is een begroting die een reëler inzicht in het meerjarenperspectief geeft.

De begroting maakt onderscheid tussen structurele en incidentele middelen. Structurele middelen zijn jaarlijks terugkerende middelen. Incidentele middelen zijn eenmalig of voor een beperkt aantal jaren terugkerende middelen en welke naar hun aard in elk geval een zeker eindmoment hebben. Om het huishoudboekje van de gemeente gezond te houden is het van belang om de jaarlijks terugkerende lasten te kunnen betalen uit de jaarlijks terugkerende inkomsten. Dat heet dan een structureel en reëel sluitende begroting.
Uitgangspunt is dat de begroting bestaat uit structurele lasten en baten. Incidenteel is de uitzondering en de uitzondering moet altijd goed gemotiveerd worden. Verder is vooral de aard van de last (of baat) bepalend voor de vraag of sprake is van incidenteel of structureel. Als tweede uitgangspunt is ook de looptijd van de last (of baat) van belang. In zijn algemeenheid geldt dat een langere looptijd eerder aanleiding geeft om een last of baat als structureel te (moeten) beschouwen.

2.3. Begrotingsbeeld

De meerjarenbegroting laat het volgende begrotingsbeeld zien (inclusief nieuw beleid):

(bedragen in €)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Structureel Saldo	313.262	1.215.092-	503.771-	323.963-
Incidenteel Saldo	454.500	230.000	69.000	94.000
Saldo baten en lasten	**767.762**	**985.092-**	**434.771-**	**229.963-**

Voor een verklaring van de verschillen verwijzen wij naar de analyse daarvan in bijlage 1 van deze programmabegroting. In bijlage 4 is een overzicht van baten en lasten per programma opgenomen en in bijlage 5 een nadere toelichting bij het incidentele saldo.

GEMEENTE
Reusel-De Mierden

3. Paragrafen

3.1 Bedrijfsvoering

3.1.1. Inleiding

De afdeling Bedrijfsvoering heeft een belangrijke rol in het ontzorgen van de organisatie in de realisatie van de beleidsdoelen van de gemeente. Het ondersteunt de primaire processen, dienstverlening aan burgers en beleids- en bestuurlijke processen. Wij streven naar een bedrijfsvoering die zodanig is ingericht, dat de uitvoering van de programmabegroting door de ambtelijke organisatie op een zo efficiënt mogelijke wijze kan gebeuren. In deze paragraaf geven we inzicht in de belangrijkste ontwikkelingen en ambities in 2025 op het gebied van bedrijfsvoering.

De belangrijkste ambities vanuit de raad en het college met betrekking tot de bedrijfsvoering zijn:

- Vergroten van de bestuurskracht;
- Samen Doen is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners, gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie;
- Verbeteren van de communicatie;
- Adequate en zorgvuldige dienstverlening;
- Financiële huishouding gemeente op orde.

3.1.2. Vergroten van de bestuurskracht

Als kleine gemeente is de zeggenschap in de regio, richting provincie, het rijk en ook internationaal beperkt. Daarom is het voor Reusel-De Mierden belangrijk om continu de samenwerking met anderen op te zoeken om haar doelen te bereiken en onze inwoners beter te vertegenwoordigen in de regio, richting de provincie, het rijk en internationaal. Dit doen we door kansen te benutten van (internationale) samenwerking met aangrenzende gemeenten. Internationaal blijven we deelnemen aan Benego (Belgisch Nederlands grensoverleg). Daarnaast werken we zoveel mogelijk samen op gebieden waar dit de kwaliteit van de dienstverlening aan onze inwoners ten goede komt, gebaseerd op drie pijlers: kwaliteit, efficiency en het voorkomen van kwetsbaarheid. Tot slot zijn we sinds 2022 aangesloten bij de K-80 (kleine gemeentes) met als doel een grotere stem richting het Rijk te hebben en vinden er samenwerkingsvormen op allerlei gebied plaats met andere Kempengemeenten.
In 2025 zijn de 21 gemeenten uit de regio Brainport Eindhoven samen met de provincie Noord-Brabant gastregio voor het VNG Jaarcongres 2025. Niet eerder kwam het voor dat zo'n grote groep gemeenten in samenwerking met de provincie het congres organiseerde. De congresdagen vinden plaats op 17 en 18 juni 2025 en onze gemeente is een van de kartrekkers hierin.

3.1.3. Samen Doen is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners, gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie

Samen Doen is onze visie binnen onze manier van werken. Voor onze medewerkers is het onderdeel van hun dagelijks werk. Samen met onze inwoners hebben we al veel projecten op kunnen pakken en dit zal ook in 2025 een vervolg krijgen. Doorontwikkeling van Samen Doen is en blijft belangrijk om nog beter te kunnen voorzien in wat onze inwoners van ons nodig hebben. In 2025 willen we hiertoe onze organisatie nog verder ontwikkelen.

3.1.4. Verbeteren van de communicatie

In 2025 blijft de focus op proactieve communicatie en richten we ons ook op bewegend beeld om in te zetten, bijvoorbeeld om als organisatie te kunnen laten zien wie we zijn en waar we voor staan. We willen enerzijds vernieuwend blijven en anderzijds aanhaken bij en tegemoet blijven komen aan de behoefte op dit gebied van onze inwoners.

3.1.5. Adequate en zorgvuldige dienstverlening

In het kader van het uitvoeringsprogramma dienstverlening heeft in 2024 een onderzoek naar de bereikbaarheid van de gemeentelijke organisatie (zowel telefonisch als per e-mail) plaatsgevonden. Met de resultaten van dit onderzoek gaan we in 2025 verder aan de slag zodat we nog beter uitvoering kunnen geven aan onze servicenormen en net dat stapje extra zetten voor onze inwoners.
De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv), die naar verwachting per 1 januari 2025 in werking treedt, regelt dat burgers en bedrijven hun zaken die ze met de overheid moeten doen, digitaal kunnen afhandelen. Zij krijgen daarmee het recht om officiële berichten, zoals aanvragen voor vergunningen en bezwaarschriften, elektronisch aan het bestuursorgaan te zenden. Daarnaast verbetert hun rechtspositie in het digitale contact met de overheid. De mogelijkheid om per post met de overheid te communiceren blijft; inwoners en bedrijven hebben de keuze tussen de

papieren of de digitale weg. Wij blijven de digitale ontwikkelingen volgen om blijvend te voldoen aan de wens van de inwoner om zaken snel en eenvoudig vanuit huis te regelen. Deze dienstverlening blijft uiteraard ook fysiek vanuit het gemeentehuis mogelijk.

3.1.6. Financiële huishouding

De meerjarige financiële doorkijk in de voorliggende begroting geeft een substantieel ander beeld dan dat van de begroting 2024-2027. Daar waar het jaar 2024 nog structureel sluitend te krijgen was met een klein positief saldo, lieten de jaren 2025 – 2027 substantiële tekorten zien.
Deze tekorten worden gedeeltelijk veroorzaakt door de enorme verlaging van de inkomsten vanuit het Rijk (via het Gemeentefonds) en voor het andere deel door eigen ambities. Om in de huidige begroting voor het jaar 2025 de begroting sluitend te krijgen is een 2 sporen aanpak ingezet, waarbij in Spoor 1 is gekeken naar de budgetten, investeringen en reserves waar geen tot een beperkte beleidskeuze voor gemaakt hoeft te worden.
Wij rekenen erop dat het Rijk mogelijkheden vindt om vanaf 2026 de gemeentefondsuitkering meer in verhouding te brengen met het takenpakket van de gemeenten. Maar ook voor onze eigen organisatie staan we voor de uitdaging om in Spoor 2 voor de jaren na 2025 te kijken naar beperking van lasten en waar mogelijk verhoging van inkomsten.

3.1.7. Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging betreft het totale pakket aan maatregelen om de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van de gemeentelijke informatiesystemen te waarborgen. Sinds 1 januari 2020 was de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) van kracht als uniforme normenkader informatiebeveiliging voor de gehele Nederlandse overheid. Eind 2024 wordt de BIO 2.0 van kracht welke in 2025 verder zal worden geïmplementeerd als nieuwe normenkader. Als gevolg van de BIO 2.0 en de NIS2-richtlijn zal ook het informatiebeveiligingsbeleid herzien moeten worden.
De gemeente verantwoordt zich jaarlijks aan de gemeenteraad en betrokken ministeries over informatiebeveiliging via het verantwoordingsstelsel ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). Omdat een van de belangrijkste factoren die van invloed is op de mate van informatieveiligheid de factor ‘mens’ is, wordt er veel tijd gestoken in bewustwording onder medewerkers. Dit blijft een constant proces en behoeft regelmatig aandacht. Met behulp van het in 2024 geïntroduceerde bewustwordingsplatform kan hier in 2025 ook concreter op gestuurd en gemonitord worden.

3.1.8. Personeel & Organisatie

In 2024 is gewerkt aan het vorm gegeven van de structuur binnen de organisatie (leidinggevend kader op orde) en in de loop van het jaar zijn steeds meer vacatures ingevuld waarvoor in de begroting 2024 budget was aangevraagd. In 2025 is het de bedoeling om de organisatie samen door te ontwikkelen en verdere stappen te zetten in de teamontwikkeling. Ook in 2025 blijven we inzetten op het invullen van openstaande vacatures met aandacht voor het proces van onboarding en daarnaast ook het ‘binden en boeien van medewerkers’ teneinde uitstroom te voorkomen. Hierbij gebruiken we nieuwe manieren van werven, zoals ook het gebruik maken van bewegend beeld om te laten zien wie we als organisatie zijn en waar we voor staan.
Een aantal projecten op P&O-gebied, zoals vitaliteit en in- en externe veiligheid, zijn opgestart en krijgen een vervolg in 2025. Daarnaast zetten we de vervolgstappen in het proces van overgang naar de landelijke functieprofielen (HR21) en strategisch HR-beleid.

3.1.9. Personeelsbudget

Onderstaand een overzicht van het begrote personeelsbudget per 1 januari 2025, zoals dat in deze meerjarenbegroting is opgenomen:

Organisatieonderdeel / team:	Loonkosten inclusief sociale lasten			
Bedragen in €	2025	2026	2027	2028
Gemeenteraad	267.000	278.800	291.000	303.800
Burgemeester en wethouders	500.900	522.900	545.900	570.000
Griffie	149.600	156.200	163.000	170.200
Gemeentesecretaris	151.500	158.200	165.100	172.400
Afdeling Ontwikkeling en Dienstverlening				
Hoofd Ontwikkeling en Dienstverlening	128.000	133.600	139.500	145.700
Team Ruimtelijke Ontwikkeling	1.687.800	1.762.000	1.839.500	1.920.500
Team Ruimtelijk Beheer	1.920.900	2.005.400	2.093.600	2.185.700
Team Maatschappelijke ontwikkeling	1.589.000	1.658.900	1.731.900	1.808.100
Afdeling Bedrijfsvoering				
Hoofd Bedrijfsvoering	128.000	133.600	139.500	145.700
Team Concern en Control	1.381.100	1.441.900	1.505.300	1.571.500
Team Interne Dienstverlening	1.297.500	1.354.200	1.413.500	1.475.300
Totale loonkosten inclusief sociale lasten:	**9.201.300**	**9.605.700**	**10.027.800**	**10.468.900**

3.1.10 Gebruik gemeentehuis

In het najaar van 2024 -nadat de nieuwe Kei in gebruik is genomen- zal een groot aantal tijdelijke gebruikers het gemeentehuis verlaten. Daarna zal het gemeentehuis gereed worden gemaakt voor de huisvesting van de collega's van de afdeling Maatschappelijke Dienstverlening van de Kempensamenwerking. Dat zal nog wel een aanpassing van het gebouw vergen, want er moet dan ook gekeken worden naar sanitaire ruimtes, vergaderruimtes etc. Tegelijkertijd is dit een natuurlijk moment om het gebruik van het gemeentehuis als geheel te analyseren en daar waar mogelijk te optimaliseren. Doel is en blijft het hebben en houden van een toegankelijk gemeentehuis voor onze inwoners en een goede werkomgeving voor onze medewerkers.

3.2 Lokale heffingen

3.2.1. Algemeen

De lokale heffingen zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. De uitvoering van gemeentelijk beleid raakt daarmee elke burger, bedrijf of instelling direct in zijn/haar portemonnee. Zij wensen -terecht- waar voor hun geld. Lokale belastingen en heffingen staan dan ook sterk in de belangstelling. Het doel van deze paragraaf is om integraal informatie te geven over alles wat met lokale heffingen te maken heeft.

3.2.2. Geraamde opbrengsten

Een totaaloverzicht van de opbrengsten belastingen en heffingen:

Soort	Rekening	Begroot				
Bedragen in €	2023	2024*	2025	2026	2027	2028
Onroerende zaakbelasting	3.001.000	3.147.000	4.030.000	4.168.000	4.260.000	4.355.000
Toeristenbelasting	306.000	145.000	200.000	205.000	209.000	214.000
Woonforensenbelasting	45.000	27.000	27.000	28.000	28.000	29.000
Afvalstoffenheffing	765.000	919.000	1.144.000	1.170.000	1.197.000	1.224.000
Rioolheffing	1.374.000	1.652.000	1.707.000	1.721.000	1.765.000	1.809.000
Marktgelden	32.000	38.000	38.000	38.000	39.000	40.000
Leges omgevingsvergunningen	462.000	615.000	609.000	615.000	622.000	637.000
Leges bestemmingsplannen	23.000	74.000	73.400	74.600	75.700	77.500
Overige leges (burgerzaken, rijbewijzen, reisdocumenten, bijzondere wetten enz.)	212.000	173.000	171.000	174.000	176.000	180.000
Totaal	**6.220.000**	**6.790.000**	**7.999.400**	**8.193.600**	**8.371.700**	**8.565.500**

** Inclusief nieuw beleid en begrotingswijzigingen*

Doordat onderliggende aantallen in de loop van de tijd wijzigen, zijn de bedragen in bovenstaande tabel niet altijd te herleiden naar een bijstelling met het inflatiepercentage van 2,2%.

3.2.3. Ontwikkelingen

Wet Waardering onroerende zaken (WOZ)

De WOZ-waarde wordt vastgesteld naar het waardepeil per 1 januari van het jaar voorafgaande aan het belastingjaar. In 2025 wordt de waarde dus vastgesteld naar het peil van 1 januari 2024. Volgens de voorlopige waarden 2025 is er nog steeds sprake van een lichte waardestijging. Wat al die ontwikkelingen precies gaan betekenen voor de OZB-tarieven is nog niet duidelijk.
Het aantal bezwaar- en beroepsprocedures is tussen 2020 en 2024 verdrievoudigd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de no-cure-no-pay (nccp) bureaus. Vanuit het Rijk zijn er wetswijzigingen doorgevoerd per 1 januari 2024, welke wel invloed op het aantal bezwaren. In 2024 is het aantal bezwaarschriften met 25% gedaald ten opzichte van 2023. Hoe dit zich verder ontwikkelt is nog afwachten, maar de tendens is hoopgevend. Helaas heeft de Hoge Raad weer een uitspraak gedaan, waardoor de ncnp bureaus toch weer meer proceskostenvergoeding kunnen vergaren.

Leges

Voor de leges geldt het uitgangspunt van kostendekkendheid. Winst maken op het totaal van legesopbrengsten is niet toegestaan. Uiteraard speelt inflatiecorrectie een rol in de tariefberekening. Ook in deze begroting hanteren wij het uitgangspunt van kostendekkendheid. Wij hebben echter de indruk dat we naar huidige wet- en regelgeving meer kosten toe zouden kunnen rekenen. Dat zou dus betekenen dat we de 100% kostendekking niet halen en dat we dus extra opbrengsten zouden kunnen genereren. Om zo'n berekening volledig te doen en daar meteen een relatief eenvoudig bij te houden c.q. te actualiseren model onder te hangen, is echter een hels karwei en dat gaat voor 2025 niet meer volledig lukken. We gaan er echter wel mee aan de slag, zodat we in de loop van 2025 volledig inzicht krijgen in de kosten en opbrengsten van de leges.
In de kosten, die ten grondslag liggen aan de legestarieven wordt rekening gehouden met de te betalen BTW én met de overheadkosten. De overheadkosten en de BTW worden niet geraamd en verantwoord op de programma's en producten. De overhead wordt centraal inzichtelijk gemaakt op het taakveld 'overhead' in de begroting. Zoals bij dat taakveld is beschreven, worden de overheadkosten extracomptabel bepaald ten behoeve van de tariefbepaling. De systematiek, welke daarvoor wordt gebruikt, is beschreven in de 'Financiële Verordening' en komt erop neer dat de overheadkosten worden verdeeld naar rato van het aantal uren dat aan een product wordt besteed.

Berekening kostendekkendheid leges	*Bedragen in €*
(kosten incl. overhead)	
Omgevingsvergunningen	602.940
Bestemmingsplannen	74.341
Burgerzaken c.a.	134.881
Overige	72.830
Totaal lasten	884.992
Opbrengst leges	850.403
Dekkingspercentage	**96,09%**

3.2.4. Beleid en tariefstelling

Algemene uitgangspunten

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. De gemeentelijke belastingen en heffingen zijn de belangrijkste, door de gemeente te beïnvloeden, inkomstenbronnen. Bij de riool- en afvalstoffenheffing en de leges is 100% kostendekking het uitgangspunt. De tarieven worden dus bepaald door de raming van de kosten. De overige tarieven stijgen in beginsel met het inflatiepercentage van 2,2%, waarmee ook in de algemene uitkering wordt gerekend.

OZB-tarieven

Het OZB-tarief wordt uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde. De nieuwe WOZ-waardes voor 2025 zijn nog niet allemaal bekend. Bij de definitieve vaststelling van de verordeningen met de tarieven voor 2025 zullen de tarieven uiteraard aangepast worden aan de waardemutaties (lagere tarieven bij een waardestijging of hogere tarieven bij een waardedaling). Voor de OZB-opbrengst wordt in deze begroting uitgegaan van een aanpassing met inflatiecorrectie (2,2%), een extra verhoging naar het landelijk gemiddelde rekentarief (23%), alsmede met een toename van het areaal.

Tarief afvalstoffenheffing

Voor de afvalstoffenheffing 2025 worden de ervaringen van de afgelopen jaren meegenomen bij het vaststellen van de nieuwe tarieven. De tarieven voor 2025 worden zoals gebruikelijk in de raadsvergadering van december vastgesteld. Op basis van huidige inzichten gaan we uit van € 4,00 (was € 3,35) voor een tariefzak voor restafval en € 3,72 per lediging (was € 2,48) van een 140-liter GFT-container. Het vastrecht stijgt naar € 142,92 (was € 120,96).

Berekening kostendekkendheid	*Bedragen in €*
Afvalstoffenheffing	
Kosten taakveld incl. (omslag)rente	1.090.004
Inkomsten taakveld excl. heffingen	228.090
Netto kosten taakveld	861.914
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente	69.013
BTW en Vpb	213.011
Totale kosten	1.143.938
Opbrengst heffingen	1.143.635
Dekkingspercentage	**99,97%**

Tarief rioolheffing
Voor de rioolheffing geldt als algemene regel dat de lasten worden gebaseerd op het Programma Water en Riolering 2024-2028. Het verschil tussen lasten en baten wordt geëgaliseerd via de egalisatievoorziening riolering. Zodoende worden grote pieken en dalen in de tarieven voorkomen.

In december 2023 is de Visie Water en Riolering 2024-2028, de opvolger van het VGRP, in de raad vastgesteld. Hierbij zijn ook nadrukkelijker de nieuwe wettelijke taken met betrekking tot de watertaken betrokken. Het bredere takenpakket heeft ook gevolgen voor de Verordening Rioolheffing. Hierdoor is in 2024 het tarief al flink verhoogd, van € 1,98 naar € 2,43 per m³ waterverbruik. Op basis van het door de raad vastgestelde beleidsplan wordt het bedrag in 2025 € 2,88 per m³ waterverbruik.

Berekening kostendekkendheid	*Bedragen in €*
Rioolheffing	
Kosten taakveld incl. (omslag)rente	1.430.993
Inkomsten taakveld excl. heffingen	-
Netto kosten taakveld	1.430.993
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente	298.910
BTW	210.235
Totale kosten	1.940.138
Opbrengst heffingen	1.973.534
Dotatie egalisatievoorziening riolering	-33.396
Totaal inkomsten	1.940.138
Dekkingspercentage	**100,00%**

Voorzieningen riolering en afvalstoffenheffing
Voor de rioolheffing en voor de afvalstoffenheffing bestaan egalisatievoorzieningen waaraan eventuele overschotten in de opbrengsten worden toegevoegd of waaruit eventuele tekorten worden gedekt. Kosten en opbrengsten worden dus verevend.

In de begroting lijken de opbrengsten de uitgaven te overstijgen. Dat komt doordat de BTW-component en de overhead wel worden doorberekend middels de tarieven, maar niet worden geraamd en verantwoord op deze producten.

Toeristenbelasting en woonforensenbelasting
Voor de Toeristenbelasting heeft de raad in 2021 bij amendement besloten om de tarieven niet jaarlijks met de inflatiecorrectie aan te passen, maar periodiek te verhogen met iets grotere stappen, voor het eerst ingaande 2025. Voor 2025 wordt het tarief verhoogd met de inflatiecorrectie over de afgelopen 4 jaren, en daarnaast nog eens met 33% naar het landelijk gemiddelde tarief.

Voor het tarief voor de Woonforensenbelasting houden we rekening met inflatiecorrectie van 2,2%. Omdat de waarde hier mede bepalend is voor het tarief, kunnen we het exacte tarief nu nog niet melden. Voor deze heffing geldt een maximum per woning van € 1.390.

3.2.5. Lokale lastendruk 2025 per huishouden
Uitgangspunten:
- OZB: gemiddelde woningwaarde € 433.000 (schatting), tarief eigenaren verhoogd van 0,081% naar 0,1010% (gecorrigeerd voor gemiddelde stijging woningwaarde, inflatiecorrectie van 2,2% en voorgestelde verhoging met 23%)
- Afval: 7 GFT-ledigingen à € 3,72 + 2,2 restafvalzakken à € 4,00 + vastrecht € 142.92
- Riool: 117 m³ waterverbruik à € 2,88 (tarief volgens vastgestelde Visie Water en Riolering)

Op basis van de meest actuele gegevens is een inschatting gemaakt van de basisgegevens, zoals gemiddelde woningwaarde, aantal GFT-ledigingen en afvalzakken en gemiddeld waterverbruik. De gegeven uitgangspunten leiden tot het volgende beeld van de gemiddelde belastingdruk per huishouden:

Bedragen in €	**Werkelijk 2023***	**Raming 2024***	**Raming 2025**
Onroerende zaakbelastingen eigenarengedeelte	€ 335,01	€ 334,53	€ 437,33
Afvalstoffenheffing	€ 122,80	€ 149,61	€ 175,16
Rioolheffing	€ 246,71	€ 294,03	€ 336,96
Totaal per huishouden	**€ 704,52**	**€ 778,17**	**€ 949,45**

**Werkelijk 2023 en raming 2024 afkomstig uit respectievelijk jaarstukken 2023 en het raadsvoorstel belastingtarieven 2024 (RA 23.089).*

3.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.3.1. Algemeen

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de weerstandscapaciteit (de middelen waarover de gemeente beschikt / kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en het totaal aan gekwantificeerde risico's, waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen, verzekeringen zijn afgesloten of waar ook anderszins geen beheersmaatregelen tegenover staan.

Voor de raad is het weerstandsvermogen van belang omdat er nooit een situatie zal zijn, waarin geen risico's meer bestaan. De raad moet vanuit de kaderstellende en controlerende taak inzicht hebben in de ruimte die er is om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. Als die ruimte onvoldoende groot is, moeten aanvullende maatregelen genomen worden.

3.3.2. Beleid

Bij raadsbesluit van 7 juli 2020 is de nota 'Reserves, voorzieningen & afschrijvingsbeleid' herzien. Hierin zijn onder andere regels opgenomen over hoe om te gaan met reserves en voorzieningen en op welke wijze afschrijving plaatsvindt op activa. In het kader van deze paragraaf is van belang dat in het beleid is bepaald dat de algemene reserve bestaat uit 2 delen:

- Een niet besteedbaar deel wat nodig is ter dekking van de gekwantificeerde risico's, vermenigvuldigd met de vastgestelde ratio (1,8);
- Een vrij besteedbaar deel.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende onderdelen:

a. Algemene reserve
b. Post onvoorzien
c. Onbenutte belastingcapaciteit
d. Begrotingsruimte

Ad a. Algemene reserve

De stand van de algemene reserve per 1-1-2025 € 16.678.396

- Niet besteedbaar ter afdekking van risico's (incl. ratio) € 4.100.000
- Vrij besteedbaar € 12.578.396

Voor de bepaling van het niet besteedbare deel van de algemene reserve zijn de regels toegepast uit het in juli 2020 vastgestelde beleid op dit gebied. Daarom zijn de gekwantificeerde risico's ad € 2.278.000 vermenigvuldigd met een factor 1,8, hetgeen tot een bedrag leidt van afgerond € 4.100.000.
De bestemmingsreserves laten we buiten de berekening van de weerstandscapaciteit. Bestemmingsreserves moeten min of meer gezien worden als verplichtingen (er staat een bestedingsdoel tegenover). Daarom nemen we die niet mee in de berekening. De raad is overigens te allen tijde bevoegd om de bestemming van reserves aan te passen.

Ad b. Post onvoorzien

Jaarlijks wordt in de begroting een post onvoorzien opgenomen ter grootte van € 1,- per inwoner, bedoeld voor bijzondere, niet voorziene kosten (€ 14.000).

Ad c. Onbenutte belastingcapaciteit

De omvang van de belastingcapaciteit is de ruimte tussen de feitelijk te verwachten opbrengst en de opbrengst die de gemeente zou moeten realiseren wanneer zij een beroep doet op artikel 12 van de Financiële verhoudingswet (de zogenaamde artikel 12-norm). Volgens die norm moet de afvalstoffenheffing en het rioolrecht kostendekkend zijn. Dat uitgangspunt hanteren wij ook. Dan blijft de onbenutte capaciteit van de onroerende zaakbelasting over. De meest recente factor daarvoor bedraagt 0,1614% van de totale WOZ-waarde, hetgeen resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit voor Reusel-De Mierden van afgerond € 1,63 miljoen (40,45%).

Ad d. Begrotingsruimte

Indien sprake is van een positief totaal begrotingssaldo wordt dit meegerekend in de weerstandscapaciteit.

Stille reserves

Stille reserves zijn activa die te laag of tegen nul zijn gewaardeerd, maar die in principe direct verkoopbaar zijn. Van de omvang van de stille reserves is de volgende indicatie te geven:

Object	Oppervlak	Boekwaarde	Aanduiding boekwaarde	Waarde	Basis waardeberekening	Verschil
Landbouwgrond, geliberaliseerde pacht	40,1016 ha	€ -		€ 3.709.398	401.016m² x € 9,25	€ 3.709.398
Landbouwgrond, vaste pacht	103,25 ha	€ -		€ 5.241.397	1.030.250 m² x € 9,25 x 0,55	€ 5.241.397
Bossen, visvijver, landschapelementen	950 ha	€ -		€ 9.500.000	9.500.000 m² x 1,00	€ 9.500.000
Gemeentehuis/bibliotheek		€ 1.827.156	Boekwaarde 31-12-2023	€ 2.949.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 1.121.844
Gemeentewerf		€ -	Boekwaarde 31-12-2023	€ 494.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 494.000
Sportzaal Den Houtert Lage Mierde		€ -	Boekwaarde 31-12-2023	€ 727.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 727.000
Sporthuis Reusel		€ 1.905.738	Boekwaarde 31-12-2023	€ 2.495.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 589.262
Brede School Plus Lage Mierde (Opstap+Ster)		€ 2.153.726	Boekwaarde 31-12-2023	€ 3.007.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 853.274
Basisschool De Akkerwinde Hooge Mierde		€ 441.012	Boekwaarde 31-12-2023	€ 1.421.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 979.988
Basisschool St. Clemens Hulsel		€ 562	Boekwaarde 31-12-2023	€ 591.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 590.438
Basisschool De Torelaar Reusel		€ 226.216	Boekwaarde 31-12-2023	€ 1.304.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 1.077.784
Basisschool De Leilinde Reusel		€ 1.403.980	Boekwaarde 31-12-2023	€ 3.223.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 1.819.020
Basisschool De Klimop Reusel		€ 1.086.945	Boekwaarde 31-12-2023	€ 1.486.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 399.055
CC De Kei Reusel		€ 37.253	Boekwaarde 31-12-2023	€ 529.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 491.747
Brandweerkazerne Reusel		€ 116.839	Boekwaarde 31-12-2023	€ 362.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 245.161
Sportpark Den Hoek Reusel		€ 473.867	Boekwaarde 31-12-2023	€ 2.581.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 2.107.133
Sportpark De Leeuwerik Hooge Mierde		€ 178.768	Boekwaarde 31-12-2023	€ 362.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 183.232
Sportpark D'n Daalacker Lage Mierde		€ 20.737	Boekwaarde 31-12-2023	€ 682.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 661.263
Sportpark 't Kantje Hulsel		€ 59.036	Boekwaarde 31-12-2023	€ 113.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 53.964
Gildeterrein Broeklant Lage Mierde		€ -	Boekwaarde 31-12-2023	€ 186.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 186.000
Woning Sportpark 1 Reusel		€ -	Boekwaarde 31-12-2023	€ 433.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 433.000
Kinderdagverblijf Dooleg Reusel		€ 118.297	Boekwaarde 31-12-2023	€ 313.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 194.703
Terrein voormalige werf Denestraat		€ -	Boekwaarde 31-12-2023	€ 25.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ 25.000
Gronden Kleine Hoeven voormalige fase 2		€ 850.000	Boekwaarde 31-12-2023	€ 850.000	taxatie 2017	€ -
Willibrordlaan 13, Hulsel		€ 470.000	Aankoopbedrag	€ 457.000	WOZ-waarde 1-1-2023	€ -13.000
		€ 11.370.132		€ 43.040.795		€ 31.670.663

De stille reserves hebben dus een omvang van € 31,7 miljoen. Het is op basis van het Besluit begroting en verantwoording (Bbv) niet toegestaan om een waarde aan stille reserves toe te kennen en die waarde vervolgens mee te rekenen in de reservepositie. De reservepositie kan vanuit de stille reserves dus alleen toenemen door deze stille reserves om te zetten in geld (te gelde maken middels verkoop).
Dat neemt niet weg dat in relatie tot de capaciteit om onverhoopte tegenvallers op te vangen de stille reserve wel een betekenis hebben.

3.3.3. Risico's

De samenloop van risico's is een ander aspect van het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te vangen (=weerstandsvermogen). Inventariseren van risico's, een inschatting maken van de kans op deze risico's en het beheersen en managen van risico's is hierbij van wezenlijk belang.

Hierna wordt een overzicht gegeven van de risico's in het licht van het weerstandsvermogen. De weerstandscapaciteit kan dan afgezet worden tegen de samenloop van de geïnventariseerde risico's, zodat 'beoordeeld' kan worden of het weerstandsvermogen afdoende is. De vertaling van deze risico's in bedragen is gebaseerd op inschattingen. Indien er sprake is van nauwkeurige berekeningen van concrete verplichtingen is vorming van voorzieningen nodig.
Deze paragraaf geeft dan ook geen raming van budgetten die worden aangehouden om tegenvallers op te vangen, maar slechts een indicatie van het vermogen om tegenvallers op te kunnen vangen. Dat vermogen zit dan vooral in de reserves.

De gemeente Reusel-De Mierden raamt altijd zo reëel mogelijk. Het blijven echter ramingen, zodat er altijd een risico is, dat de werkelijkheid anders is dan de ramingen. Wij achten dat risico niet dusdanig dat daarmee in de sfeer van weerstandsvermogen rekening moeten worden gehouden.
Reëel ramen betekent echter ook dat er geen 'lucht' in de ramingen zit 'voor het geval dat'. Als bepaalde risico's, zoals bijvoorbeeld inbraakschade, verzekerd zijn, dan ramen wij geen kosten voor die schade, óók niet voor een eventueel (beperkt) eigen risico. Mochten zich dan onverhoopt toch schades voordoen, dan kunnen ramingen dus tekort schieten. Daarover wordt dan gerapporteerd via bestuursrapportages.
Hetzelfde geldt voor bijzondere omstandigheden. Zo kunnen extreme weersomstandigheden tot extra kosten leiden (extra gladheidbestrijding, stormschades enz.). Gelet op de ervaringen ter zake achten wij het niet nodig om op dit gebied in het kader van het weerstandsvermogen met bijzondere risico's rekening te houden.

Grondexploitatie / Bestemmingsplannen

De mogelijkheid bestaat dat onevenredige schade als gevolg van bestemmingswijziging moet worden vergoed. Hiervoor zijn geen specifieke middelen gereserveerd. In principe worden eventuele claims op de ontwikkelaars van een plan afgewenteld. Indien de gemeente de planschade moet vergoeden, wordt deze opgevangen binnen de grondexploitatie.
Daarnaast vormt de grondexploitatie zelf, als gemeentelijke activiteit, een voortdurend risico (economische ontwikkelingen, kredietbeleid van banken, stagnerende markten, veranderende wetgeving, fluctuerende rentes en dergelijke). Het feit dat deze activiteit in principe in vier kernen en op een kleinschalige wijze wordt uitgevoerd, versterkt dit risico. De markt is voor zowel woningbouwgrond als bedrijfsgrond op dit moment gunstig, hetgeen zich uit in een toegenomen vraag. De grondexploitaties worden jaarlijks opnieuw berekend, waarbij ook een inventarisatie plaatsvindt van risico's dan wel te optimistische inschattingen. Op basis van de meest recente berekeningen zijn voorzieningen gevormd voor de gecalculeerde nadelige saldi.
In rapportages, zoals die voor alle grondexploitaties zijn opgesteld, is een risicoanalyse en risicoberekening opgenomen. Het gaat dan om risico's als extra hoge kostenstijgingen, grondprijsverlaging, rentestijgingen e.d.. Voor zover risico's binnen de (positieve) resultaten van de grondexploitatie kunnen worden opgevangen, is geen aanvullend weerstandsvermogen nodig. Bij de plannen voor De Leeuwerik, Kleine Hoeven en Hart van Reusel is dat niet het geval. De risico's voor die plannen zijn berekend op:

De Leeuwerik	€	26.000
Hart van Reusel	€	214.000
Kleine Hoeven	€	469.000
Totaal	€	709.000

Doordat jaarlijks een actualisatie van de grondexploitatieprojecten plaatsvindt, inclusief een analyse van risico's en kansen, zijn risico's goed in beeld en kan tijdig gestuurd worden op risicobeperking. De meeste grondexploitaties zijn ook zover gevorderd dat de risico's kleiner worden. Immers aan het begin van een grondexploitatieproject moeten gronden nog verworven worden, kunnen planschades optreden, kunnen er tegenvallers zijn in kosten van bouwrijp maken enz. De risico's zijn dan groter. De nu actieve grondexploitaties zijn zover gevorderd dat daarin geen grondverwerving meer hoeft plaats te vinden, bouwrijp maken al achter de rug is en zelfs woonrijp maken deels al heeft plaatsgevonden. Daardoor zijn de risico's afgenomen. Bij het opstarten van nieuwe grondexploitatieprojecten kunnen de risico's weer toenemen.

Intergemeentelijke samenwerking

Onze gemeente neemt deel in een aantal verbonden partijen. Voor deze paragraaf zijn de belangrijkste:

- GGD Brabant-Zuidoost
- GRSK (Samenwerking Kempengemeenten)
- MRE (Metropoolregio Eindhoven)
- VRBZO (Veiligheidsregio Brabant Zuidoost)
- KempenPlus
- ODZOB (Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant)
- Stichting Bizob (Bureau inkoop en aanbestedingen zuidoost Brabant)
- BeNeGo (Belgisch Nederlands Grensoverleg)
- Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost

In de paragraaf verbonden partijen treft u meer gegevens aan over de gemeenschappelijke regelingen.
Het betreft deels verplichte samenwerkingen (VRBZO, ODZOB), deels samenwerkingen die weliswaar vrijwillig zijn, maar waar nauwelijks een reëel alternatief voor bestaat (GGD, MRE), maar ook deels volledig vrijwillige samenwerkingsvormen (GRSK, KempenPlus, KBP enz.). Ook al zijn samenwerkingen vrijwillig, kunnen er wel ingrijpende gevolgen kleven aan uittreding uit de betreffende partij.
Samenwerking binnen gemeenschappelijke regelingen geeft een risico in de vorm van beheersbaarheid van de eigen organisatie. Door deelname in de verschillende bestuurslagen van gemeenschappelijke regelingen heeft onze gemeente invloed op die organen, maar de gemeente moet zich aansluiten bij besluiten die in gezamenlijkheid genomen worden. Minderheidsstandpunten kunnen, hoe belangrijk deze voor individuele gemeenten ook mogen zijn, in het grote geheel te licht bevonden worden. Samenwerken is daarmee altijd een stukje inleveren van invloed. Overigens leert

de ervaring dat de ‘winst’ van het samen optrekken vooral zit in de toename van professionaliteit en kwaliteit die wordt bereikt en in het borgen van de continuïteit op vitale bedrijfsprocessen.

Net als bij gemeenten worden ook door besturen van Gemeenschappelijke Regelingen besluiten genomen inzake wijzigingen in ambitieniveaus op basis van allerlei ontwikkelingen. Daardoor bestaat het risico, dat gemeentelijke bijdragen aan Gemeenschappelijke Regelingen (GR) sterker dan trendmatig gaan stijgen. Voor zover die ontwikkelingen meelopen in het begrotingsproces van de betreffende GR zijn deze tijdig in beeld. In die gevallen moeten de financiële gevolgen worden opgenomen in de gemeentebegroting. Er is dan dus geen sprake meer van risico.
Daarnaast houden sommige verbonden partijen zelf een vorm van weerstandsvermogen aan. De vier grootste Gemeenschappelijke Regelingen (GGD, VRBZO, MRE en ODZOB) hebben samen afspraken gemaakt over het aan te houden weerstandsvermogen. Een verbonden partij als de GRSK houdt echter zelf helemaal geen weerstandsvermogen aan, maar KempenPlus doet dat wel. En de ene verbonden partij legt in haar stukken een relatie tussen (gekwantificeerde) risico’s en de ander doet dat niet of slechts in beperkte mate. Dit is van belang voor de inschatting van de gemeentelijke risico’s. Immers als een verbonden partij haar risico’s zelf op kan vangen, is er geen risico voor de gemeente. Heeft een verbonden partij slechts deels of geen weerstandsvermogen, dan ontstaat er een risico voor de gemeente naar rato van haar deelname in die partij (bijvoorbeeld naar rato van inwonertal).
Het risicobedrag waarmee de gemeente rekening moet houden, is dus afhankelijk van de mate waarin verbonden partijen zelf weerstandsvermogen aanhouden. Dat is per partij verschillend. Om toch een inschatting te doen van risico’s voor de gemeente, gaan we uit van de jaarbijdrage van onze gemeente aan de diverse verbonden partijen. De meest recente gegevens (begrotingen 2025 van de betreffende partijen), afgerond op € 1.000, wat dat betreft zijn:

• GGD Brabant-zuidoost	€ 609.000
• GRSK (Samenwerking Kempengemeenten)	€ 3.795.000
• MRE (Metropoolregio Eindhoven)	€ 220.000
• VRBZO (Veiligheidsregio Brabant Zuidoost)	€ 937.000
• KempenPlus	€ 4.581.000
• ODZOB (Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant)	€ 490.000
• Stichting Bizob (Bureau inkoop en aanbestedingen zuidoost Brabant	€ 123.000
• BeNeGo (Belgisch Nederlands Grensoverleg)	€ 1.000
• Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost	€ 5.000
• TOTAAL	€ 10.761.000

We schatten het algemene risico in op kostenoverschrijdingen tot 10% met een kans op voordoen van 25%, hetgeen het risico bepaalt op 25% x 10% x € 10.761.000 = € 269.000 (afgerond).

Informatiebeveiliging en privacy
De gemeente verwerkt en beheert voor de uitvoering van haar taken informatie en persoonsgegevens en werkt daarnaast met persoonsgegevens die ook regelmatig worden uitgewisseld met andere partijen. Informatie moet beschikbaar, integer en vertrouwelijk zijn. Daarnaast mogen informatie en persoonsgegevens alleen voor bevoegden inzichtelijk zijn. Cyberdreigingen komen op gemeenten af in een tijd waarin ze voor steeds meer taken verantwoordelijk zijn en dus ook steeds meer data in beheer hebben. Dit maakt gemeenten interessant voor cybercriminelen. Tegelijkertijd is het beveiligen van de systemen een grote kostenpost geworden die niet iedere gemeente even makkelijk kan betalen. De rekening van preventie staat echter niet in verhouding tot de kosten van een incident. Naast de impact van een incident op medewerkers is een getroffen organisatie vaak weken of maanden bezig om de ICT en de bedrijfsprocessen weer aan de praat te krijgen. Verder schaden beveiligings- en privacy-incidenten het vertrouwen van inwoners in de overheid en de reputatie van de gemeente en haar bestuurders.

Het aantal cyberaanvallen op Nederlandse gemeenten is de afgelopen jaren steeds toegenomen. Uit het Dreigingsbeeld 2023-2024 van de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) bleek dat er in de afgelopen jaren 5 grote cyberincidenten bij gemeenten zijn geweest. Ook zijn er twee keer zo veel risicovolle, zwakke plekken in de software van gemeenten opgespoord.

Het aantal incidenten neemt dus toe, het wordt steeds complexer om ze het hoofd te bieden en de impact is steeds ernstiger. Criminelen aarzelen niet om privacygevoelige gegevens van inwoners, bedrijven en medewerkers online te publiceren.

Door het nemen van passende beveiligingsmaatregelen proberen we het risico op beveiligingsincidenten te verlagen en beperken we de mogelijke negatieve impact van dergelijke incidenten op privacy en de gemeentelijke informatievoorziening en daarmee ook het risico op imago- en financiële schade. Ook om onderbreking van de dienstverlening in het geval van een cyberaanval zoveel mogelijk te beperken zijn deze maatregelen van belang. Daarvoor is in 2023 een crisisplan vastgesteld wat in 2024 en 2025 verder wordt uitgewerkt.
De hoogte van mogelijke financiële schade is op voorhand echter moeilijk in te schatten en kan, afhankelijk van de omvang, het soort en het tijdsverloop van een incident, zeer divers zijn. Om die reden nemen we voor dit risico in 2025 geen concreet bedrag aan weerstandsvermogen op.

Het afgelopen jaar zijn er binnen onze gemeente verschillende beveiligingsmaatregelen uitgevoerd. Omdat menselijk handelen een van de grootste risico's blijft, zijn naast technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen verschillende acties opgepakt om ook de bewustwording op het gebied van informatiebeveiliging en privacybescherming te vergroten. Dit onderwerp heeft voortdurend de aandacht binnen onze organisatie, door uitleg en training, nieuwsbrieven, berichten op intranet en het elkaar aanspreken op onveilig gedrag. Voor het trainen van medewerkers is in 2024 gestart met een nieuw bewustwordingsplatform waar monitoring van de voortgang mogelijk is. Deze monitoring wordt in 2025 verder opgepakt en opgevolgd. Ook het laagdrempelig melden en bespreken van incidenten en datalekken wordt gestimuleerd. Als een van de technische maatregelen is overal 2-factor-authenticatie nodig om in te loggen op het netwerk. Daarnaast is in 2024 een wachtwoordentool geïmplementeerd waarmee complexe wachtwoorden afgedwongen worden. In 2025 wordt het gebruik hiervan breder uitgerold.

Gegarandeerde geldleningen

De gemeente staat garant voor de betaling van rente en aflossing over een aantal door derden aangegane geldleningen. Daarbij is een onderscheid te maken tussen garantstellingen aan woningcorporaties op basis van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en overige garantstellingen.
Voor geldleningen onder het regime van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw geldt dat bij problemen eerst het WSW aangesproken wordt en pas als deze niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen, staan Rijk en gemeenten ieder voor 50% garant. Het totaalbedrag waarvoor onze gemeente onder het regime van het WSW een afgeleide garantstelling heeft afgegeven bedroeg per 31 december 2023 € 31,8 miljoen.
De totale marktwaarde van de onroerende zaken waarop de garantie betrekking heeft, bedroeg in 2023 € 128,3 miljoen. Wij hebben geen signalen, die zouden kunnen duiden op een concreet risico dat wij binnen afzienbare termijn aangesproken worden op onze waarborgverplichtingen.
In het kader van het WSW is de verhouding tussen afgegeven garanties in relatie tot de waarde van het daar tegenover staande woningbezit nog dermate gunstig, dat de risico's in de praktijk erg klein zijn. Daarom is het niet nodig hiermee in de berekening van de weerstandscapaciteit rekening mee te houden.
Er is geen sprake meer van overige garantstellingen. De gemeente is terughoudend in het afgeven van garanties.

Sociaal domein

Binnen het sociaal domein is vrijwel altijd sprake van open-eind regelingen. De kosten voor de gemeente hangen enerzijds af van de prijs zorgproducten en anderzijds van de vraag naar die producten. Getracht wordt om de ontwikkelingen in de vraagzijde zo goed mogelijk in te schatten en op basis daarvan zo realistisch mogelijk te ramen. Maar sommige zorgtrajecten zijn erg duur, soms wel € 100.000 per persoon per jaar. Als een relatief kleine gemeente dan geconfronteerd wordt met een afwijkend vraagpatroon, is de impact op de ramingen meteen aanzienlijk.
Heel actueel is tegenwoordig de indexering van de kostprijs, welke door loon- en prijsontwikkelingen veel hoger is dan we gewend zijn. Ook hiervoor maken we gebruik van de reguliere methodieken om dit soort indexeringen in te schatten. Het is echter niet uit te sluiten dat kosten zich toch in korte tijd anders ontwikkelen dan was ingeschat (bijvoorbeeld als gevolg van CAO-afspraken). Gemeenten hebben de plicht om realistische tarieven te betalen voor afgenomen zorg. Het kan dan ook voorkomen dat zorgaanbieders een beroep doen op aanvullende indexering van tarieven omdat zij

anders hun financiën niet meer rond krijgen en daardoor de noodzakelijke zorg niet meer kunnen verlenen. Zeker bij zeer specialistische zorg is er dan al snel een probleem, waarvan de zorgvrager de dupe wordt als gemeenten niet bijspringen. In hoeverre de reguliere en extra indexeringen gecompenseerd worden door hogere uitkeringen van het Rijk is op voorhand niet te zeggen. Er is dus sprake van een risico op kostenoverschrijdingen.
Wij ramen 50% kans op € 500.000 aan extra kosten, hetgeen neerkomt op € 250.000.

Claims intensieve dierhouderij
Rondom de intensieve dierhouderij spelen al geruime tijd tal van ontwikkelingen, welke doorwerken in regelgeving vanuit de landelijke en provinciale overheid, maar ook in gemeentelijk beleid, zoals omgevingsvisie, bestemmingsplannen en dergelijke. Al deze ontwikkelingen kunnen wellicht beperkingen inhouden voor de ontwikkeling van een aantal bedrijven in die sector. Daarbij zullen sommige ondernemers zich benadeeld voelen door de nieuwe regelgeving en proberen dat nadeel gecompenseerd te krijgen door daartoe claims in te dienen. Het is op dit moment geenszins in te schatten wat de slagingskans voor dat soort claims zal zijn en om hoeveel gevallen het zou kunnen gaan. Desalniettemin moeten we rekening houden met de kosten van afhandeling van eventuele claims en bestaat altijd het risico dat claims toegewezen worden. Op basis van min of meer vergelijkbare toegekende schadevergoedingen kan een gemiddelde schade van circa € 65.000 per casus berekend worden.
Vooralsnog maken wij een inschatting op 2 casussen per jaar, waarvoor naast de schadevergoedingen ook afhandelingskosten worden gemaakt. Wij houden daarom rekening met een risico van in totaal € 150.000.
Er is op dit moment sprake van een (mogelijke) claim van een dierhouderij. Dat er sprake is van een nadeel voor betrokkene is inmiddels in een procedure bevestigd. Hoe groot die schade is, moet nog worden bepaald. Betrokkene moet daarvoor gegevens aanleveren, hetgeen tot nu toe niet is gebeurd. In welke orde van grootte gedacht moet worden is op dit moment niet te zeggen. Voor zover deze procedure daadwerkelijk eindigt in een te betalen bedrag voor de gemeente, zal dat dus volledig voor rekening van de gemeente komen. Vooralsnog is geen risicobedrag te bepalen. Zodra daarover meer bekend wordt, zal daarvoor wellicht een voorziening moeten worden gevormd.

Voorzieningen
De voorzieningen worden bij de opstelling van de jaarrekening herrekend op basis van de dan bekende, meest recente informatie. Dat zijn echter altijd momentopnamen, zodat er altijd een risico bestaat dat voorzieningen onvoldoende hoog zijn. De onzekerheid over het al dan niet toereikend zijn van voorzieningen kan toe- of afnemen door tijdsverloop of door de aard van de voorziening.
De voorzieningen voor wegen en gebouwen en riolering worden eens in de 4 à 5 jaar geactualiseerd. Voor wegen en riolering is dat recent gebeurd. De actualisering van de onderhoudsvoorziening gebouwen heeft in 2019 plaatsgevonden.
Voorzieningen voor wachtgeld- en Appa-verplichtingen worden jaarlijks geactualiseerd voorafgaand aan de samenstelling van de jaarrekening. De voorziening wachtgelden is gebaseerd op inschattingen ten aanzien van met name de duur van de wachtgeldverplichting. Die duur is meestal redelijk nauwkeurig te bepalen, maar kan onzeker worden als zich zaken voordoen als arbeidsongeschiktheid tijdens de wachtgeldperiode. Daardoor kan de wachtgeldverplichting langer doorlopen, terwijl de tijd dan moeilijk in te schatten is. De gemeente Reusel-De Mierden heeft één doorlopende wachtgeldverplichting vanwege arbeidsongeschiktheid. Deze loopt af in de loop van 2025.
Omdat alle voorzieningen op basis van de meest recente gegevens zijn berekend, achten wij het niet nodig om hiervoor een aanvullend risicokapitaal aan te houden.

Krapte arbeidsmarkt
De krapte op de arbeidsmarkt laat zich in toenemende mate voelen, ook in onze organisatie. Mensen maken in deze tijden eerder een overstap maken naar een nieuwe functie, zodat er meer vacatures ontstaan. Afgelopen jaar hebben we een bijna 25% aan personeelsverloop gekend. Dat betekent niet alleen een kennislek, lokale kennis moet opnieuw worden opgebouwd. Maar niet ingevulde vacatures vormen ook een bedreiging voor de voortgang van het werk. Daarom moet er meer ingehuurd worden en dat kost geld. Het is de verwachting dat er voorlopig geen verbetering in de arbeidsmarktsituatie op zal treden. Daarom achten wij het wijs om in de bepaling van het weerstandsvermogen rekening te houden met extra lasten ter grootte van 10% van de totale salarissom., derhalve afgerond € 900.000.

3.3.4. Resumé risicobedragen

Samenvatting beschreven risico	Benodigde weerstand *(Bedragen in €)*
Grondexploitaties	709.000
Intergemeentelijke samenwerking	269.000
Sociaal domein	250.000
Claims	150.000
Krapte arbeidsmarkt	900.000
Totaal	**2.278.000**

Het geblokkeerde deel van de algemene reserve dient op basis van het in juli 2020 door uw raad vastgestelde beleid bepaald te worden op 1,8 maal de gekwantificeerde risico's, dus op 1,8 x € 2.278.000 = € 4.100.000 (afgerond).

3.3.5. Kengetallen

Op basis van artikel 11 van het Bbv moet de begroting en ook de jaarrekening in de risicoparagraaf een tabel met een aantal kengetallen bevatten. De volgende cijfers kunnen gegeven worden:

Kengetallen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Solvabiliteit	41,1%	37,8%	36,9%	36,4%
Netto schuldquote	52,8%	65,9%	63,1%	62,4%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	52,9%	65,9%	63,1%	62,4%
Grondexploitatie	5,3%	5,2%	5,3%	1,0%
Structurele exploitatieruimte	1,3%	-1,8%	-1,9%	-1,4%
Belastingcapaciteit	100,8%	100,8%	100,8%	100,8%

Enige uitleg over de betekenis van deze kengetallen is nodig.
De netto schuldquote en de netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen, weerspiegelen het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten op de exploitatie. Omdat onze gemeente nauwelijks gelden heeft uitgeleend, zijn de beide percentages nagenoeg gelijk. In beginsel is een zo laag mogelijke quote het meest gunstig.
De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is haar financiële verplichtingen te voldoen. Een hoge schuld hoeft bijvoorbeeld geen probleem te zijn als er ook sprake is van veel eigen vermogen. De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen. Hoe hoger deze quote, hoe beter de gemeente er voorstaat.
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond in exploitatie) is ten opzichte van de totale geraamde baten. Aan deze quote is eigenlijk geen kwalificatie goed of slecht te hangen. Wel is een hoge quote een teken van grotere voorraad nog uit te geven grond, waardoor het risico op dat gebied groter is. Een lagere quote voor grondexploitatie betekent dus in het algemeen dat de gemeente minder risico's loopt op dat gebied.
De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken (begrotingsoverschot). Uiteraard is hier een hogere quote altijd gunstiger.
Het kengetal belastingcapaciteit geeft inzicht in de gemeentelijke woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Hierbij zijn de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden met eigen woning leidend. De kwalificatie van deze quote is afhankelijk van politieke keuzes c.q. voorkeuren. Het hoeft geen doel te zijn om een lager belastingniveau te hebben dan het landelijk gemiddelde. Een score van 100% zou betekenen dat de gemeente precies op het landelijk gemiddelde zit.

Als we de kengetallen bezien, dan zien we ten opzichte van de begroting 2024 een verslechtering van de ratio's voor solvabiliteit en schuldquotes, hetgeen goed verklaarbaar is vanwege dalende reserveposities (als gevolg van onder meer negatieve begrotingssaldi) en een naar verwachting oplopende schuldpositie (vanwege een hoog investeringsniveau). Desondanks laten deze kengetallen nog acceptabele waarden zien.

Ten aanzien van de grondexploitaties zien we een lage ratio. Dat heeft te maken met het feit dat de lopende exploitaties de komende jaren worden afgesloten. Daar komen zeer waarschijnlijk nieuwe exploitaties voor in de plaats, maar dat is nu nog niet concreet te maken en daardoor niet zichtbaar in dit kengetal.
De ratio voor belastingdruk is niet alleen afhankelijk van eigen beleid, maar ook van het landelijke gemiddelde. Een grotere landelijke stijging leidt tot een gunstiger score voor onze gemeente. Na de stijging in de rioolheffing op basis van het eind vorig jaar vastgestelde Plan water en Riolering, zien we nu een sterke stijging in de afvalstoffenheffing vanwege sterk oplopende kosten. Bovendien werkt het voorstel inzake ophoging van de OZB-tarieven tot op het niveau van het landelijke gemiddelde door in dit kengetal.
Met name door het hoge investeringsniveau en de afnemende winsten uit grondexploitaties is een verbetering van de kengetallen de komende jaren niet te verwachten.

3.4 Financiering

3.4.1. Algemeen

De gemeente maakt gebruik van zogenaamde totaalfinanciering (geen projectfinanciering). Dat betekent dat zowel de lopende uitgaven als de investeringen worden gedekt door de lopende inkomsten en eigen (financierings)middelen (liquide middelen, reserves e.d.) en opgenomen kort- en langlopende geldleningen. De zorg voor het permanent aanwezig zijn van voldoende financiële middelen behoort tot de treasuryfunctie.

De treasuryfunctie van de gemeente dient tot:
het tijdig aantrekken van voldoende middelen om de programma's binnen de door de raad vastgestelde kaders van de begroting uit te kunnen voeren (beschikbaarheid);
het beheersen van de risico's verbonden aan de treasuryfunctie (risicominimalisatie);
het zoveel mogelijk beperken van de rentekosten van de leningen en het bereiken van voldoende rendement op overtollige middelen (rente-optimalisatie);
het beperken van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities (kostenminimalisatie).

De gemeentelijke liquiditeiten worden beïnvloed door de uitgaven- en de inkomstenstromen. Bij de uitgavenstromen is er naast de redelijk constante stroom van min of meer dagelijkse uitgaven, sprake van beïnvloeding door grote projecten, welke voor tijdelijke pieken in de uitgaven zorgen. Bij de inkomstenstromen zorgen de uitkeringen van het Rijk en de belastinginkomsten voor de redelijk constante stroom van inkomsten. Echter ook de inkomsten uit bijvoorbeeld bouwgrondverkopen hebben een grote invloed op de liquiditeitspositie.
De situatie op de financiële markten heeft een aantal jaren achtereen geleid tot een ongekend lage rente op aan te trekken financieringsmiddelen. Dat geldt voor zowel de langlopende geldleningen (looptijd > 1 jaar) als voor kort geld (looptijd $\leq$ 1 jaar). Inmiddels is de situatie op de geld- en kapitaalmarkt meer genormaliseerd, zijn negatieve rentepercentages verleden tijd en vertonen rentetarieven een stijgende trend. Met behulp van prognoses van onze geldstromen proberen we continu onze behoefte aan geld of kapitaal zo slim mogelijk af te dekken.

3.4.2. Treasury en renteontwikkeling

Voor de te hanteren rentepercentages gelden op basis van het Bbv regels die er eenvoudig gezegd op neer komen dat de rente die de gemeente hanteert meer geënt moet zijn op de werkelijke rente. Het Bbv maakt daarbij onderscheid tussen de rente die aan de grondexploitatie mag (moet) worden toegerekend en de rente die aan producten wordt toegerekend (middels de kapitaallasten). Dat onderscheid heeft te maken met het feit dat de gemeente gebruik maakt van totaalfinanciering, dus alle investeringen worden gefinancierd met een mix van eigen vermogen en vreemd vermogen. Eenvoudig gezegd komt het erop neer dat aan grondexploitaties uitsluitend rente mag worden toegerekend van opgenomen geldleningen en dus niet indirect een rentevergoeding voor het ingezette eigen vermogen.
Voor de berekening van de te hanteren rentepercentages heeft het Bbv een standaard model ontwikkeld, dat gebruik maakt van gegevens uit de geprognosticeerde balans. Daaruit volgen de volgende cijfers:

RENTESCHEMA 2025

1	Externe rentelasten over de korte en lange financiering (te betalen rente)	306.673
2	Externe rentebaten over de korte en lange financiering	80.000
3	*SALDO rentelasten en rentebaten*	*226.673*
4	Doorbelaste rente naar grondexplotatie	56.878
5	Doobelaste rente aan projectfinanciering naar taakvelden	0
6	Rentebaat van doorverstrekte leningen in het kader van projectfinanciering naar taakvelden	0
7	*AAN TAAKVELDEN TOE TE REKENEN RENTE*	*169.795*
8	Rente over eigen vermogen	0
9	Rente over voorzieningen	0
10	*TOTAAL AAN TAAKVELDEN TOE TE REKENEN RENTE*	*169.795*
11	De aan taakvelden toegerekende rente	251.613
12	*RENTERESULTAAT op taakveld treasury*	*-81.818*
13	Aan taakvelden toe re rekenen externe rente (= 10)	169.795
14	Vast activa boekwaarde 1-1-2025	67.051.400
15	GEMIDDELDE RENTE	0,25323%
	OMSLAGRENTE (= gemiddelde rente, afgerond naar boven op 0,5%)	**0,5%**
	RENTE GRONDEXPLOITATIES (=gemiddelde rente)	**0,25%**

Omslagrente

Om de rente die wordt gebruikt bij de berekening van kapitaallasten enigszins stabiel te houden, wordt gewerkt met een omslagrente. Die wordt berekend door de geraamde netto te betalen rente in 2025 te delen door de (geraamde) boekwaarde van de investeringen per 1 januari. De uitkomst daarvan mag naar boven afgerond worden op een veelvoud van 0,5%. De berekende omslagrente (zie renteschema) bedraagt 0,5%.

Renteresultaat

Met de eerder in deze paragraaf vermelde gegevens wordt ook het renteresultaat berekend, dat als baat in de begroting is opgenomen. Het voordelige renteresultaat in 2025 bedraagt afgerond € 82.000.

3.4.3. Leningenportefeuille

Onze gemeente heeft per 1 januari 2025 naar verwachting voor een bedrag van afgerond € 15,3 miljoen aan opgenomen langlopende geldleningen. Afhankelijk van wanneer we inkomsten ontvangen uit met name grondverkopen zou de leningenportefeuille kunnen afnemen. Een toename is echter meer voor de hand liggend vanwege de grote investeringen die de komende jaren op stapel staan.

3.4.4. Kasgeldlimiet

Onder kasgeldlimiet wordt verstaan het maximale bedrag dat de gemeente met kortlopend geld mag financieren. Dit kan bijvoorbeeld door ‘rood’ staan bij de bank of door het aantrekken van kasgeld. Wettelijk is vastgesteld dat de kasgeldlimiet 8,5% van de jaarbegroting (exclusief btw) is. De gemeente is verplicht om per kwartaal de kasgeldlimiet te toetsen en de provincie te informeren als deze meer dan twee achtereenvolgende kwartalen wordt overschreden.

Berekening kasgeldlimiet op basis van de begroting 2025:

Omvang begroting	€ 39.854.000
Toegestane limiet	8,50%
Ruimte kasgeldlimiet	€ 3.387.590

3.4.5. Renterisiconorm

De renterisiconorm op basis van de Wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De renterisiconorm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Er mag dus maximaal 1/5e deel van de langlopende schulden aan rentegevoeligheid onderhevig zijn. In onderstaand overzicht is deze norm voor de komende begrotingsjaren afgezet tegen de ingeschatte aflossingen.

Renterisiconorm Bedragen x € 1.000		**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Aflossingen	3.323	2.425	1.150	1.100
3	Renterisico (1+2)	3.323	2.425	1.150	1.100
4a	Begrotingstotaal van betreffend jaar	39.854	40.950	41.788	42.228
4b	Percentage regeling	0	0	0	0
4	Renterisiconorm (20% van het begrotingstotaal)	7.971	8.190	8.358	8.446
5a	Ruimte onder de renterisiconorm (4 > 3)	4.648	5.765	7.208	7.346
5b	Ruimte boven de renterisiconorm (3 > 4)	0	0	0	0

Zichtbaar is dat we alle jaren onder de renterisiconorm blijven.
Overigens trachten wij renterisico's zoveel mogelijk te beperken door nieuwe leningen zoveel mogelijk in looptijd te spreiden. Zodoende voorkomen we dat veel leningen op hetzelfde moment moeten worden geherfinancierd, waarbij we dan afhankelijk zijn van de rentestand op dat moment.

3.4.6. EMU-saldo

Het Economische en Monetaire Unie (EMU)-saldo is het vorderingensaldo van de totale overheid (Rijk, decentrale overheden en premie gefinancierde sectoren als zorg en sociale zekerheid). Het EMU-tekort mag maximaal 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) bedragen. Hiermee wil men voorkomen dat de overheidsfinanciën van EMU-landen ontsporen. Zolang de uitkomst van onderstaand overzicht positief is, levert de gemeente geen bijdrage aan een (te) hoog Europees begrotingstekort, want dan zijn de uitgaven in EMU-opzicht lager dan de inkomsten. Er is geen directe sanctie op overschrijding van het EMU-saldo door een individuele gemeente. Op basis van de Wet Hof (Wet Houdbare overheidsfinanciën) komt een sanctie pas in beeld als sprake is van structurele overschrijding van de norm én na uitgebreid overleg. Zoals in onderstaand overzicht ook goed zichtbaar is, spelen de (geraamde) opbrengsten van grondverkopen in de grondexploitaties en het investeringsniveau een grote rol in de bepaling van het EMU-saldo.

De individuele referentiewaarde van het EMU-saldo voor Reusel-De Mierden is in de septembercirculaire 2024 bepaald op 2.138. Landelijk wordt nagedacht over een andere normering voor het EMU-saldo van gemeenten. Gebleken is dat gemeenten niet of nauwelijks kunnen sturen op het EMU-saldo in relatie tot een individuele referentiewaarde. Deze individuele referentiewaarde betreft overigens geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat de gemeente heeft in de gezamenlijke (landelijke) norm. In de referentiewaarden van individuele overheden is naast het eigen aandeel ook het aandeel van openbare lichamen (verbonden partijen) opgenomen.
Pas als nationaal blijkt dat de gemeenten en hun verbonden partijen gezamenlijk het plafond van het EMU-tekort gaan overschrijden, kan van gemeenten worden gevraagd het individuele EMU-tekort van de lopende begroting te verminderen.

EMU-saldo	2024	2025	2026	2027	2028
Omschrijving	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1.000	x € 1.000
	Volgens realisatie tot en met sept. 2024, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2025	Volgens meerjarenraming in begroting 2025-2028	Volgens meerjarenraming in begroting 2025-2028	Volgens meerjarenraming in begroting 2025-2028
1. Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-2.945	306	-1.262	-703	-519
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	3.780	4.775	2.975	-1.725	675
3. Mutatie voorzieningen	-270	56	27	-53	-121
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	570	-14	83	-1.751
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo (=1-2+3-4-5)	-6.995	-4.983	-4.196	886	436

3.5 Verbonden Partijen

3.5.1. Algemeen

Een verbonden partij is een instelling, buiten de eigen organisatie, waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft (Bbv, art. 1b).

Met een zetel in het bestuur van een instelling of met stemrecht heeft de gemeente een ‘bestuurlijk belang’. Onder een ‘financieel belang’ wordt verstaan het ter beschikking stellen van middelen die de gemeente kwijtraakt bij faillissement van de verbonden partij of die bij financiële problemen van de verbonden partij op de gemeente verhaald kunnen worden.

We kunnen een verbonden partij zien als één van de drie vormen waarmee gemeenten hun taken (laten) uitvoeren: door een eigen dienst, een commerciële partij of door een verbonden partij.
Er kan een aantal redenen zijn, waarom een gemeente samenwerkt met een verbonden partij. Bijvoorbeeld vanwege de mogelijkheden van spreiding van risico’s over de verschillende deelnemers of om een efficiëntere uitoefening van een wettelijke taak te realiseren.

De gemeente blijft verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen in de programma’s. De raad dient hiervoor kaders te stellen en de verbonden partijen te controleren op de realisatie van de doelstellingen. Naast bovengenoemde taken is deze paragraaf belangrijk voor de raad vanwege de kosten en de financiële risico’s die de gemeente kan lopen met verbonden partijen.

De wijze waarop de raad in voldoende mate invloed kan hebben op verbonden partijen is onderwerp van voortdurende aandacht. Mogelijke verbeteracties vinden mede plaats op basis van rekenkameronderzoek en landelijke ontwikkelingen.

3.5.2. Onderscheid gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en privaatrechtelijke verbondenheden

Op een aantal gebieden is binnen de gemeente sprake van verbonden partijen. Het belangrijkste onderscheid dat daarbij gemaakt kan worden, is dat in gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en andere privaatrechtelijke verbondenheden.

Bij gemeenschappelijke regelingen betaalt onze gemeente jaarlijks een bedrag voor exploitatiekosten van die gemeenschappelijke regeling naar rato van deelname in de regeling. Evenals bij stichtingen is bij de oprichting bijgedragen in de oprichtingskosten. Naar rato van de bijdragen loopt onze gemeente risico in een eventueel liquidatiesaldo van een gemeenschappelijke regeling/stichting. Verder lopen wij het risico dat een andere partij, die deelneemt in een gemeenschappelijke regeling/stichting, uittreedt. Op dat moment zal die partij uittreedkosten moeten betalen, die meestal bestaan uit kosten in de vorm van wachtgelden aan personeel. Voor de achterblijvende deelnemende partijen zal de bijdrage in de exploitatiekosten dan veelal stijgen, doordat algemene kosten, bijvoorbeeld overheadkosten, over minder deelnemers omgeslagen kunnen worden. Ook kan het draagvlak van een gemeenschappelijke regeling/stichting verminderen bij uittreding van een partner. Een volgend risico is er voor ons wanneer wij zelf uit een gemeenschappelijke regeling stappen. Op dat moment zijn wij ook verplicht tot het betalen van de eerder genoemde kosten.

Via de afvaardiging van leden in besturen van gemeenschappelijke regelingen kunnen risico’s beïnvloed worden. De stem van de gemeente is meestal naar rato van de verhouding ten opzichte van het totaal aantal bestuursleden.

Naast gemeenschappelijke regelingen/stichtingen heeft onze gemeente ook belangen in partijen op privaatrechtelijke grondslag. Het financiële risico van dit soort belangen is beperkt tot de waarde van de effecten c.q. de geaccepteerde verantwoordelijkheid.

3.5.3. Overzicht verbonden partijen

Hieronder volgt een overzicht van de verbonden partijen van onze gemeente.
Naast het openbaar belang worden ook de relevante ontwikkelingen toegelicht.

Naam: Vestigingsplaats:	**GGD Brabant-Zuidoost** Eindhoven
Relatie programma:	Programma 6: Sociaal Domein
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.
Openbaar belang:	Belangenbehartiging op het gebied van gezondheidszorg.
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2025: € 608.870 Eigen vermogen (1-1-2025 / 31-12-2025):* € 3.935.000 € 3.915.000 Vreemd vermogen (1-1-2024 / 31-12-2024):* € 27.932.00 € 27.411.000 **Geprognosticeerde balans*
Ontwikkelingen:	De ontwikkelingen waarmee de GGD te maken heeft zijn beschreven in de kadernota en het meerjarenbeleidsplan van de GGD. De belangrijkste ontwikkelingen zijn: ▪ De gevolgen van Covid-19 voor de volksgezondheid. ▪ Verkleinen van gezondheidsverschillen. ▪ Bevorderen van een gezonde leefstijl in een gezonde leefomgeving. ▪ Bevorderen van een mentaal gezonde samenleving. ▪ Bevorderen van de seksuele gezondheid. ▪ Een signalerende regionale functie bieden in de openbare geestelijke gezondheidszorg. ▪ Zorg coördinatie bij spoedeisende hulp (waaronder Ambulancezorg). ▪ Vernieuwing van de Jeugdgezondheidszorg. ▪ Het eerder in gang gezette programma Nu Niet Zwanger krijgt de komende jaren zijn vervolg. ▪ Versterking algemene Infectieziektebestrijding en Pandemische Paraatheid. ▪ Er wordt landelijk onderzocht of de uitvoering van het rijksvaccinatieprogramma (RVP) voor volwassenen bij de GGD'en kan worden ondergebracht. ▪ Ondersteunen van gemeenten bij het uitwerken en implementeren van het Gezond en Actief Leven Akkoord en Integraal Zorg Akkoord, waarbij meer moet worden ingezet op preventie zodat de gezondheidszorg in de toekomst haalbaar en toegankelijk te houden. ▪ Het op orde brengen van informatieveiligheid, de informatiehuishouding en risicomanagement. ▪ Toenemende samenwerking met GGD Hart van Brabant bij forensische geneeskunde. ▪ Extra inspanningen nodig door de groeiende groep nieuwkomers/immigranten. ▪ De omgevingswet betekent een taakuitbreiding (ondersteunende rol) van de GGD.
Risico's:	▪ Toenemende arbeidsmarktkrapte bij specifieke functies betekent dat vaker tijdelijk een andere invulling van de taakuitvoering moet worden georganiseerd (bv duurder personeel van derden / ZZP inhuren) om de noodzakelijke dienstverlening op peil te houden. ▪ Het risico dat er zich beveiligingsproblemen voordoen. Hierbij te denken aan risico's van stroomuitval, cybercrime en andere situaties waarin systemen uitvallen en/of gegevens (tijdelijk) niet beschikbaar zijn of dat er schade ontstaat vanwege misbruik. Vanwege toegenomen (inzicht in de) externe dreiging en ervaringen (o.a. datalek covid), de geconstateerde achterstand in informatiebeveiliging in combinatie met de grote hoeveelheid persoonsgegevens die de GGD zowel bij PG (Publieke Gezondheidszorg) als AZ (Ambulancezorg) beheert, wordt de omvang van dit risico hoger ingeschat. . ▪ De Corona-, M-Pox en Oekraïne-crises maken duidelijk dat rampen en pandemieën een enorme impact op de werkzaamheden van de GGD kunnen hebben. Veelal zal het Rijk de kosten daarvan echter vergoeden, zoals ze nu ook voor de genoemde crises heeft toegezegd; de daarvoor toegekende vergoedingsregeling vanuit VWS geeft op dit moment vertrouwen dat alle extra kosten vergoed worden. Er bestaat echter wel het risico op meer werk en kosten op de langere termijn als gevolg van een verslechterde algemene gezondheidssituatie van de burgers in onze regio.

Naam: Vestigingsplaats:	**Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten (GRSK)** Reusel		
Relatie programma:	Programma 0: Bestuur en ondersteuning / diversen voor programmakosten.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur.		
Openbaar belang:	Het, met behoud van de huidige bestuurlijke schaal, vergroten van de bestuurskracht door bundeling van ambtelijke expertise op strategisch, tactisch en operationeel niveau, met als resultaat verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.		
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2025:		€ 3.794.600
	Eigen vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 856.952	€ 19.814
	Vreemd vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 12.601.953	€ 15.355.913
	Resultaat 2023:		-/- € 100.808
Ontwikkelingen:	▪ Evaluatie governance GRSK ▪ Bijzondere bijstand is ingaande 2024 overgegaan naar KempenPlus ▪ Wijziging regelingen (informatiebeveiliging, Wet open overheid, Hervormingsagenda Jeugd enz.		
Risico's:	Gemeente Oirschot heeft in een voorlopig besluit aangegeven dat het de uitvoering van front-office taken Wmo, uitgevoerd door MD te willen beëindigen. In de begroting 2025 is hiermee rekening gehouden. Mogelijke frictiekosten veroorzaakt door de beëindiging zullen bij gemeente Oirschot in rekening worden gebracht.		

Naam: Vestigingsplaats:	**Metropoolregio Eindhoven (MRE)** Eindhoven		
Relatie programma:	Programma 0: Bestuur en ondersteuning Programma 3: Economie Programma 5: Sport, cultuur en recreatie (RhcE)		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Openbaar belang:	Samenwerken op regionale taken op het terrein van: ▪ Economie ▪ Transitie landelijk gebied ▪ Energietransitie ▪ Mobiliteit Daarnaast is het Regionaal historisch centrum Eindhoven (RhcE) een samenwerkingsitem en overkoepelend is er samenwerking op het gebied van bestuurlijke samenwerking, organisatie, regionale strategie, overhead en landgoed Gulbergen.		
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2025 (incl. brainport en stimuleringsfonds) Gemeentelijke bijdrage 2025 RhcE		€ 159.397 € 60.615
	Eigen vermogen (1-1-2025 / 31-12-2025):*	€ 12.334.208	€ 11.984.208
	Vreemd vermogen (1-1-2025 / 31-12-2025):*	€ 14.736.800	€ 14.503.432
	**Geprognosticeerde balans*		
Ontwikkelingen:	▪ Realisatie en uitvoering regionale ruimtelijke strategie MRE. ▪ Betrekken gemeenteraden bij Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant. ▪ Uitwerken dorpenstrategie met subregio's. ▪ Versnelling woningbouw. ▪ Uitvoering aanpak (H)OV-knopen. ▪ Realisatie van projecten uit de Bereikbaarheidsagenda, KTA(korte termijn aanpak) Brainport e.d. ▪ Toekomstig energiesysteem. ▪ Duurzame opwekking van energie. ▪ Verduurzaming gebouwde omgeving. ▪ Toekomstbesteding en robuust economisch systeem. ▪ Toekomstbesteding landelijk gebied. ▪ Transitie voedselketen.		
Risico's:	▪ Ontoereikendheid doelvermogen eeuwigdurende nazorg Gulbergen. ▪ Het niet of minder realiseren van externe financiering in relatie tot de uitbreiding van de taken in het samenwerkingsakkoord 2023-2026 en de omvang van de organisatie van de MRE qua personeel en middelen. ▪ Bezuinigingen bij gemeenten met als gevolg lagere gemeentelijke bijdragen MRE/RHCe.		

Naam: Vestigingsplaats:	**Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)** Eindhoven		
Relatie programma:	Programma 1: Veiligheid		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Openbaar belang:	Samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant. Taken op het terrein van brandweerzorg, gemeenschappelijke meldkamer, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, ambulancezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.		
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2025:		€ 937.449
	Eigen vermogen (1-1-2025 / 31-12-2025):*	€ 2.167.498	€ 4.049.062
	Vreemd vermogen (1-1-2025 / 31-12-2025):*	€ 40.926.085	€ 38.548.567
	**Geprognosticeerde balans*		
Ontwikkelingen:	▪ Nieuw regionaal beleidsplan. ▪ Versterking (boven)regionale crisisbeheersing. ▪ Toekomstvaste brandweerzorg (herijking beroepsbrandweer, verloop vrijwilligers, duurzame inzetbaarheid). ▪ Dynamisch risicoprofiel brandweerzorg. ▪ Versterken weerbare samenleving		
Risico's:	▪ Loonkosten in relatie tot vrijwilligers en WNRA ▪ 2e loopbaanbeleid ▪ Vakbekwaamheid ▪ Aansprakelijkheid bij brand boven verzekerd bedrag ▪ Beschikbaarheid voldoende vrijwilligers ▪ Kosten grootschalige of langdurige crisis of incident ▪ Kostenverhoging in verband met kwaliteitsslag ▪ Gebruikersonderhoud huisvesting ▪ Informatieveiligheid ▪ Wet open overheid ▪ Eigen risico WW ▪ Stijgende rentekosten		

Naam: Vestigingsplaats:	**Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)** Eindhoven		
Relatie programma:	Programma 7: Volksgezondheid en milieu Programma 8: VHROSV		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en dagelijks bestuur		
Openbaar belang:	Belangenbehartiging op het gebied van: ▪ Uitvoeren verplichte taken uit het landelijke basistakenpakket op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving; ▪ Advisering over verzoektaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.		
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2025:		€ 490.389
	Eigen vermogen (1-1-2025 / 31-12-2025):*	€ 2.217.432	€ 2.465.966
	Vreemd vermogen (1-1-2025 / 31-12-2025):*	€ 7.527.503	€ 7.377.503
	**Geprognosticeerde balans*		
Ontwikkelingen:	▪ Voldoen aan robuustheidscriteria uit het Interbestuurlijk programma Versterking VTH-stelsel. ▪ Fitte organisatie. ▪ Verbetering informatiehuishouding.		
Risico's:	▪ Ransomware (informatieveiligheid) ▪ Imagoschade door negatieve publiciteit ▪ Hoog ziekteverzuim ▪ Niet kunnen beschikken over voldoende gekwalificeerd personeel / kennisverlies als gevolg van uitstroom.		

Naam: Vestigingsplaats:	**KempenPlus** Bladel
Relatie programma:	Programma 6: Sociaal domein
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het bestuur.
Openbaar belang:	Uitvoering van taken op het gebied van sociale werkvoorziening ingevolge de Wsw, Werk en Inkomen (m.u.v. bijzondere bijstand) ingevolge de Participatiewet, Ioaw, Ioaz en Bbz.

Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2025:		€ 4.581.000
	Eigen vermogen (1-1-2025 / 31-12-2025):*	€ 6.010.000	€ 6.294.000
	Vreemd vermogen (1-1-2025 / 31-12-2025):*	€ 8.772.000	€ 8.890.000
	**Geprognosticeerde balans*		
Ontwikkelingen:	▪ Strategische verkenning KempenPlus ▪ Implementatie nieuw zaaksysteem en ERP-systeem ▪ Landelijke evaluatie Participatiewet		
Risico's:	▪ Wijzigingen in doelgroepen (hogere instroom, wijziging arbeidspotentieel) ▪ Wegvallen goed renderende klanten ▪ Concurrentie door lage lonenlanden en/of robotisering ▪ Cybercrime		

Naam: Vestigingsplaats:	**Stichting Regionaal Bureau Inkoop en aanbestedingen Zuidoost Brabant (Bizob)** Oirschot		
Relatie programma:	Programma 0: Bestuur en ondersteuning		
Bestuurlijk belang:	Het verzorgingsgebied wordt ingedeeld in 5 clusters (cluster 1: "BOV en De Kempen", cluster 2: "A2 gemeenten en Dommelregio", cluster 3: "Peelgemeenten", cluster 4: "Noordoost" en cluster 5: "Overig"). Onze gemeente maakt deel uit van het cluster 1. Per cluster worden twee bestuurders gekozen m.u.v. cluster 5 "Overig" (bijv. VRBZO). Daarnaast worden twee secretarissen toegevoegd aan het bestuur en is de voorzitter van het bestuur een burgemeester. Tevens neemt één bestuurder van de gemeente zitting in de Vergadering van Aangeslotenen.		
Openbaar belang:	Het ondersteunen van de deelnemende gemeenten en aangesloten organisaties bij het uitvoeren van diverse inkoopacties voor het behalen van voordelen op zowel financieel, kwalitatief als procesmatig gebied.		
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2025:		€ 122.745
	Eigen vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 976.745	€ 1.302.202
	Vreemd vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 1.209.552	€ 1.973.315
	**) Bron: Jaarrekening 2023 Bizob*		
Ontwikkelingen:	Concreet zijn er actiepunten geformuleerd waar in 2025 extra aandacht naar toe gaat: ▪ Inkoop- en contractmanagement data; ▪ Programmatisch inkopen Verduurzaming maatschappelijk vastgoed; ▪ Verkorten doorlooptijd en afstemmen vraag en aanbod; ▪ ICT opdrachten en verder ontwikkelen van roboticering en kunstmatige intelligence.		
Risico's:	De 36 aangesloten organisaties (24 gemeenten en 12 aan deze gemeenten gelieerde organisaties) zijn aansprakelijk voor eventuele exploitatie tekorten.		

Naam: Vestigingsplaats:	**NV Bank Nederlandsche Gemeenten (BNG)** Den Haag		
Relatie programma:	Programma 0: Bestuur en ondersteuning		
Bestuurlijk belang:	Aandeelhouder (0,019% van alle aandelen)		
Openbaar belang:	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2025:		€ 0
	Eigen vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 4.615 mln	€ 4.721 mln
	Vreemd vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 107.459 mln	€ 110.819 mln
	**) Bron: Jaarrekening 2023 BNG*		

Naam: Vestigingsplaats:	**NV Brabant Water** 's-Hertogenbosch		
Relatie programma:	Raakt diverse programma's.		
Bestuurlijk belang:	Aandeelhouder (zeer beperkt aandeel)		
Openbaar belang:	Het leveren van water en het in stand houden van de benodigde infrastructuur om water te distribueren.		
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2025:		€ 0
	Eigen vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 690 mln	€ 699 mln
	Vreemd vermogen (1-1-2023 / 31-12-2023):*	€ 579 mln	€ 614 mln

Naam: Vestigingsplaats:	**Stichting Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost (ZVHBZO)** Helmond		
Relatie programma:	Programma 1. Veiligheid		
Bestuurlijk belang:			
Openbaar belang:	Het ondersteunen van de gemeenten bij zeer complexe zorg-/veiligheidscasussen en het bevorderen van de integrale samenwerking tussen partners. Bij veroorzakers van ernstige overlast of criminaliteit met complexe problemen op diverse gebieden zijn vaak meerdere partijen (zorgorganisaties, justitiële organisaties en/of gemeente) betrokken. Bij de aanpak van deze personen is het effectiever om de inspanningen van deze verschillende partijen op elkaar af te stemmen. Het ZVHBZO verzorgt onder andere de procesregie op complexe casuïstiek met het doel (nieuwe) strafbare feiten te verminderen en te voorkomen. En om te komen tot passende zorg voor de betrokken personen. Met deze aanpak levert het Zorg- en Veiligheidshuis een belangrijke bijdrage aan de veiligheid in alle 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.		
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2025:		€ 4.803
	Eigen vermogen (1-1-2025 / 31-12-2025):*	€ 353.000	€ 648.000
	Vreemd vermogen (1-1-2025 / 31-12-2025):*	€ 0	€ 0
	**) Bron: begroting 2025 ZVHBZO*		
Ontwikkelingen	▪ Casuïstiek-op-maat; procesregie in complexe casuïstiek met een knelpunt en een veiligheidsrisico; ▪ de PGA Radicalisering, deze is gericht op personen die (mogelijk) radicaliseren; ▪ de PGA Jeugd, die zich richt op jongeren met overlast gevend en/of crimineel gedrag; ▪ de PGA Personen met onbegrepen gedrag, die een gevaar (kunnen) zijn voor zichzelf of de omgeving; ▪ MDA++, gericht op huishoudens waarin het niet lukt om de cirkel van geweld duurzaam te doorbreken. ▪ Verbinding met de omgeving en kennis & expertise (netwerk, bevordering samenwerking aanpak radicalisering, kennisknooppunt) ▪ Pilot multidisciplinaire aanpak.		
Risico's:	▪ Onvoorziene budgetoverschrijdingen ▪ Krapte op de arbeidsmarkt		

Naam: Vestigingsplaats:	**Belgisch Nederlands Grensoverleg (BENEGO)** Baarle-Hertog		
Relatie programma:	Programma 0. Bestuur en Ondersteuning		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Openbaar belang:	BENEGO heeft aandacht voor een aantal thema's aan de grens en het oppakken van knelpunten.		
Financieel belang:	Gemeentelijke bijdrage 2025:		€ 1.000
	Eigen vermogen (1-1-2025 / 31-12-2025):*	€ n.b.	€ n.b.
	Vreemd vermogen (1-1-2025 / 31-12-2025):	€ 0	€ 0
	**) gegevens niet beschikbaar*		
Ontwikkelingen:	De aanbevelingen van het rapport "BENEGO, hét grensnetwerk" op te pakken met als doel BENEGO te ontwikkelen tot een lerend netwerk. Dit doel wordt bereikt door het: ▪ actueel houden van de website en regelmatig een nieuwsbrief uit te brengen; ▪ organiseren van netwerkbijeenkomsten; ▪ opvolgen van bovenlokale aanpak van grensobstakels; ▪ opsporen en het signaleren van(Europese) subsidiemogelijkheden; ▪ initiëren van projecten.		
Risico's:	Geen risico's		

3.6 Onderhoud kapitaalgoederen

3.6.1. Algemeen

Het is van belang om inzicht te hebben in de beleidskaders omtrent het onderhoud van kapitaalgoederen. Die beleidskaders zijn er zowel inhoudelijk als financieel-administratief. Inhoudelijk gaat het dan bijvoorbeeld om het vastgestelde onderhoudsniveau. Dit is het eindresultaat van enerzijds de kwaliteit die we voor ogen hebben en anderzijds de budgettaire mogelijkheden.

Er is ook een financieel beleidskader. Dat gaat over de mate waarin financiële ruimte wordt gecreëerd voor onderhoud en vervanging van kapitaalgoederen. Hiervoor gelden de volgende 'spelregels':

Alle vaste activa worden tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs geactiveerd.
Uitzonderingen zijn:

- investeringen in de openbare ruimte die via de grondexploitatie worden verhaald;
- kunstvoorwerpen met een historische waarde;
- indien sprake is van een ideaalcomplex (aanschaf en afstoot zijn in een zodanig ritme dat elk jaar hetzelfde bedrag wordt besteed).

De laatste twee uitzonderingen doen zich binnen onze gemeente niet voor.

Op vaste activa met een beperkte levensduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de toekomstige gebruiksduur. Een uitzondering hierop is de afschrijvingsduur van immateriële vaste activa. Deze worden incidenteel ten laste gebracht van de exploitatie. Het beleid rond afschrijving is vastgelegd in een beleidsnota.

In het afschrijvingsbeleid ('Nota reserves, voorzieningen en afschrijvingsbeleid 2020', vastgesteld 7 juli 2020, riolering gewijzigd november 2023), zijn de volgende afschrijvingstermijnen opgenomen:

Soort investering	Termijn in jaren	Soort investering	Termijn in jaren
Gebouwen (permanent)	40	Riolering (excl. pompen/gemalen drukriolering)	60
Gebouwen (semipermanent)	15	Software	6
Groen (korte levensduur)	40	Speeltoestellen / sportattributen	15
Groen (lange levensduur)	80	Straatmeubilair	25
Hardware	4	Straatverlichting (armaturen)	20
Inrichting	15	Straatverlichting (masten)	40
Kunststof (gras)velden/banen: ondergrond	40	Technische installaties (waaronder pompen/gemalen drukriolering)	15
Kunststof (gras)velden/banen: toplaag	20	Vervoermiddelen	10
Machines	10	Wegen (aanleg, reconstructie) en waterkundige werken	40

3.6.2. Wegen en verkeer

A. Beleidskader

In september 2017 is door de gemeenteraad het Wegenbeleidsplan 2018-2027 vastgesteld. Daarin is vastgelegd hoe we als gemeente invulling geven aan de wettelijke taken en verplichtingen. In lijn met de wettelijke en maatschappelijke verplichtingen hanteren we een sobere doch doelmatige kwaliteitsnorm voor het wegbeheer met een gezonde balans in kwaliteit en kosten. De kwaliteitsnorm van de gemeente sluit hierbij aan op kwaliteitsniveau C van de CROW publicatie 288. Hierbij wordt gestuurd op het beheersen van risico's (veiligheid en kapitaalvernietiging) van het gehele wegenareaal en is geen differentiatie gemaakt in wegtypen of gebieden.

In september 2017 is door de gemeenteraad tevens het Gemeentelijk Verkeers- en VervoersPlan (GVVP) vastgesteld. Daarin wordt met name ingezet op mensgerichte en integrale maatregelen ten behoeve van de verkeersveiligheid in onze gemeente. Het GVVP dient in 2025 vernieuwd te worden zodat er een nieuw mobiliteitsplan per begin 2026 ligt.
Gladheidbestrijding op wegen waarvoor de gemeente de verantwoordelijkheid draagt, vindt momenteel plaats door de eigen buitendienst op basis van het beleidsplan gladheidbestrijding 2018-2028.

B. Financiële consequenties

Exploitatie - Wegen, straten en pleinen + GVVP *Bedragen in €*	Begroting 2025 2025	 2026	 2027	 2028
"Klein" onderhoud wegen	220.000	224.000	227.000	234.000
"Groot" onderhoud wegen (voorziening wegen)	473.000	473.000	473.000	473.000
GVVP	129.000	131.000	134.000	138.000
Gladheidsbestrijding	42.000	43.000	44.000	45.000
Kunstwerken	7.000	13.000	23.000	23.000
Diverse kosten groen	62.000	63.000	64.000	66.000
Overige kosten (salarissen / belastingen etc)	385.000	402.000	418.000	435.000
Kapitaallasten	723.000	720.000	717.000	714.000
Totaal exploitatie	**2.041.000**	**2.069.000**	**2.100.000**	**2.128.000**

C. (Geplande) investeringen

Investeringsoverzicht - Wegen, straten en pleinen + GVVP *Bedragen in €*	Begroting 2024	Begroting 2025 2025	 2026	 2027	 2028
*Lopende investeringen (restant budgetten 2024):**					
Rehabilitatiekrediet wegen 2020	-210.000				
Rehabilitatiekrediet wegen 2021	-150.000				
Rehabilitatiekrediet wegen 2022	27.098				
Rehabilitatiekrediet wegen 2023	267.000				
Rehabilitatiekrediet wegen 2024	950.000				
GVVP deel 2018 en 2019	283.000				
GVVP deel 2019 en 2020	679.000				
GVVP 2021	501.000				
GVVP 2022	185.000				
GVVP 2023	497.000				
GVVP 2024	497.000				
Reconstructie Turnhoutseweg N284	4.000				
Nieuwe aansluiting N284 en opwaardering infrastructuur Kleine Hoeven	113.000				
Vervangen wegen dorpskern Lage Mierde	1.635.680				
KTM Randweg A2 incl. mobiliteitshub en F67	301.012				
*Nieuwe investeringen (lijst nieuw beleid 2025-2028):***					
Rehabilitatiekrediet wegen 2025 t/m 2028		950.000	950.000	950.000	950.000
Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) 2025 t/m 2028		497.000	950.000	500.000	500.000
Kwaliteitsimpuls dorpspleinen		200.000	150.000	-	
Totaal investeringen	**5.579.790**	**1.647.000**	**2.050.000**	**1.450.000**	**1.450.000**

**Stand per 19 september 2024*

*** Kapitaallasten zijn nog niet doorgerekend naar het product wegen en GVVP, omdat de lijst nieuw beleid nog vastgesteld moet worden.*

3.6.3. Gebouwen

A. Beleidskader

Het beheerplan gebouwen is in 2019 volledig geactualiseerd en door de raad vastgesteld. De dotaties aan de onderhoudsvoorziening gebouwen zijn reeds afgestemd op dit onderhoudsplan. Daarbij wordt opgemerkt dat inmiddels een nieuwe Kei in aanbouw is. Het onderhoudsbedrag is in verband daarmee niet aangepast, dus we houden het onderhoud voor De Kei op het bestaande niveau. Zodra de nieuwe Kei gereed is, zal daarvoor een onderhoudsplanning opgesteld worden.

B. Financiële consequenties

Exploitatie - Dotaties voorziening onderhoud gebouwen +	Begroting 2025 2025	 2026	 2027	 2028
Dotatie voorziening onderhoud Brandweerkazerne Reusel	13.000	13.000	13.000	13.000
Dotatie voorziening onderhoud De Kei	33.000	33.000	33.000	33.000
Dotatie voorziening onderhoud Schuilhut Reusel	1.000	1.000	1.000	1.000
Dotatie voorziening onderhoud Den Houtert	26.000	26.000	26.000	26.000
Dotatie voorziening onderhoud Gemeentehuis	221.000	221.000	221.000	221.000
Dotatie voorziening onderhoud Gemeentewerf	21.000	21.000	21.000	21.000
Dotatie voorziening onderhoud Kdv Nummereen Reusel	13.000	13.000	13.000	13.000
Dotatie voorziening onderhoud Oeverzwaluwwand Reusel	250	250	250	250
Dotatie voorziening onderhoud Kapel, pomp, vw-bord HoLaHu	2.000	2.000	2.000	2.000
Dotatie voorziening onderhoud VOV halte Reusel	8.000	8.000	8.000	8.000
Dotatie voorziening onderhoud Pompgemalen Reusel (gebouwtjes)	250	250	250	250
Dotatie voorziening onderhoud Beheerderswoning sportpark	2.000	2.000	2.000	2.000
Dotatie voorziening onderhoud De Ster Lage Mierde	26.000	26.000	26.000	26.000
Dotatie voorziening onderhoud Pergola Hulsel	500	500	500	500
Totaal exploitatie	**367.000**	**367.000**	**367.000**	**367.000**

C. (Geplande) investeringen

Investeringsoverzicht - Onderhoud gebouwen Bedragen in €	Begroting 2024	Begroting 2025			
		2025	2026	2027	2028
*Lopende investeringen (restant budgetten 2024):**					
De Kei	6.333.000				
*Nieuwe investeringen (lijst nieuw beleid 2025-2028):***					
Verbouwing Plint ten behoeve van MD		pm			
Totaal investeringen	**6.333.000**	**-**	**-**	**-**	**-**

3.6.4. Riolering en watertaken

A. Beleidskader

In het najaar van 2023 is het nieuwe programma Riolering en Water bestuurlijk vastgesteld. In dit plan inclusief kostendekking zijn alle noodzakelijke middelen opgenomen voor de dekking van de kosten van de riolering en andere watersystemen en grote vervangingen. De exploitatie betreft het klein en groot onderhoud aan de riolering en watersystemen alsmede onderzoeken naar de kwaliteit van het areaal, het vegen van straten, reinigen van kolken onderhoud aan de drukriolering en vacuumriolering. Deze exploitatielasten zijn geborgd tot en met 2028.

B. Financiële consequenties

Exploitatie - Riolering Bedragen in €	Begroting 2025			
	2025	2026	2027	2028
"Klein" onderhoud riolering	396.000	404.000	413.000	422.000
Planvorming	30.000	30.000	23.000	23.000
Onderzoek	31.000	31.000	32.000	33.000
Energiekosten	113.000	116.000	118.000	121.000
Overige kosten (salarissen/ inhuur / applicatie etc.)	321.000	356.000	384.000	358.000
Voorzieningen	34.000	-42.000	-104.000	-85.000
Kapitaallasten	490.000	488.000	486.000	482.000
Totaal exploitatie	**1.415.000**	**1.383.000**	**1.352.000**	**1.354.000**

C. (Geplande) investeringen

Investeringsoverzicht - Riolering Bedragen in €	Begroting 2024	Begroting 2025			
		2025	2026	2027	2028
*Lopende investeringen (restant budgetten 2024):**					
Vervanging riolering 2019	13.000				
Vervanging riolering 2020	504.000				
Vervanging riolering 2021	128.000				
Vervanging riolering 2022	592.000				
Vervanging riolering 2023	617.000				
*Nieuwe investeringen (voor specificatie zie lijst nieuw beleid 2025-2028):***					
Vervanging riolering 2025		2.304.000			
Vervanging riolering 2026			1.591.000		
Vervanging riolering 2027				2.752.000	
Vervanging riolering 2028					2.215.000
Totaal investeringen	**1.854.000**	**2.304.000**	**1.591.000**	**2.752.000**	**2.215.000**

**Stand per 19 september 2024.*

*** Kapitaallasten zijn nog niet doorgerekend naar het product riolering, omdat de lijst nieuw beleid nog vastgesteld moet worden.*

3.6.5. Openbare verlichting

A. Beleidskader

Onderhoud van de openbare verlichting gebeurt op basis van het Beleidsplan Openbare Verlichting 2018-2030 en vormt de basis voor het vervangen en aanpassen van de openbare verlichting.
We streven naar het realiseren en in stand houden van een duurzame en betrouwbare openbare verlichting, waarbij de gebruiker zich veilig voelt in het openbaar gebied. Hierbij wordt de benodigde verlichtingskwaliteit gerealiseerd tegen economisch en maatschappelijk verantwoorde kosten en levert de gemeente een bijdrage om de doelstellingen van het Energieakkoord te halen.

B. Financiële consequenties

Exploitatie - Openbare verlichting Bedragen in €	Begroting 2025 2025	 2026	 2027	 2028
"Klein" onderhoud openbare verlichting	30.000	31.000	31.000	32.000
Beheerkosten	11.000	11.000	11.000	11.000
Energiekosten	101.000	101.000	101.000	101.000
Overige kosten (salarissen / overige kosten etc.)	14.000	14.000	15.000	15.000
Kapitaallasten	54.000	54.000	54.000	54.000
Totaal exploitatie	**210.000**	**211.000**	**212.000**	**213.000**

C. (Geplande) investeringen

Investeringsoverzicht - Openbare verlichting Bedragen in €	Begroting 2024	Begroting 2025 2025	 2026	 2027	 2028
*Lopende investeringen (restant budgetten 2024):**					
Vervanging openbare verlichting door LED (masten) 2020	45.000				
Vervanging openbare verlichting door LED (armaturen) 2021	57.000				
Vervanging openbare verlichting door LED (masten) 2021	93.000				
Vervanging openbare verlichting door LED (armaturen) 2023	66.000				
Vervanging openbare verlichting door LED (masten) 2023	90.000				
Vervanging openbare verlichting door LED (armaturen) 2024	5.000				
Vervanging openbare verlichting door LED (masten) 2024	12.000				
*Nieuwe investeringen (lijst nieuw beleid 2025-2028):***					
Vervanging openbare verlichting door LED (armaturen)		16.500	141.500	102.500	218.000
Vervanging openbare verlichting door LED (masten)		40.500	153.000	197.000	102.500
Totaal investeringen	**368.000**	**57.000**	**294.500**	**299.500**	**320.500**

**Stand per 19 september 2024.*

*** Kapitaallasten zijn nog niet doorgerekend naar het product openbare verlichting, omdat de lijst nieuw beleid nog vastgesteld moet worden.*

3.6.6. Groenvoorziening

A. Beleidskader

In november 2021 heeft de gemeenteraad het Beleidsplan Openbaar Groen 2022-2031 vastgesteld en daarmee de visie en kaders bepaald. Naast de beleidsambities zijn de bijbehorende middelen voor een kwaliteitsgericht en consistent groenonderhoud (volgens de onderhoudsniveau 's A, B en C) bepaald en opgenomen in de begroting. Daarnaast is er sprake van een jaarlijkse vervangingsinvesteringen van totaal € 310.000 om het kapitaalgoed groen duurzaam in stand te houden waarbij sprake is van de gewogen afschrijftermijnen van 40 en 80 jaar.

B. Financiële consequenties

Exploitatie - Groenvoorzieningen Bedragen in €	Begroting 2025 2025	 2026	 2027	 2028
Groenonderhoud	793.000	805.000	816.000	838.000
Verkoop hout uit bossen (inkomsten)	-64.000	-65.000	-66.000	-68.000
Overige kosten (salariskosten / belastingen / ontvangen bijdragen)	214.000	224.000	235.000	245.000
Kapitaallasten	26.000	26.000	26.000	26.000
Totaal exploitatie	**969.000**	**990.000**	**1.011.000**	**1.041.000**

C. (Geplande) investeringen

Investeringsoverzicht - Groenvoorzieningen Bedragen in €	Begroting 2024	Begroting 2025 2025	 2026	 2027	 2028
*Lopende investeringen (restant budgetten 2024):**					
Vervanging groen 2022 (80jr afschrijving)	44.000				
Vervanging groen 2023 (40jr afschrijving)	100.000				
Vervanging groen 2023 (80jr afschrijving)	179.000				
Vervanging groen 2024 (40jr afschrijving)	131.000				
Vervanging groen 2024 (80jr afschrijving)	179.000				
Herinrichting dorpsplein 2023	100.000				
*Nieuwe investeringen (lijst nieuw beleid 2025-2028):***					
Deken van der Weepark		pm	pm	pm	pm
Vervanging groen 2025-2028 (40jr afschrijving)		131.000	131.000	131.000	131.000
Vervanging groen 2025-2028 (80jr afschrijving)		179.000	179.000	179.000	179.000
Totaal investeringen	**733.000**	**310.000**	**310.000**	**310.000**	**310.000**

**Stand per 19 september 2024.*

*** Kapitaallasten zijn nog niet doorgerekend naar het product groen, omdat de lijst nieuw beleid nog vastgesteld moet worden.*

3.7 Grondbeleid

3.7.1. Algemeen

In 2025 kennen we 5 grondexploitaties. Het gaat om 4 woningbouwlocaties in de verschillende kernen en één bedrijventerrein:

- Hasselt II te Lage Mierde
- Leeuwerik te Hooge Mierde
- Centrumplan te Reusel
- 't Kantje te Hulsel
- Bedrijventerrein Kleine Hoeven te Reusel

Voorheen zat hier ook de grondexploitatie voor het plan Molenakkers nog bij. Dit plan wordt in het kader van het proces jaarrekening 2024 afgesloten. In de kernen Lage Mierde en Hooge Mierde hebben we nog slechts enkele kavels beschikbaar in de plannen De Hasselt en De Leeuwerik. In deze kernen zijn we momenteel bezig met de voorbereidingen voor nieuwe ontwikkellocaties. In Lage Mierde hebben we gronden gekocht voor de volgende fase van het plan Hasselt. We hebben voor dit plan de omgevingsdialoog afgerond en starten met de planologische procedure. Het is de verwachting dat we eind 2025 het plan aan de gemeenteraad kunnen aanbieden ter vaststelling. In Hooge Mierde is het plan Rogse Wieken in voorbereiding. De gronden zijn voor het grootste gedeelte in handen van een ontwikkelende partij. Het bestemmingsplan heeft inmiddels ter inzage gelegen. Het is de bedoeling dat dit plan begin 2025 aan de gemeenteraad wordt aangeboden ter vaststelling. In het plan t Kantje in Hulsel zijn alle gronden verkocht en zijn de meeste woningen in aanbouw. De grondexploitatie van het centrumplan Hart van Reusel maakt onderdeel uit van het bestemmingsplan Stedelijk gebied, centrum Reusel. Hier zal in 2025 gestart worden met de werkzaamheden voor het bouw- en woonrijpmaken en met de start van de bouw van de supermarkt en appartementen.

Bij nieuw te realiseren woningen zet de gemeente in op 30% sociale huurwoningen conform de regiodeal. Indien een bouwplan niet kan voorzien in voldoende sociale woningbouw dienen initiatiefnemers een afdracht te doen aan het Vereveningfonds Sociale Woningbouw. Met de gelden uit dit fonds kunnen we elders het tekort aan sociale woningbouw compenseren, zodat wonen voor iedereen betaalbaar blijft.

3.7.2. Beleidskaders grondbeleid

De ruimte voor het voeren van een actief grondbeleid wordt begrensd door een aantal wetten en beleidskaders. De belangrijkste wetten zijn:

- Omgevingswet;
- de aanvullingswet grondeigendom en
- het onderdeel pacht uit het Burgerlijk Wetboek (Pachtwet is vervallen).

De belangrijkste beleidskaders worden gevormd door:

- Omgevingsverordening Noord-Brabant;
- Omgevingsvisie Reusel-De Mierden,
- De Regionale woondeal Zuidoost Brabant van 9 maart 2023,
- Kempische visie op wonen 2024 - 2028
- Uitgiftebeleid bedrijventerreinen Reusel-De Mierden 2012;
- Nota Grondbeleid Reusel-De Mierden,
- Woonzorgvisie Kempengemeenten

3.7.3. Financieel kader

Het financiële kader wordt gevormd door de richtlijnen die door het Rijk en de Provincie zijn opgelegd en eigen kaders van de gemeente. De door het Rijk opgelegde richtlijnen zijn gebaseerd op het Bbv. Het financiële kader is van belang voor:

- jaarlijkse prognoses grondexploitatie;
- winstnemingen grondexploitaties;
- het afdekken van de financiële risico's.

Voor het tussentijds nemen van winst uit grondexploitaties is de Poc-methode (Percentage of completion methode) leidend. De Poc-methode houdt het volgende in:
'Naar rato van de voortgang van het project wordt tussentijds winst verantwoord. Hierbij wordt voor

wat betreft de berekeningsmethodiek en de planinhoudelijke uitgangspunten niet afgeweken van de grondexploitatie of herziening zoals deze tot en met het verslagjaar door de raad is vastgesteld. Dit wordt berekend naar de mate waarin kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd per individuele grondexploitatie. Hiermee wordt de totale winst over de individuele grondexploitatie opgedeeld/toegerekend aan de reeds verkochte kavels. Indien nog geen gronden zijn verkocht is er dus nog geen sprake van gerealiseerde winst.
Maatgevend is de realisatie tot en met het lopende jaar ten opzichte van het totaal van de kosten en opbrengsten van de grondexploitatie. In formule: % kostenrealisatie x % opbrengstrealisatie = % Poc. (ingeval de kosten voor 50% zijn gerealiseerd en de gronden voor 50% zijn verkocht, is de Poc dus 25%)'.

3.7.4. Bedrijventerreinen

Kleine Hoeven Reusel

Op 28 mei 2024 is fase II van Kleine Hoeven vastgesteld. Kleine Hoeven fase II is onderdeel van de grondexploitatie Kleine Hoeven. In 2025 zal naar verwachting gestart worden met de werkzaamheden voor het bouw- en woonrijpmaken en de kaveluitgifte. Vanwege de grote belangstelling blijkende uit de voorinschrijvingen die binnen zijn gekomen bij de gemeente voor industriegrond is het de verwachting dat de beschikbare kavels in 2025 en 2026 in zijn geheel zullen worden verkocht. De Kempengemeenten zijn bezig met een locatieonderzoek voor nieuw aanbod van grote en kleine bouwkavels voor bedrijven voor de toekomstige behoefte.

3.7.5. Woningbouw

De Hasselt II Lage Mierde

In het plan de Hasselt II is nog 1 kavel beschikbaar. Het plan is ook al grotendeels woonrijp gemaakt. Na bebouwing van de laatste kavel zal het plan worden afgerond. Naar verwachting is dat in 2026. Omdat er nog maar 1 kavel te koop is zijn we inmiddels gestart met de ontwikkeling van de volgende fase van Hasselt, zijnde Hasselt-III. De gronden voor de ontwikkeling van deze fase zijn inmiddels in bezit van de gemeente. We hebben voor dit plan de omgevingsdialoog afgerond en starten met de planologische procedure. Het is de verwachting dat we eind 2025 het plan aan de gemeenteraad kunnen aanbieden ter vaststelling.

De Leeuwerik Hooge Mierde

Het plan Leeuwerik realiseren wij samen met Ontwikkelingsmaatschappij De Luther. In het plan zijn nu nog enkele kavels beschikbaar. Daarnaast is er in het plan nog een stuk grond beschikbaar van ongeveer 3.000 m² met de bestemming woongebied. Dit woongebied biedt plaats voor de bouw van 16 woningen. Hiervan zijn er inmiddels 14 woningen opgeleverd. We zijn momenteel in de verkoop met de 2 laatste kavels die worden aangeboden voor particulier opdrachtgeverschap (zelfbouw).

Hart van Reusel

In 2024 is gestart met de bouw.
Het plan omvat o.a.:

- Nieuwe winkelruimte voor een supermarkt op de kop ten zuiden van de Markt.
- Boven de supermarkt zijn 18 appartementen voorzien voor sociale en reguliere koopprijzen.
- Bij de oude St. Jozefschool komen commerciële ruimten en een uitbouw op de begane grond. Op elke verdieping komen appartementen.
- Drie patiowoningen aan de achterzijde van de nieuwe supermarkt.
- In een nieuw gebouw op de locatie van het oude gemeentehuis komen 15 appartementen voor sociale en reguliere koopprijzen.
- Een parkeerterrein met parkeerplaatsen aan de Groeneweg.

Daarnaast wordt de openbare ruimte van het centrum opnieuw ingericht. Het marktplein wordt aangepast en sluit aan op de inrichting van het Kerkplein en de nieuwe ontwikkeling van supermarkt en de nieuwbouw van de Kei. De Wilhelminalaan wordt opnieuw ingericht en er wordt een park gerealiseerd bij de Kloostertuin.

't Kantje Hulsel

Alle kavels zijn verkocht en de meeste woningen zijn in aanbouw of al opgeleverd. De eerste fase van het plan 't Kantje is inmiddels afgerond. In fase 2 wordt de bouw van 20 woningen mogelijk gemaakt waaronder 10 woningen voor starters in de vorm van CPO. Deze 10 CPO woningen zijn opgeleverd. De overige woningen zijn in aanbouw. Het merendeel zal in 2025 worden opgeleverd.

3.7.6. Exploitatie en ontwikkelingen

Jaarlijks worden de meest actuele calculaties voorgelegd aan de gemeenteraad. Op basis van deze calculaties wordt een prognose gemaakt van de te verwachten resultaten.
Onderstaande tabel geeft een overzicht van de boekwaarde van de diverse plannen per 31 december 2023 en de gecalculeerde eindresultaten (zowel nominaal als in netto contante waarde) alsmede van de nog te verwachten winstnemingen, een en ander op basis van de meest recent geactualiseerde calculaties, zoals vastgesteld in juli 2024.

Complex	Boekwaarde per 31-12-2023 voor winstneming (- = batig saldo)	Winstneming boekjaar 2023	Boekwaarde per 31-12-2023 (- = batig saldo)	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Verwachte beschikking over voorziening verlieslatend complex (eindwaarde)	Verwacht resultaat resterende periode (nominale waarde)	Verwacht resultaat resterende periode (contante waarde) 31-12-2023	Totale winst (reeds genomen tussen winst plus nog te realiseren winst)
Molenakkers Reusel	-116.166	44.960	-71.206	37.356	0	0	-33.850	-33.185	-4.406.444
Bedrijventerrein Kleine Hoeven	16.380.822	0	16.380.822	389.235	1.849.390	14.920.667	0	13.784.389	0
De Leeuwerik Hooge Mierde	914.704	0	914.704	43.641	424.565	533.780	0	513.053	0
Hart van Reusel	2.520.525	0	2.520.525	3.575.913	2.638.538	3.457.900	0	3.131.927	0
De Hasselt-II Lage Mierde	-13.853	67.322	53.469	26.638	108.500	0	-28.393	-27.765	-476.067
't Kantje Hulsel	-193.849	281.305	87.456	257.505	697.480	0	-352.519	-342.538	-705.945
TOTAAL	19.492.183	393.587	19.885.770	4.330.288	5.718.473	18.912.347	-414.762	17.025.881	-5.588.456

Waar in de kolommen met verwachte resultaten negatieve bedragen staan betreft dat winstgevende exploitaties. Verliezen zijn vermeld als positieve bedragen. Voor de verliesgevende exploitaties is een voorziening getroffen op basis van de contante waarde van de gecalculeerde verliezen.

3.7.7. Weerstandsvermogen voor grondexploitaties

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

De weerstandscapaciteit: de middelen en mogelijkheden waarover we beschikken of kunnen beschikken om niet begrote kosten te dekken.
Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

We moeten de mogelijke financiële gevolgen van de ruimtelijke ontwikkelingen opvangen. Dit doen we door de risico's af te dekken (post onvoorzien) binnen de grondexploitatie. Andere risico's nemen we op in de calculaties. Als de risico's groter zijn dan de te verwachten winst, houden we de weerstandscapaciteit aan. De (financiële) risico's van ruimtelijke ontwikkelingen moeten we in relatie brengen met de beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente. De relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's is bepalend voor het weerstandsvermogen van de gemeente. We moeten daarom een financieel weerstandsvermogen in stand houden. Daarmee dekken we de risico's van grondexploitatie. Het benodigde weerstandsvermogen is een minimaal noodzakelijke buffer binnen de bedrijfsvoering van de gemeente. De aanwezigheid van weerstandsvermogen maakt het voor ons mogelijk om in moeilijke tijden de geplande bedrijfsprocessen voort te zetten.

Zowel ten aanzien van het bedrag als ten aanzien van de kans op voordoen zijn inschattingen gemaakt voor:

- vertraging in de uitgifte;
- verlaging van de gronduitgifteprijs;
- verhoging van de inflatie.

Kleine risico's (tot € 50.000) zijn niet meegenomen, omdat deze wegvallen binnen normaal te achten schommelingen in het resultaat (zowel positief als negatief).
Op basis van deze inschattingen is het weerstandsvermogen bepaald dat deze risico's moet afdekken. De bedragen voor de geraamde risico's zijn in een aantal gevallen lager dan het resultaat van het plan. Bij het optreden van deze risico's kunnen deze binnen het resultaat van het project worden opgevangen.

Dat geldt niet voor de plannen De Leeuwerik, Hart van Reusel en Kleine Hoeven. Door de negatieve resultaten van deze plannen kunnen geen risico's binnen de exploitatie worden opgevangen.

Op grond van de *'Methode bepalen weerstandsvermogen grondexploitaties gemeente Reusel-De Mierden'*, moet een weerstandsvermogen worden aangehouden voor de grondexploitaties. De hoogte hiervan is op basis van de actuele calculaties bepaald op:

De Leeuwerik	€	26.000
Hart van Reusel	€	214.000
Kleine Hoeven	€	469.000
Totaal	€	709.000

3.8 Openbaarheidsparagraaf

In deze paragraaf beschrijven we de beleidsvoornemens met betrekking tot de Wet open overheid (Woo). De Woo is bedoeld om besluitvorming door bestuursorganen transparanter te maken en zo het belang van openbaarheid van publieke informatie beter te dienen. Om tot deze transparantie te komen dient informatie beter vindbaar en uitwisselbaar te worden. Om de transparantie te bevorderen worden op drie thema's acties uitgevoerd (actieve openbaarmaking, passieve openbaarmaking en de verbetering van de informatiehuishouding).

Actieve openbaarmaking

De Woo noemt 11 categorieën die wij actief openbaar moeten maken. Het overgangsrecht van de Woo regelt dat de start van de actieve openbaarmaking van deze 11 categorieën wordt geregeld in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). De 11 categorieën zullen gefaseerd openbaar gemaakt moeten worden.

Per 1 november 2024 zijn de eerste, voor ons relevante, informatiecategorieën verplicht openbaar geworden. Wij voldoen reeds aan deze verplichting. Het gaat dan om de volgende categorieën:

- Wetten en algemeen verbindende voorschriften
- Overige besluiten van algemene strekking
- Organisatie en werkwijze
- Bereikbaarheidsgegevens

De overige voor ons relevante categorieën zullen naar verwachting per 1 januari 2026 verplicht worden, te weten:

- Raadsstukken
- Bestuursstukken
- Stukken van adviescolleges
- Convenanten
- Jaarplannen en -verslagen
- Woo-verzoeken
- Onderzoeken
- Beschikkingen
- Klacht

Wij maken nu al diverse zaken uit de bovengenoemde categorieën actief openbaar, bijvoorbeeld de raadsstukken en jaarplannen en -verslagen.

Aansluiting Woo-index

De Woo-index verwijst naar de publicatielocaties van gemeenten en intergemeentelijke organisaties. Gemeenten konden hun internetlocaties vanaf 19 juni 2023 in de Woo-index registreren. Ook wij hebben dit gedaan.
Om met de zoekfunctie van de Woo-index vindbaar en doorzoekbaar te zijn moet de publicatielocatie aan bepaalde eisen voldoen. Om volledig aangesloten te zijn op de Woo-index, inclusief een werkende zoekfunctionaliteit (Harvester), moet een bestuursorgaan de volgende stappen doorlopen:

1. Verplicht: registreren in de Woo-index via het Register van Overheidsorganisaties
2. Verplicht: aanmaken sitemaps en sitemap-indexbestanden in combinatie met robots.txt
3. Verplicht: aanleveren van de beschikbare metadata via de sitemap. Hier zijn twee manieren voor het vullen van de metadata: het TOOI-formaat of eigen metadatavelden in naam/waarde-paren. Deze manieren zijn ook met elkaar te combineren.
4. Aanbeveling: Het aanbevolen formaat voor aanleveren van metadata is TOOI.

Op dit moment is onze gemeente geregistreerd in de Woo-index en gaan wij na bij onze leveranciers of zij of zij voldoen aan de technische eisen voor de metadata met betrekking tot stap 2 en 3. Stap 2 en 3 hangen samen met de realisatie van de Woo-harvester. Deze harvester helpt bezoekers van de website om gemakkelijk naar en in gepubliceerde overheidsdocumenten te zoeken. Hierbij staat het perspectief van de burger centraal. Stap 4 nemen wij momenteel in overweging aangezien wij op dit moment voor metadata de MDTO-standaard hanteren. MDTO (Metagegevens voor duurzaam toegankelijke overheidsinformatie) is een norm voor het vastleggen en uitwisselen van eenduidige metagegevens om de duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie mogelijk te maken. Naast MDTO zijn er andere standaarden die gehanteerd kunnen worden voor vastlegging van metagegevens en de uitwisseling daarvan tussen overheden of binnen overheden, zoals TOOI (Thesauri en Ontologieën voor Overheidsinformatie).

Passieve openbaarmaking
Onder passieve openbaarmaking verstaan we het openbaar maken van informatie naar aanleiding van een Woo-verzoek. De Woo is hierin de opvolger van de Wob (Wet openbaarheid van bestuur). Ook bij openbaarmaking op verzoek gaat de Woo ervan uit dat het belang van openbaarheid altijd geldt en dat alleen in uitzonderingsgevallen een bijzonder belang vóór openbaarmaking kan gaan. Concreet betekent dit dat een Woo-verzoek (of onderdelen daarvan) alleen kan (of kunnen) worden geweigerd wanneer een beschermd belang in het geding is.

Onze gemeente heeft Woo-contactpersonen aangewezen. De Woo-contactpersoon is het eerste aanspreekpunt voor burgers en beantwoordt vragen over de beschikbaarheid van informatie en kan burgers helpen te overzien welke informatie aanwezig is bij de gemeente. Met verzoekers wordt persoonlijk contact opgenomen en besproken om welke informatie concreet wordt verzocht zodat op de beste manier tegemoet kan worden gekomen aan het verzoek, gelet op informatie die beschikbaar is. Op deze manier proberen we in de meeste gevallen om Woo-verzoeken informeel af te handelen zodat geen formeel Woo-besluit hoeft te worden genomen en de verzoeker wel goed geholpen is.

De gemeente Reusel-De Mierden heeft op de website een pagina voor inkomende Woo-verzoeken[1]. Op deze pagina is meer informatie terug te vinden over het Woo-verzoek en hoe een Woo-verzoek kan worden ingediend. Op de pagina is ook terug te vinden wie de Woo-contactpersonen van de gemeente zijn.

Verbetering van de informatiehuishouding
Een van de uitgangspunten van de Woo is dat de informatiehuishouding op orde is. De verbetering van de informatiehuishouding is bij ons niet nieuw maar een onderwerp dat voortdurend onze aandacht heeft. Ook in 2025 worden daarin weer de nodige stappen gezet qua uitleg aan medewerkers over goed gebruik van het documentmanagementsysteem voor het registreren van zaken, registreren van e-mailberichten in zaakgericht archiveren, het regelen van een beveiligde toegang tot specifieke mappen op de centrale schijf en het tijdig opschonen van bestanden, gelet op de eisen in het kader van de Archiefwet, informatieveiligheid en privacy. Ook hebben wij Kempenbreed anonimiseringssoftware ingekocht, welke een integratie heeft met ons documentmanagementsysteem. Het gebruik van deze anonimiseringssoftware wordt naar verwachting in Q4 van 2024 uitgerold en zal het anonimiseren van documenten die gepubliceerd moeten worden onder de Woo een stuk eenvoudiger maken.

Door de informatiehuishouding op orde te brengen, wordt niet alleen het actief openbaar maken overzichtelijker en beter uitvoerbaar, maar kunnen we ook sneller en beter voldoen aan de afhandeling van Woo-verzoeken. Hierdoor wordt de ambtelijke organisatie minder belast, omdat informatie rechtstreeks vanuit de bron beter gearchiveerd en geordend wordt en beschikbaar is.

[1] https://www.reuseldemierden.nl/informatie-opvragen-woo-verzoek

4. Programma’s

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

Portefeuillehouder	Thema
Burgemeester Van de Ven	Bestuur en organisatie, Samen Doen
Wethouder Rombouts	Belastingen, Planning en Controlcyclus, Financiën

Wat gaan we doen?

0.1 Bestuur			
Ambities: Samenwerken met andere gemeenten als het meerwaarde heeft.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Meerwaarde bereiken door samenwerking met andere Kempengemeenten.	A.1	Samen met de Kempengemeenten Bergeijk, Bladel en Eersel stellen we een Ontwikkelstrategie voor de Kempen op die zich richt op het thema's wonen, werken, mobiliteit en brede welvaart. Eind 2024 wordt het voorkeurskeursscenario ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraden. In 2025 werken we verder aan dit voorkeursscenario en starten we met de uitvoering daaraan. Hiervoor wordt een Plan van Aanpak opgesteld. Eind 2024/begin 2025 vindt de evaluatie plaats van de op 1 juli 2023 vastgestelde Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten.
B	Op thema's die zich daarvoor lenen samenwerken met andere gemeenten.	B.1	We onderzoeken de mogelijkheden om (op thema's) efficiënter samen te werken binnen de Kempen en als subregio met de MRE.
		B.2	Als gemeente en subregio de Kempen werken we samen en dragen wij bij aan de opgaven en programma's van de MRE en Brainport.
		B.3	We intensiveren op thema's die zich daarvoor lenen de bestuurlijke contacten met alle aangrenzende buurgemeenten -ook in België- en ondersteunen de samenwerking over de grenzen heen door deelname aan BENEGO. Voor BENEGO worden nieuwe statuten vastgesteld (eind 2024/begin 2025).
Ambities: Inwoners betrekken bij de lokale politiek.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
C	De politiek dichter bij de inwoners brengen.	C.1	We onderzoeken mogelijkheden voor het uitzenden van vergaderingen of andere bijeenkomsten vanuit een andere locatie dan de raadzaal. Daar waar mogelijk worden openbare beeldbepalende bijeenkomsten nu al op locatie georganiseerd.
D	Jongeren dichter bij de politiek brengen.	D.1	De leerlingen van de basisscholen (groep 7 en 8) blijven betrokken door het organiseren van het spel Democracity. We willen ook jongeren bij de politiek betrekken door het organiseren van laagdrempelige bijeenkomsten in de kernen van de gemeente.

Ambities: Samen Doen continueren.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
E	Een vervolg geven aan Samen Doen.	E.1	Voor 1 januari 2027 is het verplicht een nieuwe organisatiebrede Participatieverordening vast te stellen, waarbij de betrokkenheid van inwoners bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid en het zogenoemde 'uitdaagrecht' wordt geregeld. In deze nieuwe Participatieverordening wordt ook de samenhang met Samen Doen betrokken. We onderzoeken de mogelijkheden om deze Participatieverordening samen met de inwoners vorm te geven.

0.2 Burgerzaken			
Ambitie: Dienstverlening loket Burgerzaken laten aansluiten bij behoeften inwoners.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Dienstverlening van het loket Burgerzaken laten aansluiten bij de behoeften van onze inwoners.	A.1	Regulier werk.

0.4 Overhead			
Ambities: Actieve communicatie in begrijpelijke, toegankelijke taal.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Onze inwoners actief informeren en daarbij communiceren in heldere, begrijpelijke taal.	A.1	We geven uitvoering aan de actiepunten afkomstig uit het onderzoek naar de ervaringen van inwoners met betrekking tot onze website. Op deze manier optimaliseren we onze website doorlopend. De focus blijft op proactieve communicatie.
B	Als gemeentelijke organisatie laten zien wie we zijn, waar we voor staan en waar we mee bezig zijn.	B.1	We kijken naar nieuwe mogelijkheden om onze inwoners te bereiken en zetten tegelijkertijd de kanalen die we al hebben in om als organisatie te laten zien wie we zijn, waar we voor staan en wat we doen. Daarnaast laten we in 2025 meer zien van wat er zich afspeelt binnen het gemeentehuis.
C	Toegankelijke communicatievormen voor alle inwoners.	C.1	We zetten onze (sociale) media op een efficiënte manier in die past bij de functies die deze media hebben. Hierdoor optimaliseren we ons bereik en proberen we voor alle inwoners toegankelijk te zijn. Hiervoor gaan we nog nauwer samenwerken op het gebied van inclusie om toegankelijke communicatie actief te blijven borgen in de organisatie.
Ambities: Dienstverlening op niveau.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
D	We zeggen wat we doen en doen wat we zeggen en managen daarbij de verwachtingen van onze inwoners.	D.1	We geven uitvoering aan de actiepunten afkomstig uit het onderzoek naar (telefonische) bereikbaarheid en dienstverlening uit 2024.
Ambities: Informatiehuishouding op orde.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
E	Onze informatiehuishouding is op orde, daarbij beschermen we de informatie zo goed als mogelijk en hebben aandacht voor de dienstverlening naar onze inwoners.	E.1	Met de I-visie die in 2024 vorm heeft gekregen zorgen we ervoor dat het uitgangspunt 'informatiehuishouding op orde' centraal blijft staan. De implementatie van Microsoft 365 zal in 2025 de nodige aandacht vragen, maar zal ook leiden tot meer inzicht en grip op de informatiehuishouding en daarmee de dienstverlening ten goede komen.

			Voor de inwoners is het mogelijk om digitaal aanvragen in te dienen via e-formulieren. We werken aan eenvoudige en begrijpelijke e-formuleren, waarbij we aandacht hebben voor de administratieve lastendruk voor burgers en bedrijven.
F	Inzetten op deregulering van regels en vereenvoudiging van processen.	F.1	Deregulering en vereenvoudiging van processen is een doorlopend (en tijdrovend) proces. We controleren jaarlijks de bestaande beleidsregels of deze nog actueel en/of nodig zijn. Het eenvoudiger/begrijpelijker formuleren van verordeningen krijgt (gelukkig) ook landelijk steeds meer aandacht. De VNG is gestart met het eenvoudiger formuleren van de eerste verordeningen.

0.6 OZB			
Ambitie: OZB-verhogingen beperken.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Belastingopbrengsten op peil houden.	A.1	Om onze dienstverlening op peil te houden wordt een extra verhoging van de OZB-opbrengst met 23% voorgesteld. Hiermee komt Reusel-de Mierden uit op het landelijk gemiddelde van de tarieven uit 2024.

0.8 Overige baten en lasten			
Ambitie: Sluitende begroting en kosten beheersbaar houden.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Een structureel sluitende begroting.	A.1	Inzet algemene reserve ter overbrugging naar een sluitende begroting, met inachtneming van voldoende solvabiliteit en afdekking risico's. Noodzakelijke ombuigingen zullen verder worden onderzocht voor de begroting 2026.
B	Gebruik maken van subsidiemogelijkheden om eigen gestelde doelen te realiseren.	B.1	Een subsidie-adviesbureau ondersteunt ons hierbij.

Wat mag het kosten?

Bestuur en ondersteuning *Bedragen x € 1.000*		Rekening 2023 Saldo	Begroting 2024 Saldo	Begroting 2025 Lasten	Baten	Saldo	Begroting 2026 Saldo	Begroting 2027 Saldo	Begroting 2028 Saldo
	Saldo per product								
0.1	Bestuur	-1.123	-1.204	-1.310	1	-1.309	-1.366	-1.414	-1.471
0.2	Burgerzaken	-158	-154	-303	129	-174	-182	-193	-203
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	27	21	0	22	21	22	22	22
0.4	Overhead	-6.012	-6.751	-6.638	80	-6.558	-6.732	-6.897	-7.034
0.5	Treasury	314	150	-79	26	-53	-117	-150	-220
0.6	OZB	2.688	2.915	-225	4.037	3.812	3.942	4.025	4.110
0.7	Algemene uitkering en overige	25.445	25.964	-9	27.155	27.146	26.383	27.268	28.061
0.8	Overige baten en lasten	0	-163	465	160	625	-188	-334	-403
0.9	Vennootschapsbelasting	0	-1	-1	0	-1	-1	-1	-1
0.10	Mutaties reserves	2.801	1.620		562	562	277	269	260
	Saldo programma 0	**23.981**	**22.398**	**-8.100**	**32.172**	**24.072**	**22.037**	**22.594**	**23.121**

Programma 1. Veiligheid

Portefeuillehouder	Thema
Burgemeester Van de Ven	Crisisbeheersing en brandweer Openbare orde en veiligheid

Wat gaan we doen?

1.1 Crisisbeheersing en brandweer			
Ambities: Versnellen aanrijtijden hulpdiensten op de agenda houden.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Aandacht houden voor het versnellen van de aanrijtijden van onze brandweer hulpdiensten.	A.1	Onderwerp wordt actueel gehouden op de bestuurlijke agenda in de Veiligheidsregio. We continueren alternatieven, zoals de first responder, en ondersteunen nieuwe initiatieven, zoals dynamisch alarmeren van de brandweer, zodat de snelste en/of meest geschikte brandweereenheid wordt ingezet op een incident. Daarnaast stimuleren we maatregelen in het kader van zelfredzaamheid van onze inwoners.
Ambities: Risico op natuurbranden beperken.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
B	Het borgen van een goede samenwerking met omliggende gemeenten en voorlichting geven aan inwoners op het gebied van natuurbranden.	B.1	Met de omliggende gemeenten is ook in 2025 overleg over het risico op natuurbranden en hoe te handelen. Om onze inwoners alert te maken op het voorkomen van natuurbranden, kunnen we ook in 2025 gebruik maken van een toolkit samengesteld door de Veiligheidsregio waaruit gemeenten kunnen putten om dezelfde boodschap en handreikingen aan inwoners te kunnen delen (bv. een hitte protocol).

1.2 Openbare orde en veiligheid			
Ambities: Dekkend buurtpreventienetwerk.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Een dekkend buurtpreventienetwerk in alle kernen.	A.1	We blijven werken aan een dekkend netwerk voor buurtpreventie. Dit doen we door de gehouden acties te vermelden op de website en/of sociale media. Ook organiseren we jaarlijks een bijeenkomst om de betrokkenheid te bevorderen. Wijkagenten geven bekendheid aan buurtpreventie als ze bij inwoners op bezoek naar aanleiding van bijv. inbraak of bij andere gelegenheden die zich daarvoor lenen.
Ambities: Goede samenwerking met alle ketenpartners op het gebied van leefbaarheid, toezicht en handhaving en veiligheid.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
B	De inzet van onze buitengewone opsporingsambtenaren (boa's) is primair gericht op leefbaarheid: een schone en veilige leefomgeving voor onze inwoners.	B.1	De BOA's zijn zichtbaar aanwezig in onze kernen. We zetten in op de ingeslagen weg in het verbeteren van de afstemming en samenwerking met andere opsporingsdiensten, zoals de politie.
C	Een goede samenwerking met alle ketenpartners op het gebied van leefbaarheid, toezicht en handhaving en veiligheid, alsmede met zorgpartners, uit het oogpunt van vroeg-signalering en preventie 'voorkomen is beter dan genezen'.	C.1	We zetten bestaande samenwerkingen voort, zoals het Kempen Interventie Team (KIT), Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) en het Zorg- en veiligheidshuis.

Ambities: Verhogen weerbaarheid en meldingsbereidheid, ook op het gebied van digitale veiligheid.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
D	Verhogen van de maatschappelijke en bestuurlijke weerbaarheid.	D.1	Eind 2024 wordt binnen de Kempen het Uitvoeringsplan Veiligheid basisteam De Kempen herzien. Daarin zullen de acties voor 2025/2026 voorkomen. Daarna zal ook een jaarplanning voor team Veiligheid komen voor 2025. Dan wordt duidelijk welke acties uitgezet gaan worden.
E	Bewustwording van onze inwoners op het gebied van digitale veiligheid (cybercrime, cybersecurity) verhogen.	E.1	Digitale veiligheid is een van de prioriteiten in het RVP (Regionaal Veiligheidsplan) en IVP (Integraal Veiligheidsplan). In 2025 gaan we uitvoering geven aan het verhogen van bewustwording digitale veiligheid voor doelgroepen (bijv. ouderen en jeugd).

Wat mag het kosten?

Veiligheid *Bedragen x € 1.000*		Rekening 2023 Saldo	Begroting 2024 Saldo	Begroting 2025 Lasten	Baten	Saldo	Begroting 2026 Saldo	Begroting 2027 Saldo	Begroting 2028 Saldo
	Saldo per product								
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-970	-954	-1.038	39	-999	-1.022	-1.046	-1.069
1.2	Openbare orde en veiligheid	-289	-502	-494	25	-469	-484	-498	-512
	Saldo programma 1	**-1.259**	**-1.456**	**-1.532**	**64**	**-1.468**	**-1.507**	**-1.544**	**-1.582**

Programma 2. Verkeer en vervoer

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Van de Noort Wethouder Rombouts	Inrichting en beheer van openbare ruimte Bereikbaarheidsagenda, GVVP, slimme mobiliteit, openbaar vervoer

Wat gaan we doen?

2.1 Verkeer en vervoer			
Ambities: Verbeteren bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Het zwaar vracht- en landbouw verkeer weren uit Hulsel, Hooge Mierde en Lage Mierde.	A.1	In 2025 voeren we het in 2024 voor te bereiden dorpsplan Hooge Mierde uit. Lage Mierde wordt in de loop van 2025 opgeleverd. Voor Hulsel gebeurt de voorbereiding in 2025 en is uitvoering voorzien in 2026. Bij de plannen in de dorpscentra is aandacht voor beperking van zwaar verkeer en landbouwverkeer.
B	Doorgaand verkeer uit de kern van Reusel weren.	B.1	In 2024 hebben we het deelproject Kerkplein centrumplan uitgevoerd. Voor 2025 en 2026 staan de deelprojecten Markt en Wilhelminalaan op de planning. De uitvoering van de Wilhelminalaan zal als effect hebben dat (na de uitvoering) het doorgaand zwaar verkeer geweerd wordt uit de kern Reusel.
C	Het Beleven veiliger en aantrekkelijker maken voor langzaam verkeer.	C.1	Aan diverse oplossingsrichtingen kleven voor- en nadelen. We onderzoeken nog steeds op welke wijze het beste het doel bereikt kan worden. Begin 2025 willen we daar een besluit over nemen.
D	Goede bereikbaarheid van onze gemeente vanaf de snelweg.	D.1	In 2025 zal de ambtelijke organisatie de studie ‘bereikbaarheid Reusel vanaf de snelweg’ verder oppakken. Deze studie is ten tijde van de behandeling van de begroting net opgestart. Ten aanzien van de reconstructie van de N284 (opdrachtgever Provincie) lopen in 2025 de omgevingsprocessen en onderzoeken. In de periode 2025-2027 lopen de omgevingsprocedures. Na het projectbesluit start de aanbesteding.
E	Veilige fietsverbindingen voor schoolgaande jeugd, naar bedrijventerreinen en het stedelijk gebied.	E.1	In 2025 zal -wanneer er lichtmasten vervangen worden- de armatuur vervangen worden naar LED. Ook op plekken waar jeugd fietst van en naar school -en waar de lichtnorm verordonneert dat er lichtmasten gesitueerd dienen te zijn- zullen lichtmasten bijgeplaatst worden.
F	Sleutelstraat-Weijereind veilig inrichten voor het langzaam verkeer.	F.1	Zoals gecommuniceerd is via de raadsinformatienota van 6 augustus 2024 (nr. 24.15767) zal er geen vrijliggend fietspad aangelegd worden aan de Sleutelstraat/ Weijereind.
G	Een duurzame en betrouwbare openbare verlichting, waarbij de inwoner zich veilig voelt in het openbaar gebied.	G.1	Ook in 2025 zal gestalte gegeven worden aan het beleidsplan Openbare Verlichting en zal de doelstelling 50% energiereductie 2030 verder vormgegeven worden.

Ambitie: Alternatieve parkeermogelijkheden en meer groen op dorpspleinen.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
H	Een kwaliteitsimpuls voor de dorpspleinen in de kernen.	H.1	In 2024 is het Dorpsplein te Lage Mierde vergroend en aantrekkelijker gemaakt (doorloop in 2025). In 2025 wordt het Myrthaplein te Hooge Mierde vergroend en verbeterd qua beeldkwaliteit. Hier wordt werk-met-werk gemaakt door de vergroening te combineren met het verkeersproject afwaarderen zwaar verkeer centrum Hooge Mierde.

2.5 Openbaar vervoer Ambitie: Goed openbaar vervoer voor onze inwoners op de agenda houden en de busverbinding richting Tilburg verbeteren.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Goede bereikbaarheid van onze gemeente met het openbaar vervoer.	A.1	In 2025 wordt de laatste hand gelegd aan de nieuwe concessie Zuidoost-Brabant. Per 2026 zal lijn 143 mogelijk door een nieuwe busvervoerder gereden gaan worden. Naast lijn 143 is Reusel in Kempenverband aan het kijken hoe de busverbindingen verbeterd kunnen worden. In dat kader wordt er gekeken om een nieuw knooppunt in Eersel te creëren. Dit laatste zal ook afhankelijk zijn naar aanleiding van de resultaten in 2024 van het grote mobiliteitsonderzoek.
B	Openbaar vervoer verbinding richting Tilburg verbeteren.	B.1	De gemeente zal zich samen met de gemeenten Hilvarenbeek en Tilburg tot het uiterste inspannen om de buslijn 143 te verbeteren qua busritten. Rijcomfort en busritten in de daluren en de weekenden zijn daarbij de voornaamste items. De gemeente is niet de concessiehouder dus is hierbij afhankelijk van de provincie Noord-Brabant.

Wat mag het kosten?

Verkeer en vervoer *Bedragen x € 1.000*	Rekening 2023 Saldo	Begroting 2024 Saldo	Begroting 2025 Lasten	 Baten	 Saldo	Begroting 2026 Saldo	Begroting 2027 Saldo	Begroting 2028 Saldo
Saldo per product								
2.1 Verkeer en vervoer	-2.343	-2.426	-2.347	38	-2.308	-2.339	-2.372	-2.404
2.5 Openbaar vervoer	0	-84						
Saldo programma 2	**-2.343**	**-2.510**	**-2.347**	**38**	**-2.308**	**-2.339**	**-2.372**	**-2.404**

Programma 3. Economie

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Rombouts	Economische zaken, bedrijventerreinen, weekmarkt, toerisme, belastingen
Wethouder van de Noort	Centrumplan Reusel

Wat gaan we doen?

3.1 Economische ontwikkeling			
Ambities: Economische groei en werkgelegenheid.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Stimuleren van duurzame economische ontwikkelingen.	A.1	Via Brainport, MRE en de subregio wordt ingezet op projecten die ertoe bijdragen om de economie van de maakindustrie en MKB te stimuleren. Dit gaat via projecten die bijdragen aan het ondernemersklimaat, zoals cursussen, betere bereikbaarheid en samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers
B	Profiteren van en bijdragen aan economische groei en werkgelegenheid.	B.1	Via Brainport Development, MRE en subregio leveren we onze bijdrage aan de belangrijkste economische thema's zoals gezonde arbeidsmarkt, onderwijs, energiecongestie en -transitie, mobiliteit, het MKB en de ontwikkelingen op de bedrijventerreinen Kleine Hoeven.
Ambities: Samenwerking overheid – onderwijs – bedrijfsleven.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
C	Samenwerking gemeenten, bedrijfsleven en onderwijs behouden.	C.1	We ondersteunen techniekonderwijs op basisscholen en in het voortgezet onderwijs.
D	Heel de gemeente is in 2025 aangesloten op glasvezel.	D.1	De gemeente Reusel-De Mierden is per 31-12-2024 geheel voorzien van glasvezel in zowel de centra en woonwijken als buitengebieden.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur			
Ambitie: Voldoende ruimte voor bedrijven op bedrijventerreinen. Bedrijven huisvesten op de juiste plek in de gemeente of regio.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Transformatie van bedrijventerreinen naar woningbouw.	A.1	In 2025 worden mogelijke transformatieverzoeken voor woningbouw of andere functies op bedrijfslocaties beoordeeld en getoetst. De ambitie is het onderzoek naar transformatie van bedrijventerrein Lange Voren naar woningbouw in 2025 af te ronden.
B	Uitbreiding bedrijventerrein Kleine Hoeven.	B.1	In- 2024 is de uitbreiding van fase twee goedgekeurd door de gemeenteraad. In 2025 gaan we onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor verdere uitbreiding van bedrijventerrein Kleine Hoeven.
C	Ontwikkeling nieuw aanbod bedrijfskavels in de Kempen.	C.1	De Kempen zet in op het accommoderen van de groei van de werkgelegenheid door autonome groei van de kempische bedrijven en doorontwikkeling van de slimme maakindustrie, zowel door revitaliseren van bestaande terreinen als uitbreidingsmogelijkheden met nieuwe locatie(s). Naar aanleiding van de resultaten uit onderzoek daarnaar, zal hier uitvoering aan gegeven worden.

D	Samenwerken in De Kempen.	D.1	De opgave voor bedrijventerreinen (Thema Werken) en de bereikbaarheid vormt een onderdeel van de Ontwikkelstrategie De Kempen. De bestuursopdracht Ontwikkelstrategie zal in 2025 verder worden uitgewerkt tot een voorkeursscenario, wat na vaststelling wordt uitgewerkt in een strategische koers op ruimtelijk, fysiek en sociaal-maatschappelijk vlak

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen			
Ambitie: In contact staan met onze ondernemers door middel van informatievoorziening, onze accountmanagers en overleg met ondernemersverenigingen.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Een bereikbare weekmarkt in het centrum van Reusel.	A.1	Aanpassen marktterrein (uitvoering centrumplan Reusel).
B.	Stimuleren ondernemerschap.	B.1	Stimuleren van ondernemerschap in onze gemeente door overleggen met ondernemersverenigingen en met ondernemers en door fysieke bijeenkomsten.

3.4 Economische promotie			
Ambitie: Aantrekkelijk centrumgebied Reusel.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Een bruisend boodschappencentrum in Reusel.	A.1	Er is een start gemaakt met het Centrumplan. In 2025 wordt dit verder uitgewerkt tot een bruisend en aantrekkelijk centrum, conform de centrumvisie en het bestemmingsplan stedelijk gebied. We geven vervolg aan de Detailhandsvisie en werken deze verder uit.
Ambitie: Aantrekkelijke gemeente zijn voor recreatie en toerisme.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
B	Recreatief aantrekkelijke gemeente zijn. .	B.1	Samen met Visit Bladel-Reusel-De Mierden uitvoering geven aan de recreatieve projecten van het Kempenbrede Uitvoeringsprogramma Vrijetijdseconomie 2 (UVP VTE 2). Aangezien de visie op VTE en het UVP VTE 2 in 2026 aflopen, zal er in 2025 een geactualiseerde visie VTE en bijbehorend UVP VTE 3 worden opgesteld.

Wat mag het kosten?

Economie *Bedragen x € 1.000*		Rekening 2023 Saldo	Begroting 2024 Saldo	Begroting 2025 Lasten	 Baten	 Saldo	Begroting 2026 Saldo	Begroting 2027 Saldo	Begroting 2028 Saldo
	Saldo per product								
3.1	Economische ontwikkeling	-108	-153	-137	0	-137	-141	-144	-148
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4.437	84	-176	280	104	105	105	107
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	5	-14	-39	38	-2	0	1	2
3.4	Economische promotie	233	-67	-141	227	87	119	124	126
	Saldo programma 3	**4.567**	**-149**	**-494**	**545**	**52**	**83**	**85**	**86**

Programma 4. Onderwijs

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Maas	Onderwijs (inhoudelijk), leerplicht, onderwijshuisvesting
Wethouder Rombouts	Leerlingenvervoer

Wat gaan we doen?

4.2 Onderwijshuisvesting			
Ambitie: De huisvesting van onze scholen is veilig en toekomstbestendig.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Een basisschool in elke kern die past bij het leerlingenaantal van nu en de toekomst.	A.1	Wij voeren het eind 2024 vast te stellen Integraal Huisvestingsplan Onderwijs uit conform de aangebrachte prioritering in de uitvoering van scenario's.
		A2	Wij gaan verder met het nieuwbouwtraject van Clemensschool/Ontmoetingsruimte Hulsel.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken			
Ambitie: Aanpak laaggeletterdheid.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Verbeteren van de basisvaardigheden van inwoners met betrekking tot de Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden.	A.1	Vanuit het Digitaalhuis netwerk in de Kempen betrekken we o.a. maakbedrijven en de zorgsector om bewustwording rondom het thema en toeleiding naar aanbod van de doelgroep te verbeteren. Daarnaast zorgen we voor voldoende aanbod voor de doelgroep om Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden te versterken (zoals bijv. een cursus werken met DigiD). Dit alles doen we in samenwerking met onze ketenpartners.
Ambitie: Bestrijden van onderwijsachterstanden			
B	Meer kinderen tussen de 2 en 4 jaar die risico lopen op een onderwijsachterstand nemen deel aan een programma voor- en vroegschoolse educatie (VVE).	B.1	Samen met de partners actualiseren we de 'resultaat'afspraken waarin is vastgelegd wie wat doet en hoe we zicht houden op het resultaat van VVE.
Ambitie: Alle leerlingen kunnen deelnemen aan het onderwijs			
C	Vervoer van leerlingen die niet zelfstandig naar speciaal onderwijs kunnen.	C.1	Onderzoeken op basis van o.a. landelijke ontwikkelingen of we onze verordening leerlingenvervoer moeten actualiseren.

Wat mag het kosten?

Onderwijs *Bedragen x € 1.000*		Rekening 2023 Saldo	Begroting 2024 Saldo	Begroting 2025 Lasten	Begroting 2025 Baten	Begroting 2025 Saldo	Begroting 2026 Saldo	Begroting 2027 Saldo	Begroting 2028 Saldo
	Saldo per product								
4.1	Basisonderwijs	-136	-118	-114	0	-114	-117	-120	-124
4.2	Onderwijshuisvesting	-276	-290	-410	22	-388	-376	-380	-372
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-212	-495	-626	88	-538	-550	-562	-578
	Saldo programma 4	**-624**	**-903**	**-1.151**	**110**	**-1.040**	**-1.044**	**-1.062**	**-1.074**

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Maas	Sport, kunst en cultuur, bibliotheek, muziekonderwijs
Wethouder Van de Noort	Monumentenbeleid, groen
Wethouder Rombouts	Recreatie

Wat gaan we doen?

5.1 Sportbeleid en activering			
Ambitie: Zoveel mogelijk inwoners doen aan enige vorm van sport en/of bewegen.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Sporten en bewegen stimuleren, ook in de openbare ruimte.	A.1	Bij reconstructies en inrichting van de openbare ruimte wordt in overleg met omwonenden bepaald op welke manier we de ruimte beweegvriendelijker maken.
B	Initiatieven op het gebied van sport en bewegen ondersteunen.	B.1	We geven uitvoering aan het Kempisch Sport- en Beweegakkoord, ondersteunen Uniek Sporten Brabant en blijven investeren in Click sport en buurtsportcoach projecten.

5.2 Sportaccommodaties			
Ambitie: Voldoende variatie aan mogelijkheden tot sportbeoefening bieden middels adequate basisvoorzieningen van sportaccommodaties.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Naar vermogen en capaciteit initiatieven van sportverenigingen oppakken waarbij een ondernemende houding van de vereniging verwacht wordt.	A.1	We scheppen aan de voorkant duidelijke verwachtingen over wie welke rol heeft en over het proces.
B	Toekomstbestendige sportaccommodaties in onze gemeente.	B.1	Begin 2025 zal een Uitvoeringsplan Sportaccommodaties worden opgesteld.

5.3 Cultuurpresentatie, -productie, en -participatie			
Ambitie: Een toegankelijk aanbod van kunst en cultuur in onderwijs en vrije tijd.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Alle kinderen krijgen de kans om kennis te maken met verschillende culturele en muzikale uitingsvormen.	A.1	Naschools cultuuraanbod opstarten voor bovenbouw basisscholen in samenwerking met Pius-X-college en Rythovius College en de gemeenten Bladel en Eersel.
B	Toekomstbestendige bibliotheek waar iedereen welkom is, verbindingen tot stand komen en je samen jezelf kunt zijn.	A.2	Schrijven van een meerjarenplan samen met de bibliotheek in aanloop naar de zorgplicht die gaat gelden voor de gemeenten per 1-1-2026.

5.5 Cultureel erfgoed			
Ambitie: Behoud van cultuurhistorische dorpsfeesten en gilden.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Faciliteren van cultuurhistorische volksfeesten en gilden.	A.1	Regulier werk.

5.6 Media			
Ambitie: Lokaal toereikend media-aanbod.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Een lokaal toereikend media-aanbod zodat alle inwoners, ook in de toekomst, bereikt kunnen worden.	A.1	Per 2026 loopt de financiering niet meer via de gemeenten, maar via het rijk. Ook wordt dan de nieuwe mediawet ingevoerd. Diverse streekomroepen zijn inmiddels samen verder gegaan onder de naam 1Kempen. In 2025 volgen er diverse gesprekken met Streekomroep de Kempen over de inhoud en professionalisering van de omroep. Er worden nieuwe inhoudelijke afspraken gemaakt.

5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie			
Ambitie: Behoud en uitbreiding van een groene leefomgeving voor onze inwoners.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Een groene kwaliteitsimpuls voor zichtlocaties binnen onze gemeente.	A.1	Grotendeels uitgevoerd 2024, wordt in 2025 voortgezet o.b.v. vastgesteld beleid
B	Uitbreiding groenareaal gericht op herstel bestaande boomstructuren volgens groenbeleid en/of binnen nieuwe vergroeningsprojecten.	B.1	Planvorming in 2024 afgerond + aanvang gemaakt met gefaseerde uitvoering 2024 e.v.
C	In samenspraak met dorpsraden de dorpspleinen multifunctioneel en groen inrichten.	C.1	Lage Mierde afronding uitvoering 2025, Hooge Mierde 2025 in voorbereiding, Hulsel voorbereiding gepland voor 2025, Reusel Kerkplein afronding uitvoering 2025.
D	Fraaie entrees van natuurgebieden.	D.1	Voor 2025 geen inspanning gepland.
Ambitie: Goed onderhouden voorzieningen die uitnodigen tot spelen en bewegen in elke kern.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
E	Meerdere fietskronkels aanleggen in de gemeente.	E.1	We streven ernaar om in 2025 in alle Kempengemeenten de eerste fietskronkel te lanceren.
F	Verlengen route rolstoel-natuurpad Hoevenhei.	F.1	Uitgevoerd in 2024.
G	Bezienswaardigheden op recreatieve routes zichtbaar maken.	G.1	Uitgevoerd in 2024.
H.	Natuurpoorten met elkaar verbinden middels recreatieve routes.	H.1	Bij de ontwikkeling van nieuwe thematische routes wordt gekeken of beide natuurpoorten onderdeel hiervan uit kunnen maken.
I	Het Beleven afsluiten voor doorgaand gemotoriseerd verkeer.	I.1	Zie programma 2, onder 2.1, C1.
J	Centrale speelvoorzieningen in de kernen waarin we alle leeftijdsgroepen stimuleren om buiten te spelen.	J.1	We geven uitvoering aan het Uitvoeringsplan Speelvoorzieningen 2024-2026.

Wat mag het kosten?

Sport, cultuur en recreatie *Bedragen x € 1.000*	Rekening 2023 Saldo	Begroting 2024 Saldo	Begroting 2025 Lasten	 Baten	 Saldo	Begroting 2026 Saldo	Begroting 2027 Saldo	Begroting 2028 Saldo
Saldo per product								
5.1 Sportbeleid en activering	-33	-46	-151	6	-144	-143	-149	-155
5.2 Sportaccommodaties	-661	-708	-871	172	-699	-706	-711	-731
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	-150	-173	-170	0	-170	-172	-174	-177
5.4 Musea	-59	-71	-65	0	-65	-67	-68	-69
5.5 Cultureel erfgoed	-74	-100	-65	0	-65	-67	-69	-72
5.6 Media	-222	-275	-271	20	-251	-245	-245	-244
5.7 Openbaar groen en openluchtrecreatie	-1.067	-1.242	-1.363	164	-1.199	-1.226	-1.205	-1.242
Saldo programma 5	**-2.266**	**-2.614**	**-2.956**	**362**	**-2.594**	**-2.626**	**-2.621**	**-2.690**

Programma 6. Sociaal Domein

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Maas	Sociaal domein, gemeenschapshuizen

Wat gaan we doen?

6.1	Samenkracht en burgerparticipatie		
Ambitie: Behoud van leefbaarheid en verdere bloei van alle kernen.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	In elke kern een ontmoetingsplek voor inwoners.	A.1	De ontmoetingsplekken in de vier kernen worden voor de inwoners behouden. Momenteel vervult 't Drieske deze functie voor Hulsel.
B	Inwoners worden betrokken bij diverse projecten die zich richten op eenzaamheid en GGZ problematiek.	B.1	We coördineren de projecten en maken verbindingen met andere partijen. Zo creëren we mogelijkheden tot nieuwe projecten, maar ook versteviging van de al bestaande.
C	Een goede samenwerking met de dorpsraden.	C.1	We organiseren jaarlijks het 3-kernenoverleg en zijn aanwezig bij de inwonersavonden die door de dorpsraden worden georganiseerd. Als er een dorpsraad in Reusel opstart dan begeleiden we in de opstartfase.
D	Waardering Vrijwilligers	D.1	We schrijven een uitvoeringsplan vrijwilligersondersteuning waarin o.a. komt te staan hoe we onze vrijwilligers waarderen, faciliteren en ondersteunen.
Ambitie: Wij zijn een inclusieve gemeente, voor mensen met en zonder handicap, beperking of kwetsbaarheid.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
E	Versterken van samenwerking tussen netwerken, zowel formele als informele	E.1	We organiseren netwerkbijeenkomsten en themabijeenkomsten. Wij faciliteren grensdorpen.nl en wij organiseren voorlichtings- en ontmoetingsbijeenkomsten voor mantelzorgers. In 2025 gaan we aan de slag met het realiseren van verschillende ketenaanpakken vanuit GALA/SPUK waarin formele en informele netwerken aan elkaar verbonden worden en elkaar versterken.
F	Alle inwoners kunnen meedoen in de samenleving.	F.1	De doelen uit de inclusie agenda 2024-2028 worden uitgevoerd binnen onze gemeente. In 2025 zal HIDT (Hulplijn Inclusie en Digitale Toegankelijkheid) meer vorm gaan krijgen. Daarnaast ondersteunen we initiatieven vanuit de inwoners met een beperking en stemmen o.a. af met werkgroep Inclusie: Iedereen doet mee!
G	Ook inburgeraars nemen zo snel mogelijk deel aan de samenleving.	G.1	We werken intensief samen met de partners zoals KempenPlus, Vluchtelingenwerk en de taalscholen en houden regie op het proces. In 2025 zetten we extra in op de aandachtspunten die uit de evaluatie naar voren zijn gekomen zoals mentaal welbevinden en maatschappelijke participatie. Daarnaast moet een van de leerroutes opnieuw aanbesteed worden.

Ambitie: We nemen onze maatschappelijke verantwoordelijkheid en zorgen voor opvang / huisvesting voor urgente doelgroepen			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
H	We bieden plaats aan vluchtelingen (huisvesting urgente doelgroepen).	H.1	We zorgen voor een gemeentelijke opvang voor de vluchtelingen uit Oekraïne en ondersteunen de mensen via de inzet van Vluchtelingenwerk.
		G.2.	In lijn met de spreidingswet en de maatschappelijke verantwoordelijkheid zoeken we naar oplossingen voor opvang asielzoekers en vergunninghouders.

6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen			
Ambitie: Inwoners kunnen laagdrempelig en op één plek terecht voor hun hulpvraag.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Laagdrempelige beantwoording van hulpvragen op één plek.	A.1	Het Loket van A tot Z is de plek waar inwoners terecht kunnen voor hun hulpvraag.

6.3 Inkomensregelingen			
Ambitie: Een laag inkomen mag geen belemmering vormen om deel te nemen aan de maatschappij.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Iedereen kan meedoen in de samenleving.	A.1	We gaan aan de slag met de uitvoering van de nieuwe kadernota armoedebestrijding.

6.4 Participatiewet, WSW en beschut werk			
Ambitie: Iedereen werkt, bij voorkeur in een betaalde baan.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Iedereen werkt mee.	A.1	Door uitvoering te geven aan nieuwe mogelijkheden die voortvloeien uit het Breed Offensief Participatiewet wordt het voor werkgevers en werknemers makkelijker maatwerk te leveren, waardoor meer mensen kunnen werken. In 2025 zal in de Participatiewet meer aandacht komen voor de menselijke maat, waarvoor mogelijk de wet wordt aangepast. Ten aanzien van KempenPlus is een extern bureau een onderzoek gestart om te komen tot een toekomstbestendige strategische nieuwe koers die breed gedragen wordt.

6.6 Maatwerkvoorzieningen			
Ambitie: Bij inkooptrajecten sturen we op een goede kwaliteit voor een scherpe prijs.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Inzet op scherpe inkoop en vermindering van regeldruk.	A.1	Er wordt altijd gestuurd op een optimale inkoop: een goede kwaliteit voor een scherpe prijs. Dit is niet per sé de laagste prijs. Regeldruk is bij elk inkooptraject een belangrijk aandachtspunt. Dit doen we in samenwerking met andere gemeenten.

6.71B Begeleiding (WMO)			
Ambitie: We streven naar de zorg zo dicht mogelijk bij de inwoner en zijn/haar netwerk te organiseren			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Zorg regelen zoveel mogelijk lokaal en dichtbij huis.	A.1	We bieden op maat voorzieningen aan, zo dicht mogelijk bij de inwoner en zijn/haar netwerk.

6.72a Jeugdhulp begeleiding			
Ambitie:			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Gezinnen en kinderen worden tijdig, in samenhang en effectief ondersteund, zodat jeugdigen veilig kunnen opgroeien, hun talenten kunnen ontwikkelen, zelfredzaam zijn en langdurige hulpverleningstrajecten worden voorkomen.	A.1	Meerjarenbeleidskader jeugdhulp Kempengemeenten (MJBK) 2026-2030 en uitvoeringsprogramma In 2025 wordt het MJBK Jeugdhulp in de Kempen 2026- 2030 aan de raden ter vaststelling aangeboden en het uitvoeringsprogramma jeugdhulp (2026) aan de colleges. **Hervormingsagenda jeugd** Het ministerie van VWS, zorgaanbieders, cliënten en VNG hebben de Hervormingsagenda Jeugd 2022-2028 opgesteld. Er wordt gewerkt aan het realiseren van de doelstellingen van de agenda , namelijk het verbeteren van de hulpverlening en het jeugdstelsel beter beheersbaar maken. Hier zijn we zowel regionaal als subregionaal mee bezig. **Jeugdcoach** De jeugdcoach voert het jaarplan dat we gezamenlijk hebben opgesteld uit. De jeugdcoach werkt preventief, signaleert en onderhoudt nauw contact met de partners. Wij blijven de inzet monitoren en sturen bij waar nodig. **Backbone** Het team van de Backbone Academy werkt met kwetsbare jeugdigen die al vroeg in hun leven betrokken dreigen te raken bij georganiseerde criminaliteit. Vanwege de huidige ontwikkelingen m.b.t. de jeugdcriminaliteit in Reusel-De Mierden worden er vanuit Backbone meer uren ingezet. De huidige overeenkomst loopt tot 31 mei 2025. Het is belangrijk dat we de inzet van Backbone monitoren om te bepalen hoe we verder gaan vanaf juni 2025. **Regionaal project Collectieve financiering van zorg in onderwijstijd (ZiO)** Het project is gebaseerd op een gezamenlijk opgesteld regionaal kader voor ZiO. Op basis daarvan is een plan van aanpak opgesteld en worden er op verschillende scholen, verdeeld over de 21 gemeenten, proeftuinen opgezet in het schooljaar 2024-2025. Aan het einde van de projectperiode (maart 2025) vindt er een eindevaluatie plaats. Na maart 2025 hebben we de tools om op basis van de gemiddelde zorgbehoefte op een school en uniforme tarieven een collectief budget te faciliteren. **Samenwerking huisartsen.** Sinds oktober 2023 bestaat er een subsidieregeling ‘gedragen transformatiedoelen’ vanuit de regio Samen voor Jeugd. Hiermee wil de regio transformatie binnen jeugdhulp (op diverse thema’s, zoals thuis/dichtbij/integraal) stimuleren. Voortkomend uit twee veranderopgaven van de hervormingsagenda: ‘de inperking van de jeugdwet’ (miv 2026) en ‘normaliseren’ start het CJG+ de Kempen i.s.m. de vier Kempengemeenten met deze subsidie een pilot die wordt uitgevoerd in 2024 en 2025 waarbij de toegang versterkt wordt door: - Verbinding te maken met de huisartsen.

			- Toevoegen van GGZ-expertise aan de gemeentelijke toegang. Het achterliggende doel van de pilot is te komen tot een efficiënte en doelmatige besteding van de beschikbare middelen voor jeugdzorg.

6.81A Beschermd wonen (WMO)			
Ambitie: We hebben een sterke zorg- en veiligheidsketen voor onze (kwetsbare) inwoners.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	De beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis.	A.1	Beschermd Wonen (24 uurs toezicht en bescherming) wordt gedecentraliseerd, naar verwachting per 1 januari 2025. In 2024 is met alle regiogemeenten een gewenst scenario gekozen voor de doordecentralisatie. Deze brengen we in 2025 in de praktijk. We gaan aan de slag met het uitvoeringsplan “preventie dakloosheid”. Allereerst willen we meer zicht krijgen op de aantallen. Daarvoor doen we mee aan de Ethostelling, een methode die uitgaat van een eendaagse telling in de regio. Verdere concrete acties worden nog geformuleerd.
B	Samenwerking, procesregie en casusregie bij meervoudige zorgproblematiek met eventuele veiligheidscomponent.	B.1	We gaan verder met het implementeren van de Integrale Aanpak ter Voorkoming van Escalatie (AVE) bij huishoudens met oplopende problematiek. Het doel is het voorkomen van een dreigende escalatie en het beperken en beëindigen van een escalerende situatie. Met de start van het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming is het belangrijk dat we onze lokale zorg- en veiligheidsketen versterken.

6.82A Jeugdbescherming			
Ambitie:			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Nul of jaarlijks een daling van het aantal uithuisplaatsingen.	A.1	**Toekomstscenario kind en gezinsbescherming** Het toekomstscenario heeft als ambitie om de keten beter te organiseren, met voor ieder huishouden een vast aanspreekpunt uit het lokale team. Er wordt gezinsgericht en in gezamenlijkheid gewerkt aan het effectief en duurzaam realiseren en borgen van veiligheid. Afgelopen jaar is er een startfoto gemaakt in de regio om te bepalen waar we staan. De eerste opdracht hierin voor gemeenten is het versterken van de basis middels vier basisbouwstenen. Hier gaan we zowel regionaal als subregionaal invulling aan geven. **Kleinschalig verblijf** ‘Samen voor Jeugd’ en ‘Een 10 voor de Jeugd’ delen de landelijk uitgesproken wens om de huidige grotere residentiële voorzieningen om te vormen tot meer kleinschalige en gezinsgerichte verblijfs-voorzieningen. Iedere jeugdige groeit ‘zo thuis mogelijk’ op, bij voorkeur in het eigen gezin en netwerk. Er komt een aanbesteding kleinschalig verblijf in januari 2025.

Wat mag het kosten?

Sociaal domein *Bedragen x € 1.000*		Rekening 2023 Saldo	Begroting 2024 Saldo	Begroting 2025 Lasten	 Baten	 Saldo	Begroting 2026 Saldo	Begroting 2027 Saldo	Begroting 2028 Saldo
	Saldo per product								
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.016	-1.055	-1.558	271	-1.286	-1.181	-1.150	-1.158
6.2	Wijkteams	-604	-648	-584	0	-584	-590	-597	-609
6.3	Inkomensregelingen	-1.522	-1.107	-3.092	1.766	-1.327	-1.425	-1.444	-1.447
6.4/ 6.5	Begeleide participatie / Arbeidsparticipatie	-3.492	-3.506	-3.626	0	-3.626	-3.635	-3.637	-3.635
6.6	Maatwerk-voorzieningen (Wmo)	-409	-423	-544	104	-440	-331	-335	-339
6.7	Maatwerkdienst-verlening	-5.722	-5.942	-5.892	0	-5.892	-5.872	-5.783	-5.891
6.8	Geëscaleerde zorg	-281	-313	-334	0	-334	-334	-336	-338
	Saldo programma 6	**-11.014**	**-12.993**	**-15.630**	**2.141**	**-13.489**	**-13.369**	**-13.283**	**-13.416**

Programma 7. Volksgezondheid en milieu

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Maas	Gezondheidszorg
Wethouder Van de Noort	Inrichting en beheer van openbare ruimte, milieu
Wethouder Rombouts	Belastingen

Wat gaan we doen?

7.1 Volksgezondheid

Ambitie:
Bevorderen van de geestelijke en lichamelijke gezondheid van onze inwoners

	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Eenzaamheid onder inwoners aanpakken en terugdringen.	A.1	We stimuleren en faciliteren concrete projecten om eenzaamheid en de achterliggende oorzaken aan te pakken zoals Lofjoe, Join us en trainingen om eenzaamheid te herkennen en bespreekbaar te maken. Jaarlijks worden deze projecten geëvalueerd.
B	Van zorg naar gezondheid: we zetten in op een transitie van zorg naar positieve gezondheid, door meer integrale inzet op preventie. Inwoners hebben vaardigheden om de uitdagingen van het leven aan te kunnen zodat ze mentaal gezond blijven. En ze hebben de kennis en vaardigheden om ook fysiek zo gezond mogelijk te blijven.	B.1	Het eind 2023 opgestelde plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is voor de komende jaren (t/m 2026) onze leidraad voor preventieve activiteiten op het gebied van gezondheid. Dit integrale plan moet er voor zorgen dat activiteiten met elkaar verbonden worden en er in de uitvoering ook meer met elkaar wordt samengewerkt waardoor de preventieve aanpak effectiever wordt.

Ambitie:
Jongeren groeien op in een gezonde en kansrijke omgeving

	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
C	Het welbevinden van jongeren verbetert en het middelengebruik neemt af.	C.1	13 gemeenten in de regio Zuidoost Brabant gaan vanaf komend schooljaar (2024-2025) aan de slag met het programma STORM op de 33 VO-scholen in de regio. De STORM-aanpak is een wetenschappelijk onderbouwde, preventieve werkwijze die tot doel heeft een depressie of suïcide bij jongeren vóór te zijn.
D	Elk kind heeft een Kansrijke Start.	D.1	We stimuleren de verdere samenwerking tussen partijen die zich bezig houden met gezinnen tijdens de eerste 1.000 dagen van het kind en we geven een vervolg aan de interventie Nu Niet Zwanger.
E	Kinderen groeien op zonder in een rookvrije omgeving.	E.1	Vanuit het project Kempenbranie gaan we inzetten op samenwerking met sportverenigingen. Het is de bedoeling om met hen te werken aan een visie en plan om het drinken van alcohol, drugsgebruik en het roken onder de 18 jaar terug te dringen. De norm ‘niet drinken en roken tot 18 jaar’ is uitgangspunt.

Ambities:
Versnellen aanrijtijden hulpdiensten op de agenda houden.
Dekkend netwerk van AED’s en hulpverleners.

	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
F	Aandacht houden voor het versnellen van de aanrijtijden van onze hulpdiensten.	F.1	We houden dit onderwerp actueel op de bestuurlijke agenda bij de GGD.
G	Dekkend netwerk van AED’s en burgerhulpverleners.	G.1	

7.2 Riolering			
Ambitie: Een klimaat robuuste gemeente waar het prettig wonen en recreëren is.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Een klimaat robuuste gemeente waar het prettig wonen en recreëren is.	A.1	We geven uitvoering aan het vastgestelde Plan Water en Riolering.
B	Stimuleren bewustwording en eigen verantwoordelijkheid voor meer klimaat adaptieve maatregelen.	B.1	Regulier werk.

7.3 Afval			
Ambitie: Opnieuw gebruik van materialen (recycling) stimuleren.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Recycling stimuleren, ook van kleine hoeveelheden grondstoffen.	A.1	Door middel van korte evaluatiemomenten van het mobiel scheidingsstation kunnen we snel schakelen op de uitkomsten van de inzet van het MSS.
B	Alternatief voor restafvalzak (kliko).	B.1	Uitgebreide vergelijking maken met de inzet van de rode afvalzak en de kliko.
Ambitie: Afvaldumping beperken.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
C	Minder afvaldumping.	C.1	De prioritering in de handhavingsactiviteiten (waaronder controle op afvaldumpingen) zal opnieuw worden bezien. In ieder geval worden meldingen inzake afvaldumpingen opgevolgd.

7.4 Milieubeheer			
Ambitie: Naar duurzame alternatieven in plaats van aardgas.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Stimuleren overgang aardgas naar duurzame alternatieven.	A.1	De komende jaren neemt de vraag naar en de productie van elektriciteit door woningen toe. Deze ontwikkelingen hebben grote impact op het lokale elektriciteitsnet. Het huidige laagspanningsnet en de transformatorhuisjes zijn niet berekend op de toename van de elektriciteitsvraag en -productie. Met name volledig elektrische warmtepompen zorgen voor een fors grotere omvang van de piekbelasting. Zolang het elektriciteitsnet nog niet versterkt is zullen we terughoudend zijn met het stimuleren van de overgang van aardgas naar duurzame alternatieven.
Ambitie: Gemeente energieneutraal.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
B	‘Onze gemeente energieneutraal in 2025’.	B.1	In 2009 is de klimaatvisie Kempengemeenten vastgesteld. De subtitel van die nota luidt “Energieneutraal in 2025”. De gemeente zou deze mijlpaal graag in 2025 bereiken. Maar dit is geen realistisch doel meer vanwege de congestieproblematiek (problemen met vervoer van stroom die duurzaam is opgewekt) en doordat we bij zonne-en windparken afhankelijk zijn van andere partijen. Wanneer de doelstelling “energieneutraal” wel behaald kan worden is vooral afhankelijk van dit soort externe factoren.
C	Stimuleren van zonnepanelen op daken.	C.1	De komende jaren neemt de vraag naar en de productie van elektriciteit door woningen toe. Deze

			ontwikkelingen hebben grote impact op het lokale elektriciteitsnet. Het huidige laagspanningsnet en de transformatorhuisjes zijn niet berekend op de toename van de elektriciteitsvraag en -productie. Zolang het elektriciteitsnet nog niet versterkt is zullen we terughoudend zijn met het stimuleren van zonnepanelen op daken.
D	Een waterstoffabriek in onze gemeente.	D.1	Mocht er een plan zijn voor een waterstoffabriek dan toetsen we of een dergelijk initiatief mogelijk en passend is. We nemen hierin niet zelf het initiatief.
E	Voldoende netwerkcapaciteit.	E.1	Ons elektriciteitsnetwerk wordt langzamerhand te klein voor de vraag. Daarom gaat Enexis de komende jaren het stroomnetwerk versterken en uitbreiden. Deze netversterking doet Enexis samen met de gemeente. Om de vraag en het aanbod van energie in de toekomst ook te garanderen zijn er meer transformatorhuisjes nodig. Dit is nodig door de toename van het aantal woningen, het gebruik van zonnepanelen, warmtepompen en laadpalen. Zo worden storingen in de toekomst zo veel mogelijk voorkomen en blijft iedereen zeker van energie. Dit gebeurt niet in één keer. Het hele project gaat enkele jaren duren.
F	Stimuleren hergebruik grondstoffen.	F.1	We stimuleren hergebruik van grondstoffen en duurzame bouw en geven hierin het goede voorbeeld.
Ambitie: Meer oplaadmogelijkheden elektrische voertuigen in de openbare ruimte.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
G	Extra laadpalen voor elektrische voertuigen.	G.1	Regulier werk.

Wat mag het kosten?

Volksgezondheid en milieu *Bedragen x € 1.000*		Rekening 2023 Saldo	Begroting 2024 Saldo	Begroting 2025 Lasten	Baten	Saldo	Begroting 2026 Saldo	Begroting 2027 Saldo	Begroting 2028 Saldo
	Saldo per product								
7.1	Volksgezondheid	-466	-729	-683	0	-683	-696	-712	-729
7.2	Riolering	436	369	-1.508	2.017	509	554	632	678
7.3	Afval	-11	224	-1.106	1.372	265	273	273	282
7.4	Milieubeheer	-794	-1.177	-807	0	-807	-826	-846	-869
	Saldo programma 7	**-835**	**-1.313**	**-4.104**	**3.389**	**-715**	**-696**	**-653**	**-637**

Programma 8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening, Stedelijke vernieuwing (VHROSV)

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Van de Noort	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, transitie intensieve dierhouderij, vergunningen, beheer onroerend goed, woningbouwprojecten, centrumvisie
Wethouder Rombouts	Handhaving RO-vergunningen

Wat gaan we doen?

8.1 Ruimte en leefomgeving			
Ambitie: Gebiedsontwikkeling mogelijk maken.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Een gebiedsgerichte aanpak om integraal initiatieven in een gebied op te kunnen pakken.	A.1	We starten 2025 een pilot gebiedsontwikkeling. Na twee jaar wordt de pilot geëvalueerd. Hiervoor wordt een plan van aanpak opgesteld, middelen beschikbaar gesteld en een (externe) projectleider aangesteld. De gebieden worden geselecteerd in overleg en op basis van prioritering en beschikbare ambtelijke capaciteit.
B	Goede ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit.	B.1	Regulier werk.
Ambitie: Leefbaar buitengebied.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
C	Geactualiseerd bestemmingsplan buitengebied	C.1	In 2024 is het bestemmingsplan Buitengebied vastgesteld. We verwachten dat beroep wordt ingediend tegen het bestemmingsplan bij de Raad van State. Behandeling hiervan verwachten we in 2025/2026. In de actualisatie zijn nieuwe ontwikkelingen niet meegenomen. Na inwerkingtreding van het bestemmingsplan moeten we ontwikkelingen beoordelen en aanbieden voor besluitvorming aan bevoegd gezag.
D	Bevorderen transitie buitengebied en neerslag stikstof in Natura-2000 gebieden te reduceren	D.1	In 2025 worden de veehouders die meedoen aan de beëindigingsregelingen veehouderijen (LBV en LBV+) gefaciliteerd om tot een herbestemming van hun percelen te komen. Ook overige stoppende boeren (die niet mee kunnen of willen doen aan de regelingen) worden gefaciliteerd voor zover de mogelijkheden onder de Omgevingswet dat nu toelaten. De gemeente staat niet aan de lat voor reductie van stikstofneerslag in Natura-2000 gebieden. Dit wordt geborgd door de Wet natuurbescherming, die per 1 januari 2024 is opgenomen in de Omgevingswet. De provincie Noord-Brabant is bevoegd gezag voor uitvoering van de Wet natuurbescherming. Als gemeente kunnen we wel een rol spelen door herbestemmingen mogelijk te maken waardoor vigerende natuur- en milieuvergunningen overbodig worden en kunnen worden ingetrokken.
E	Opstellen gebiedsvisie Wellenseind en directe omgeving	E.1	De raad heeft opdracht gegeven voor het opstellen van een gebiedsvisie voor het gebied Wellenseind en directe omgeving. Deze gebiedsvisie is nodig om alle recreatieve ontwikkelingen in dat gebied integraal te kunnen beoordelen en alle relevante belangen te kunnen

			afwegen. Dit wordt een onderdeel van de Gebiedsgerichte aanpak Kempenland-West. Er wordt samen met partners gewerkt aan een koersdocument voor het gebied. In het koersdocument wordt beschreven wat er moet gebeuren in het gebied en wordt de richting bepaald. Het koersdocument vormt de basis voor de verder uitwerking in een uitvoeringsprogramma. Per deelgebied wordt vervolgens een uitvoeringsplan opgesteld en een gebiedsteam opgericht. Landgoed Wellenseind en omgeving vormt samen met Landgoed De Utrecht een apart deelgebied. De verwachting is dat eind 2024 gestart kan worden met het het opstellen van een visie en uitvoeringsplan van dit deelgebied. De werkzaamheden hiervoor zullen in 2025 en de komende jaren doorlopen.
Ambitie: Implementatie Omgevingswet.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
F	Implementatie van de Omgevingswet.	F.1	In 2025 zullen meer ontwikkelingen aangevraagd worden met een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (Bopa). Dit betreft het afwijken van het omgevingsplan waarbij extra bouw- of gebruiksmogelijkheden worden toegekend. Er wordt vanaf de invoering van de Omgevingswet steeds meer ervaring opgedaan met dit instrument, vooral bij adviesbureaus, in het schrijven van een zgn. Go Flo (goede onderbouwing van de ruimtelijke effecten op de fysieke leefomgeving). De Bopa zal worden ingezet waar mogelijk. We kennen een brede lijst van gevallen waar de raad bindend advies voor moet geven. Veelal zal een Bopa eerst langs de raad gaan voordat de omgevingsvergunning kan worden verleend (of geweigerd). Sommige ontwikkelingen kunnen alleen gerealiseerd worden met een *wijziging* van het omgevingsplan. In 2025 wordt een pilot doorlopen om te komen tot een 1e integraal concept van het omgevingsplan voor de kern Hooge Mierde. Separaat wordt onderzocht (en bij mogelijkheden ook daadwerkelijk uitgevoerd) om een omgevingsplanwijziging mogelijk te maken bij urgente gebiedsontwikkelingen.
G	Opstelling omgevingsvisie.	G.1	We starten in 2025 met het actualiseren van onze gemeentelijke omgevingsvisie inclusief participatietraject. Onder meer de Ontwikkelstrategie de Kempen vormt de basis voor deze actualisatie.
Ambitie: Aantrekkelijk centrumgebied Reusel.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
H	Een bruisend boodschappencentrum in Reusel.	H.1	Het centrumplan Reusel krijgt steeds verder gestalte. In 2024 start de herinrichting van het Kerkplein. Daarna zal ook de Markt en de rest van het centrumgebied aangepakt gaan worden.
I	Voorkomen van leegstand in het gemeentehuis.	I.1	Zeer waarschijnlijk zal de afdeling MD van de GRSK naar het gemeentehuis in Reusel komen en mogelijk nog andere partijen. Hierdoor zal leegstand tot het verleden gaan behoren.

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)			
Ambitie: Bestaand actief grondbeleid voortzetten en differentiëren van grondprijzen.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Een actief en strategisch grondbeleid.	A.1	We zetten het bestaande grondbeleid conform de Nota Grondbeleid voort. De grondprijzen worden in een grondprijzenbrief gepubliceerd. Conform de Nota Grondbeleid wordt een externe deskundige ingeschakeld voor een advies over de grondprijzen.
B	Woningen voor iedere doelgroep en naar behoefte van elke kern.	B.1	Via de uitvoering van het vastgestelde grondbeleid werken we aan mogelijkheden voor de realisatie van deze doelstelling.

8.3 Wonen en bouwen			
Ambities: Het bouwen van meer woningen heeft onze prioriteit, voor elke doelgroep en in elke kern.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
A	Bouwen van 488 woningen in de periode 2022-2026.	A.1	De gemeente faciliteert de woningbouwopgave waar het kan volgens de vastgestelde prioritering. De planning is niet altijd haalbaar vanwege uitvoeringsproblemen, zoals de trage behandeling van bezwaren bij de Raad van State, gebrek aan ambtelijke capaciteit en voortgang in planvorming bij initiatiefnemers.
B	Woningen voor elke doelgroep.	B.1	We geven uitvoering aan de vastgestelde Kempische visie op wonen en hanteren het vastgestelde woningbouwprogramma om woningen voor elke doelgroep te bouwen.
C	Bouwen voor eigen inwoners.	C.1	Zie B.1.
D	Realisatie voldoende woningen in elke kern.	D.1	We faciliteren woningbouwinitiatieven en gaan naast inbreidingslocaties aan de slag met uitbreidingslocaties om in elke kern voldoende woningen te realiseren.
E	Versnellen procedures woningbouw.	E.1	Zie 8.1 F inzake de planologische procedures woningbouw.
F	Verhogen aanbod sociale huurwoningen	F.1	Nieuwe ontwikkelingen dienen te voldoen aan het woningbouwprogramma, waarvan 30% moet bestaan uit sociale huurwoningen. Uitgangspunt is dat sociale huurwoningen worden geëxploiteerd door een toegelaten instelling (corporatie).
G	Duidelijkheid over onderscheid sociale huur- en koopwoningen.	G.1	In het vastgestelde woningbouwprogramma staan de prijsgrenzen vermeld. De prijsgrenzen voor een sociale huurwoning worden jaarlijks bepaald door het ministerie van BZK.
Ambities: We trekken op het thema woningbouw samen op met de andere Kempengemeenten.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
H	Samenwerken in de Kempen op het gebied van woningbouw.	H.1	De Kempische visie op Wonen betreft een gezamenlijke visie voor de gemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden. Ook het uitvoeringsprogramma wordt in gezamenlijkheid opgesteld. Tevens is de woningbouwopgave een onderdeel van de Ontwikkelstrategie De Kempen, waarbij de gemeenteraden eind 2024 een voorkeursscenario vaststellen. De nadere uitwerking hiervan vindt plaats in 2025.

I	Faciliteren van CPO-initiatieven.	I.1	Indien er een groep is die in collectief particulier opdrachtgeverschap een woonproject wil realiseren, kijken we samen naar de mogelijkheden om dit te faciliteren.
Ambitie: Goede huisvesting voor arbeidsmigranten.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2025
J	Goede huisvesting van arbeidsmigranten.	J.1	We geven uitvoering aan het vastgestelde ruimtelijk afwegingskader huisvesting arbeidsmigranten en toetsen nieuwe initiatieven hieraan.

Wat mag het kosten?

VHROSV *Bedragen x € 1.000*		Rekening 2023 Saldo	Begroting 2024 Saldo	Begroting 2025 Lasten	Baten	Saldo	Begroting 2026 Saldo	Begroting 2027 Saldo	Begroting 2028 Saldo
	Saldo per product								
8.1	Ruimtelijke ordening	-1.393	-1.876	-1.608	73	-1.535	-1.303	-1.345	-1.393
8.2	Grondexploitatie	244	-72	-1.409	1.212	-197	-204	-214	-223
8.3	Wonen en bouwen	24	163	-624	616	-8	-17	-22	-18
	Saldo programma 8	**-1.125**	**-1.785**	**-3.641**	**1.901**	**-1.741**	**-1.525**	**-1.581**	**-1.634**

GEMEENTE
Reusel-De Mierden

4. Bijlagen

Bijlage 1. Verschillenanalyse

	Structureel saldo na Begrotingswijziging juli 2024 (jaarschijf 2025)	€	-718.000	N
	Structureel saldo volgens Programmabegroting 2025-2028	€	313.000	V
	Verschil	€	1.031.000	V
1	Wijzigingen nieuw beleid structureel (incl. wegenplan)	€	-812.000	N
2	Wijzigingen nieuw beleid stelpost Spoor 1	€	725.000	V
3	Meicirculaire gemeentefonds	€	384.000	V
4	Bijdrage GRSK en KempenPlus	€	-259.000	N
5	Bijdrage overige gemeenschappelijke regelingen	€	-93.000	N
6	Programmakosten sociaal domein	€	-129.000	N
7	Dekking overhead	€	107.000	V
8	Riolering	€	127.000	V
9	Rente langlopende leningen	€	-108.000	N
10	Hogere lasten inhuur en opleidingen Robuust maken	€	-50.000	N
11	Lagere salariskosten	€	250.000	V
12	Correctie afschrijvingen	€	40.000	V
13	Verhoging toeristenbelasting	€	54.000	V
14	OZB tariefsverhoging 2,2% + 23%	€	773.000	V
15	Diverse kleine aanpassingen	€	22.000	V
		€	1.031.000	V

1. Wijzigingen nieuw beleid structureel (wegenplan)
De voorgestelde aanpassingen uit de lijst nieuw beleid en vervangingsinvesteringen 2025-2028 leidt tot een nadelige bijstelling van € 812.000. De grootste post met een bedrag van € 760.000 is het nieuwe beheerplan onderhoud wegen. De lijst nieuw beleid en vervangingsinvesteringen is te vinden in bijlage 2.

2. Wijzigingen nieuw beleid stelpost Spoor 1
In het kader van het ravijnjaar worden via spoor 1 de bestaande budgetten van de afgelopen jaren geanalyseerd. Uit deze analyse volgt enerzijds een verlaging van de lasten en anderzijds een verhoging van de baten. Omdat het voortaan is toegestaan om de restitutie BCF structureel als bate mee te nemen is deze ook toegevoegd. Per saldo een voordeel van € 725.000.

3. Meicirculaire gemeentefonds
De doorrekening van de meicirculaire gemeentefonds 2024 heeft een positief effect van € 384.000.

4. Bijdrage gemeenschappelijke regelingen GRSK en Kempenplus
Nadat de begrotingen door het algemeen bestuur van deze gemeenschappelijke regeling zijn vastgesteld, zijn de uitgaven voor de gemeente verplichte uitgaven geworden. Deze bijdragen dienen we dan ook over te nemen in onze programmabegroting 2025-2028. De lasten stijgen met € 259.000.

5. Bijdrage overige gemeenschappelijke regelingen
Nadat de begrotingen door het algemeen bestuur van de betreffende gemeenschappelijke regeling zijn vastgesteld, zijn de uitgaven voor de gemeente verplichte uitgaven geworden. Deze bijdragen dienen we dan ook over te nemen in onze programmabegroting 2025-2028. Omdat verschillende gemeenschappelijke regelingen hogere bijdragen vragen, stijgen de lasten met € 93.000.

6. Programmakosten sociaal domein
De programmakosten zijn bijgesteld op basis van de laatste MARAPS van de GRSK en Kempenplus

7. Dekking overhead
Doordat meer overhead kan worden doorberekend aan de grondexploitaties ontstaat dit voordeel.

8. Riolering
In november 2023 is de Visie Water en Riolering 2024-2028 en het Programma Water en Riolering 2024-2028 goedgekeurd. We kunnen nu meer overhead en BTW verhalen via de rioolheffing, dit heeft een positief effect op de begroting 2025.

9. Rente langlopende leningen
De geraamde investeringen en de aflossingen leiden tot een (her)financieringsbehoefte. Het aantrekken van langlopende leningen leidt tot deze toename van de rentelasten.

10. Hogere lasten inhuur en opleidingen door Robuust maken
Door het robuust maken van de organisatie in 2024 zijn de salariskosten gestegen. Daarom zijn met ingang van begroting 2025 ook de budgetten van inhuur en opleidingen daar alsnog op aangepast op basis van de gehanteerde normpercentages.

11. Lagere salariskosten
De salariskosten dalen met € 250.000. Dit komt enerzijds door een verlaging van percentage sociale lasten (gedaald van 28,8% naar 27%) en anderzijds door een lagere indexering (loonvoet sector overheid gedaald van 5,2% naar 4,4%)

12. Correctie afschrijvingen
Door verhuizing van de bibliotheek naar De Kei in 2024 worden de nog restende boekwaarden van de bibliotheek versneld afgeschreven in 2024. Dit leidt tot een correctie op de kapitaallasten van begroting 2025 ev.

13. Verhoging toeristenbelasting
In het kader van het ravijnjaar wordt gekeken naar verhoging van de inkomsten toeristenbelasting. Volgend uit het amendement bij begroting 2022 is afgesproken om niet meer jaarlijks de toeristenbelasting te verhogen maar voor het eerst weer in begroting 2025. Voorgesteld wordt nu om naast de reguliere indexering over de afgelopen jaren het tarief te verhogen naar het landelijk gemiddeld tarief van € 2,34. Met dit tarief en door verwachte mutatie aantal overnachtingen stijgen de baten met € 54.000.

14. Onroerendezaakbelasting
In het kader van het ravijnjaar wordt gekeken naar verhoging van de inkomsten onroerendezaakbelasting. Voorgesteld wordt om de tarieven te verhogen naar het landelijk gemiddelde, dit betekent bovenop de gebruikelijke indexering nog een verhoging van 23%, resulterend in een extra opbrengst van € 723.000.

Bijlage 2. Nieuw beleid en vervangingsinvesteringen 2025-2028

NR	Product	Omschrijving	Investerings-bedrag	Afs.jaren	i/u	2025	2026	2027	2028	Rente
		Wettelijk / vervanging								**0,50%**
1	2.1	Rehabilitatiekrediet wegen 2025	€ 950.000	40	U	28.500	28.500	28.500	28.500	S
1	2.1	Rehabilitatiekrediet wegen 2026	€ 950.000	40	U		28.500	28.500	28.500	S
1	2.1	Rehabilitatiekrediet wegen 2027	€ 950.000	40	U			28.500	28.500	S
1	2.1	Rehabilitatiekrediet wegen 2028	€ 950.000	40	U				28.500	S
2	2.1	Vervanging openbare verlichting masten 2025	€ 40.500	40	U	1.215	1.215	1.215	1.215	S
2	2.1	Vervanging openbare verlichting masten 2026	€ 153.000	40	U		4.590	4.590	4.590	S
2	2.1	Vervanging openbare verlichting masten 2027	€ 197.000	40	U			5.910	5.910	S
2	2.1	Vervanging openbare verlichting masten 2028	€ 102.500	40	U				3.075	S
2	2.1	Vervanging openbare verlichting armaturen 2025	€ 16.500	20	U	908	908	908	908	S
2	2.1	Vervanging openbare verlichting armaturen 2026	€ 141.500	20	U		7.783	7.783	7.783	S
2	2.1	Vervanging openbare verlichting armaturen 2027	€ 102.500	20	U			5.638	5.638	S
2	2.1	Vervanging openbare verlichting armaturen 2028	€ 218.000	20	U				11.990	S
3	5.7	Vervanging groen 2025 (40jr afschrijving)	€ 131.000	40	U	3.930	3.930	3.930	3.930	S
3	5.7	Vervanging groen 2026 (40jr afschrijving)	€ 131.000	40	U		3.930	3.930	3.930	S
3	5.7	Vervanging groen 2027 (40jr afschrijving)	€ 131.000	40	U			3.930	3.930	S
3	5.7	Vervanging groen 2028 (40jr afschrijving)	€ 131.000	40	U				3.930	S
3	5.7	Vervanging groen 2025 (80jr afschrijving)	€ 179.000	80	U	3.133	3.133	3.133	3.133	S
3	5.7	Vervanging groen 2026 (80jr afschrijving)	€ 179.000	80	U		3.133	3.133	3.133	S
3	5.7	Vervanging groen 2027 (80jr afschrijving)	€ 179.000	80	U			3.133	3.133	S
3	5.7	Vervanging groen 2028 (80jr afschrijving)	€ 179.000	80	U				3.133	S
4	7.2	Vervanging riolering Hooge Mierde	€ 1.024.296	60	U	22.193	22.193	22.193	22.193	S
4	7.2	Wilhelminalaan - Beukenlaan-N284	€ 1.138.433	60	U	24.666	24.666	24.666	24.666	S
4	7.2	Klimaatinvesteringen	€ 100.000	60	U	2.167	2.167	2.167	2.167	S
4	7.2	Vervanging gemalen BK	€ 23.501	40	U	705	705	705	705	S
4	7.2	Vervanging randvoorziening ME	€ 17.800	15	U	1.276	1.276	1.276	1.276	S
4	7.2	Vervanging riolering Hulsel	€ 1.473.635	60	U		31.929	31.929	31.929	S
4	7.2	Klimaatinvesteringen	€ 100.000	60	U		2.167	2.167	2.167	S
4	7.2	Vervanging randvoorziening ME	€ 17.800	15	U		1.276	1.276	1.276	S
4	7.2	Vervanging riolering Reusel	€ 1.775.325	60	U			38.465	38.465	S
4	7.2	Wilhelminalaan - Lensheuvel-Turnhoutsweg	€ 858.988	60	U			18.611	18.611	S
4	7.2	Klimaatinvesteringen	€ 100.000	60	U			2.167	2.167	S
4	7.2	Vervanging randvoorziening ME	€ 17.800	15	U			1.276	1.276	S
4	7.2	Vervanging riolering Reusel	€ 1.613.180	60	U				34.952	S
4	7.2	Vervanging riolering Hooge Mierde	€ 484.485	60	U				10.497	S
4	7.2	Klimaatinvesteringen	€ 100.000	60	U				2.167	S
4	7.2	Vervanging randvoorziening ME	€ 17.800	15	U				1.276	S
4	7.2	Dekking rioolheffing	exploitatie	-	I	-51.007	-86.379	-146.898	-195.790	S
		Totaal wettelijk/vervanging				**37.686**	**85.620**	**132.730**	**183.358**	
		Waarvan incidenteel				*0*	*0*	*0*	*0*	*I*
		Waarvan structureel				*37.686*	*85.620*	*132.730*	*183.358*	*S*
		Wensen / ambities								
5	2.1	GVVP 2025	€ 497.250	40	U	14.918	14.918	14.918	14.918	S
5	2.1	GVVP 2026	€ 950.000	40	U	0	28.500	28.500	28.500	S
5	2.1	GVVP 2027	€ 500.000	40	U	0	0	15.000	15.000	S
5	2.1	GVVP 2028	€ 500.000	40	U	0	0	0	15.000	S
6	2.1	Kwaliteitsimpuls dorpspleinen 2025	€ 200.000	40	U	6.000	6.000	6.000	6.000	S
6	2.1	Kwaliteitsimpuls dorpspleinen 2026	€ 150.000	40	U		4.500	4.500	4.500	S
7	2.0	Legesinkomsten Kabels en leidingen	exploitatie			-17.000	-17.000	-17.000	-17.000	S
8	2.1	Straatverlichting beheer en onderhoud	exploitatie			22.000	22.000	1.000	2.000	S
9	3.4	Aanleg tweede fietskronkel (aanleg 2025)	investering	40	U	pm				S
10	3.1	Bijdrage verhoging Visit Bladel Reusel-De Mierden (reeds toegezegd)	exploitatie			11.679	10.030	8.373	6.715	S
11	3.1	Aanjagen economie	exploitatie			10.000	10.000	7.500	7.500	S
12	5.3	Meer Muziek in de Klas	exploitatie			10.460	10.460	10.460	10.460	S
13	7.4	Klimaatvisie Bos en Heideterreinen	exploitatie			30.000				S
14	7.4	Uitgaven werkplan Bos en Natuur 2025	exploitatie			86.826				S
15	7.4	Inkomsten Werkplan Bos en Natuur 2025	exploitatie			-92.791				S
16	5.3	Combinatiefunctionaris cultuur dekking voortaan uit Brede Spuk	exploitatie			-13.000	-13.000	-13.000	-13.000	S
17	5.3	Combinatiefunctionaris Sport dekking voortaan uit Brede Spuk	exploitatie			-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	S
18	5.1	Buurtsportcoaches dekking voortaan uit Brede Spuk	exploitatie			-14.000	-14.000	-14.000	-14.000	S
19	5.3	Naschoolse cultuuraanbod	exploitatie			4.000	4.000	4.000	4.000	S
19	5.3	Naschoolse cultuuraanbod vanuit SPUK	exploitatie			-4.000	-4.000	-4.000	-4.000	S
20	5.3	Sport en cultuurgala	exploitatie			5.000	5.000	5.000	5.000	S
21	7.3	Vrijwilligers uitvoeringsplan	exploitatie			5.000	5.000	5.000	5.000	S
22	6.1	Dorpsraad Reusel	exploitatie			10.000	10.000	10.000	10.000	S
23	6.1	Opvang vluchtelingen	exploitatie			841.000	140.200			I
23	6.1	Vergoeding vluchtelingen vanuit Rijk	exploitatie			-1.937.055	-322.800			I
24	6.7	Maatwerkbudget WMO	exploitatie			4.000	4.000	4.000	4.000	S
25	6.1	Grensdorpen.nl	exploitatie			8.000	8.000	8.000	8.000	S
26	7.1	Bijdrage STORM	exploitatie			15.000	15.000	15.000	15.000	S
26	7.1	Bijdrage STORM dekking via inzet SPUK uitkering en subsidie113	exploitatie			-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	S
27	7.4	Klimaat	exploitatie			7.500				I
28	7.1	Kempenbranie	exploitatie			8.000	8.000	8.000	8.000	S
28	7.1	Kempenbranie via SPUK				-8.000	-8.000	-8.000	-8.000	S
29	div.	Plan van aanpak Uitvoeringsprogramma voorkeursscenario Ontwikkelingstrategie De Kempen	exploitatie			35.000				I
30	5.7	Deken van der Weepark	investering	40	U	pm	pm	pm		S
31	7.1	Opstellen beleidsplan ongediertebestrijding	exploitatie	-	U	pm	pm	pm	pm	S
32	5.7	Realisatie milieustraat	investering		U	pm	pm	pm		S
33	8.1	Pilot gebiedsontwikkeling	exploitatie	-	U	75.000	75.000			S
34	8.1	Verbouwing Plint gemeentehuis ten behoeve van MD	pm			pm	pm	pm	pm	I
35	0.1	Kempencongres	exploitatie			5.000	5.000	5.000	5.000	S
36	2.1	Vernieuwen wegenbeheerplan stelpost	exploitatie			760.000	760.000	760.000	760.000	S
37	0.4	Organisatieontwikkeling	exploitatie			100.000				I
		Waarvan incidenteel				*-953.555*	*-182.600*	*0*	*0*	*I*
		Waarvan structureel				*907.092*	*914.408*	*829.251*	*843.593*	*S*
		Totaal lasten (s+i)				**-915.869**	**-96.980**	**132.730**	**183.358**	
		Waarvan incidenteel				*-953.555*	*-182.600*	*0*	*0*	*I*
		Waarvan structureel				*944.778*	*1.000.028*	*961.981*	*1.026.950*	*S*

Toelichting nieuw beleid en vervangingsinvesteringen 2025-2028

Wettelijk / vervanging 2025-2028

1. Rehabilitatiekrediet wegen 2025 t/m 2028 (structureel: jaarlijkse investering € 950.000 vanaf 2025)
Het krediet (investering) rehabilitaties wegen is een krediet voor het uitvoeren van rehabilitaties en reconstructies van wegen, vernieuwen van voetpaden/fietspaden e.d.. Hierbij wordt de gehele verhardingsconstructie (inclusief fundering) opgebroken en opnieuw opgebouwd. Optioneel kan worden gekozen de weg bij een rehabilitatie her in te richten; er wordt dan gesproken over een reconstructie.
Aan de hand van de kwaliteitsgegevens uit de inspectie en de gestelde kwaliteitsnorm is de kapitaalbehoefte wegonderhoud voor de periode 2018-2027 berekend. Hierin zijn naast de rehabilitatie van de weg en eventuele herinrichting bij het einde van de levensduur van de weg ook de onderhoudsmomenten voor klein onderhoud en groot onderhoud conform het CROW beschreven.
De kapitaalbehoefte voor rehabilitaties in de periode 2018-2027 is gemaakt op basis van de visuele risico-gestuurde inspectie, de maatregeltoets en de leeftijd van de verhardingen. Hierbij is rekening gehouden met de kwaliteitsafname van de wegen in de loop van deze periode en onderhoud op basis van een sober kwaliteitsniveau.
De kapitaallasten van de investering bedragen € 28.500 per jaar. Voorlopig houden we de bedragen aan conform 2024. Eventuele aanpassing volgt via het voorstel beheerplan en begrotingswijzing in de raad.

2. Vervanging openbare verlichting door LED verlichting 2025 t/m 2028 (structureel)
Vervanging openbare verlichting door LED verlichting 2025 t/m 2028 (structureel: jaarlijkse (gemiddelde) investering € 212.000)
De budgetten voor de vervanging van de Openbare verlichting zijn inmiddels beschikbaar gesteld t/m 2024. Het is van belang om in 2025 t/m 2028 de budgetten ook beschikbaar te stellen om de doelstellingen uit het beleid te behalen. Deze doelstellingen zijn onder andere het noodzakelijk beheer van een ordentelijk verlichtingsareaal, het reduceren van CO2, afname stroomverbruik en het voldoen aan de richtlijnen/normen.
Voor 2025 tot en met 2026 is er conform het beleidsplan Openbare verlichting voldoende budget. Er is echter voor 2027 voorzien dat er onvoldoende budget beschikbaar is. Voor 2027 was er € 175.590 begroot voor de vervanging van armaturen en masten. Gezien de energiedoelstelling 2030 en gezien de stijging (meer dan voorzien destijds in het beleidsplan) van de materiaalprijzen en energiekosten is er meer budget nodig om de oorspronkelijke doelstelling van het beleidsplan te behalen. Het extra benodigd budget bedraagt € 123.990 voor 2027. Dit budget is een budgetversterking voor de armaturen en masten. De verdeling tussen toewijzing aan het krediet voor masten is € 61.995 en voor armaturen € 61.995. Resumé de bedragen:

- 2025 nieuw beleid vervanging verlichting: € 40.500 masten en € 16.500 armaturen
- 2026 nieuw beleid vervanging verlichting: € 153.000 masten en € 141.500 armaturen
- 2027 nieuw beleid vervanging verlichting: € 197.000 masten en € 102.500 armaturen
- 2028 nieuw beleid vervanging verlichting: € 102.500 masten en € 218.000 armaturen

3. Vervangingsinvestering groen binnen en buiten de kom (structureel: jaarlijkse investering € 310.000 vanaf 2025)
Om het bestaande groenareaal binnen de bebouwde kom (onder andere plantsoen en laanbomen) en buiten de bebouwde kom (onder andere laanbomen / houtopstand) duurzaam in stand te kunnen houden is een structureel vervangingsbudget noodzakelijk voor de vervanging van versleten/afgeschreven en/of eerder afgestorven groen (t.g.v. bijvoorbeeld klimaatveranderingen). De kapitaallasten van de investering bedragen € 7.063 per jaar.

4. Investeringen riolering conform het PWR (structureel: dekking via rioolheffing)
Op basis van het vastgestelde PWR (Programma Water en Riolering) staat een aantal investeringen gepland. De kapitaallasten worden gedekt via de rioolheffing.

Wensen / ambities 2025-2028

5. Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2022-2025 (structureel)
Het GVVP Reusel-De Mierden kent een modulaire opbouw. De verkeersvisie bevat een doorvertaling in acht modules, waarin het beleid is uitgewerkt. Per module is beschreven wat de gemeente Reusel-De Mierden met het verkeersbeleid wil bereiken. Om dit mogelijk te maken, zijn ook maatregelen benoemd. Deze zijn in module 9 samengevat. De acties en maatregelen die als eerste genoemd zijn, hebben het grootste effect en/of moeten als eerste worden opgepakt om resultaten mogelijk te maken. De volgorde van de modules bepaalt daarbij de volgorde van de maatregelen. De kapitaallasten van de investering bedragen € 14.918 per jaar in 2025. Net voor het zomerreces werd de laatste handtekening onder de uitvoeringsagenda van het nieuwe Brabants verkeersveiligheidsplan (BVVP) 2024-2027 gezet, dit wordt nog verwerkt in het toekomstige GVVP. Voor de jaren 2026-2027 zijn de investeringen vooralsnog geraamd op basis van ervaringscijfers.

Hieronder worden de projecten kort beschreven:

Het zwaar vracht- en landbouw verkeer weren uit de kernen van Hulsel, Hooge Mierde en Lage Mierde.
De doorgaande routes in de kernen worden heringericht voor de fiets, met aandacht voor ander verkeer. Routes buiten de kernen worden in combinatie met wegenonderhoud verbeterd.
De nieuwe planning is vanwege technische noodzaak globaal:
Uitvoering Lage Mierde is in 2024 gestart. Hooge Mierde in 2025 en Hulsel in 2026.

Verkeersveilige schoolomgevingen
We realiseren vijf schoolzones (gecombineerd met weren zwaar verkeer).
Deze doelstelling blijft ongewijzigd, echter vanwege de gewijzigde planning voor de kernen zullen ook de schoolzones anders gepland worden.

6. Kwaliteitsimpuls voor dorpspleinen in de kernen (structureel: € 200.000 krediet in 2025 en € 150.000 krediet in 2026)
We onderzoeken de mogelijkheden tot parkeren op andere plaatsen dichtbij een dorpskern in plaats van op de dorpspleinen zelf en kijken naar mogelijkheden om de pleinen meer te vergroenen. Deze doelstelling blijft ongewijzigd, echter vanwege de gewijzigde planning binnen doelstelling 1 van verkeer en vervoer zal ook dit project anders gepland worden.

7. Legesinkomsten kabels en leidingen
Voor de kleine kabeltracés van minder dan 25 meter worden op dit moment geen leges in rekening gebracht bij telecombedrijven en Enexis en Brabant Water. Dit betreft 85% van de kabelaanvragen. Door dit wel te gaan innen kan de gemeente ongeveer € 17.000 extra dekking halen

8. Straatverlichting beheer en onderhoud
Voor de jaren 2025 en 2026 zijn de bedragen voor exploitatie van de verlichting € 22.000 hoger omdat we dan concrete maatregelen nemen om de zogenaamde installatieverantwoordelijkheid ordentelijk te regelen. Die laatste is in lijn met het beleidsplan Openbare Verlichting in 2018 en behelst het aanpassen van enkele stroomaansluitingen (naar een veiligere versie).

In het beleidsplan 2018-2030 is geen rekening gehouden met de benodigde indexeringen voor de 12 planjaren in het beleidsplan. Om die reden volstaan de bedragen uit het beleidsplan niet meer ten opzichte van wat noodzakelijk is. Voor 2027 en 2028 zijn om die reden de bedragen opgehoogd met respectievelijk € 1.000 en € 2.000.

9. Aanleg tweede fietskronkel
Aangezien er nog geen ontwerp voor de kronkel gereed is, wordt het lastig om een bedrag te noemen. Eerst zal er een Kempenidentiteit voor de kronkels worden bepaald en wat de overkoepelende aspecten worden (bijv. kenmerkende landmarks, kleur wegdek, bebording). Hiervan is het kostenplaatje nog onbekend (volgt waarschijnlijk in oktober/november 2024). Daarnaast is de locatie waar de lokale kronkel aangelegd moet worden nog niet definitief en daardoor zijn de kosten voor de aanleg ook nog niet in te schatten (de lokale invulling van de kronkel krijgt pas vorm als de Kempenidentiteit is vastgesteld). De kosten zullen indien mogelijk worden meegenomen in de 1e

berap 2025.

10. Bijdrage verhoging Visit Bladel Reusel-De Mierden
Het college heeft ingestemd met een bijdrageverhoging voor Visit Bladel Reusel-De Mierden. De huidige bijdrage vanuit de DVO wordt van € 20.000 verhoogd naar € 33.345 in 2024 en bouwt af tot € 26.715 in 2028.

11. Aanjagen economie
In het collegeakkoord wordt ingezet op bedrijventerreinen/detailhandel/winkels en dag- en verblijfsrecreatie waaronder de horeca. Om de economie verder uit te rollen, te ontwikkelen en te verbinden binnen de gemeente Reusel-De Mierden vragen we hier een structurele bijdrage voor; € 10.000 voor 2025 en 2026, € 7.500 voor 2027 en 2028. Er wordt momenteel niks voor ondernemers/detail en horeca gedaan op lokaal niveau.

We willen ons inzetten voor o.a.:
- Dag van de Ondernemer (i.s.m. ZLTO/OVBRM en andere 3de partijen);
- Initiatieven vanuit de winkeliers detail en horeca verder uit te rollen;
- Verschillende sectoren onderling verbinden;
- Aantrekkelijk winkelgebied faciliteren.

De zwaarte zal vooral liggen op de Dag van de Ondernemer. Waarbij alle ondernemers betrokken worden en intern samengewerkt wordt met de vrijetijdseconomie en het agrarische ondernemerschap. (voorheen ZZP-avond met de gemeente Eersel)

12. Meer muziek in de klas
Het project Meer Muziek In De Klas is op 1 september 2023 gestart op alle basisscholen in Reusel-De Mierden. In de begroting is voor dit project tot en met 2026 € 30.000 per jaar opgenomen. De kosten bedragen echter per schooljaar € 52.000. Deze kosten zijn in het begin stadium van het project foutief berekend door Art4U. Door een bestuurswisseling in 2023 is dit aan het licht gekomen.
Vanaf schooljaar 2025-2028 (subsidie 2025) zal er een bedrag van € 52.000 per schooljaar nodig zijn om het project voort te zetten. De totale verhoging bedraagt na instemming overigens € 10.460 doordat we (nagenoeg zeker) nog een subsidie van € 11.540 kunnen ontvangen voor dit project.

13. Klimaatvisie Bos en Heideterreinen
Zoals in het coalitieprogramma aangegeven wordt stapsgewijs uitvoering gegeven aan het Beleidsplan openbaar groen, waaronder aan de prioriteiten uit het bijbehorende uitvoeringsprogramma. Met het oog op de klimaatverandering, de duurzaamheidsambities en mede op de schaalsprong-ontwikkelingen die vanuit de Brainportregio op ons afkomen is het cruciaal om behoedzaam om te gaan met onze groene gemeente, zodat deze ook bij doorontwikkeling geschikt en aantrekkelijk blijft om hier te wonen en recreëren. Het huidige bos-/ natuurbeheer is ten aanzien van voornoemde ambities en veranderingen niet overal toereikend. Het samenspel tussen o.a. de groeiende bedrijvigheid, inwonersaantal, recreatie, klimaat en het behoud van onze mooie groene omgeving biedt namelijk veel uitdagingen. Om onder andere beter te kunnen anticiperen op de snel veranderende klimaatomstandigheden en toenemende gebruikersdruk is het vanuit voornoemd uitvoeringsprogramma van belang om spoedig handen en voeten te geven aan een lange termijn beheervisie/-plan, om op basis daarvan het beheer van onze circa 1000 hectare bos- en natuurterreinen integraal bij te sturen op een versnelde doorontwikkeling naar beter toekomstbestendige bos- en natuurterreinen. Naast het klimaat robuust houden zijn hierbinnen natuurlijk ook doelen als het verbeteren van de biodiversiteit en het stimuleren/ faciliteren van laagdrempelige en inclusieve vormen van bezigheid en ontmoeting die hierbij kunnen meeliften.

Bij vaststelling van voormeld beleidsplan is destijds besloten de benodigde middelen voor bijbehorend uitvoeringsprogramma niet ter beschikking te stellen, maar deze per project en naar prioriteit apart aan te vragen. Vanwege de vereiste expertise voor een dergelijke klimaatvisie is het niet mogelijk dit in eigen beheer of kostenneutraal op te pakken. De kosten voor het opstellen van een dergelijke beheervisie zijn geraamd op € 30.000. Binnen de exploitatiebegroting van het Werkplan Bos en Natuur 2025 is voldoende dekkingsruimte voor deze incidentele extra kosten. Het positief begrootte resultaat a € 45.000 van dit werkplan zal daardoor ten gunste van de algemene middelen wel eenmalig lager uitvallen.

Met een verbeterde lange termijnafstemming streven we tevens na ook de toekomstige beheerexploitatie van onze bos- en natuurterreinen zo lang als mogelijk positief/ gezond te houden. Immers zullen de inkomsten vanuit de jaarlijkse houtoogst anders bij toenemende/ massale boomsterfte en/of grootschalige natuurbranden drastisch teruglopen, waardoor de instandhouding van deze groene kwaliteit binnen onze gemeente in de toekomst mogelijk niet meer positief te exploiteren blijft.

14. Uitgaven werkplan Bos en Natuur 2025
In verband met het gedurende 3 jaar wegwerken van beheerachterstanden in een aantal ecologische verbindingszones en bestaande heideterreinen vallen de uitvoeringskosten in 2024, 2025 en 2026 tijdelijk hoger uit dan in voorgaande jaren. Voor 2024 zal dit in de 2e Berap 2024 worden bijgesteld. Totale kosten voor 2025 zijn op basis van Werkplan Bos en Natuur 2025 geraamd op afgerond € 156.000 (i.p.v. eerdere raming ad € 69.174 in huidige begroting 2024). Qua volledige dekking staan daar tegenover de inkomsten uit subsidie en de houtverkoop.

15. Inkomsten werkplan Bos en Natuur 2025
Op basis van Werkplan Bos en Natuur 2025 zijn de inkomsten uit de houtverkoop geraamd op € 157.000 (i.p.v. eerdere raming ad € 64.209 in huidige begroting 2024) Daar tegenover staan de hogere beheerkosten dan eerder geraamd. Zie hiervoor toelichting uitgaven werkplan Bos en Natuur 2025.

16. Combinatiefunctionaris Cultuur
De combinatiefunctionaris Cultuur is structureel opgenomen in de begroting, maar wordt nu ook opgenomen in de Brede Spuk. Hierdoor is er een dubbele dekking en dit leidt tot een voordeel in de begroting.

17. Combinatiefunctionaris Sport
De combinatiefunctionaris Sport is structureel opgenomen in de begroting, maar wordt nu ook opgenomen in de Brede Spuk. Hierdoor is er een dubbele dekking en dit leidt tot een voordeel in de begroting.

18. Buurtsportcoaches
De Buurtsportcoaches zijn structureel opgenomen in de begroting, maar worden nu ook opgenomen in de Brede Spuk. Hierdoor is er een dubbele dekking en dit leidt tot een voordeel in de begroting.

19. Naschoolse cultuuraanbod
De cultuurcoach is in overleg met het kernteam cultuureducatie (gemeente Eersel, Bladel, Reusel-De Mierden) na de meivakantie met een pilot naschools cultuuraanbod op het Rythoviuscollege gestart. De kosten hiervan bedragen € 4.000, dekking komt vanuit SPUK.
Doel: Meer naschools cultuuraanbod in combinatie met het realiseren van een verzachtende overgang van Primair Onderwijs naar Voortgezet Onderwijs.
Kinderen van groep 7 en 8 krijgen op het Rythovius college een aantal weken naschools cultuuraanbod (o.a. gericht op Brainport/techniek).
Indien de pilot positief wordt geëvalueerd, willen we het project ook op het Pius-X-College uitzetten en kunnen alle basisschoolleerlingen van groep 7 en 8 uit Reusel-De Mierden, Bladel en Eersel hier aan deelnemen.

20. Sport en Cultuurgala
Tot voor de corona was er jaarlijks een Sport & Cultuurgala in Reusel-De Mierden. Voor 2025 zijn we aan het onderzoeken of we dit weer nieuw leven in kunnen blazen. We hebben hiervoor overleg met verschillende partners. De kosten ad € 5.000 zijn gebaseerd op voorgaande edities en recente uitvoeringen in een andere Kempengemeente.

21. Vrijwilligers uitvoeringsplan
Eind 2024 wordt het Vrijwilligers Uitvoeringsplan voorgelegd aan het college.
Een plan waarin op hoofdlijnen beschreven op welke manier de gemeente Reusel-De Mierden haar vrijwilligers faciliteert. Momenteel zit het plan nog in de onderzoeksfase waardoor de financiën nog niet inzichtelijk zijn, raming € 5.000.

22. Dorpsraad Reusel
Na het 3-kernenoverleg met de dorpsraden is er een oproep uitgedaan aan de inwoners van Reusel of er mensen zijn die interesse hebben om een nieuwe dorpsraad op te starten. De geraamde kosten bedragen € 10.000.

23. Opvang vluchtelingen
Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne is de vergoeding vanuit het Rijk voor 2025 geraamd op € 1.937.055 (€ 61,- per persoon per dag en er zijn 87 opvangplekken) en voor 2026 2/12 deel hiervan geraamd gelet op de duur van de overeenkomst. De kosten zijn voor 2025 geraamd op € 841.000 en voor 2026 geraamd op 2/12 deel hiervan.

24. Maatwerkbudget Wmo
Daar waar voorliggende voorzieningen geen adequate oplossing biedt, willen we inwoners de hulp bieden die nodig is zodat ze kunnen participeren en sociale uitsluiting of armoedeval voorkomen wordt. Het maatwerkbudget biedt daar de uitkomst voor is gebleken uit een pilot die in 2017 is gedraaid in Reusel-De Mierden.

We hebben de afgelopen jaren de kosten gedekt uit andere budgetten, maar deze zijn nu niet meer toereikend. Gezien de toenemende complexiteit van casuïstiek, doen we nu een aanvraag om dit structureel op te nemen in de begroting. Voorstel voor de hoogte van het budget is € 4.000 per jaar. De hoogte van het bedrag is gebaseerd op de uitgaven van 2021 t/m heden. Dit kan het ene jaar leiden tot een overbesteding en het andere jaar tot onderbesteding.

25. Grensdorpen.nl
In 2019 zijn we gestart met het platform Grensdorpen.nl om meer verbinding te creëren tussen de kernen, organisaties, inwoners en gemeente. Een platform voor en door inwoners. Het platform blijft maar groeien en na 4 jaar is er nog steeds een groep vrijwillige buurtverbinders die zich wekelijks inzetten om dit platform goed te laten draaien. Middels een evaluatie wordt gekeken naar het effect van Grensdorpen.nl. De evaluatie wordt in april voorgelegd aan het college.
Jaarlijks is € 8.000 structureel budget nodig voor de licentiekosten van het platform.

26. Bijdrage STORM
Het college heeft eind 2023 een besluit genomen om zich vanaf het jaar 2024, in ieder geval voor 2 jaar, te committeren aan het suïcidepreventieprogramma STORM, dat regio breed op middelbare scholen wordt uitgerold. Het programma stimuleert de ontwikkeling van een positief zelfbeeld en weerbaarheid, en zet daarnaast in op trainingen voor leerkrachten gericht op het bespreekbaar maken van mentale problemen. STORM is een samenwerking tussen gemeenten en alle middelbare scholen in de regio, het CJG+, de GGZ en GGD. Deze 2 jaar worden de kosten ad € 15.000 voor 50% gedekt via een subsidie van 113-zelfmoordpreventie, en de overige 50% bekostigen we vanuit de brede SPUK-gelden vanuit de Rijksoverheid. Indien de ervaringen met de STORM aanpak positief zijn, willen we na de eerste twee jaar hiervoor structureel geld opnemen in de gemeentelijke begroting.

27. Klimaat
De Vereniging KempenEnergie beheert binnen de Kempen meerdere energieloketten waar burgers geïnformeerd worden over de mogelijkheden van energiebesparing en duurzame energieopwekking (zonnepanelen / (hybride)warmtepompen). KempenEnergie vervult op het gebied van informatieverstrekking een steeds belangrijkere rol en nemen op dit gebied werk van de gemeente uit handen. Door de gemeente wordt jaarlijks een bedrag van € 5.000 ter ondersteuning gegeven aan hun basisactiviteiten. Uitbetaling vindt plaats op basis van een jaarprogramma en -verslag. In het kader van de Regionale Energie Strategie is energiebesparing ook een belangrijk speerpunt. Hier vervult KempenEnergie een belangrijke rol (energieloket). Daarnaast willen ze in 2025 samen met de gemeente een energie-expo in onze gemeente organiseren. Hiervoor zal eenmalig in 2025 een extra bedrag van € 7.500 incidenteel te worden begroot.

28. Kempenbranie
Dit is een programma dat vanaf 2018 loopt, er is een jaarlijks uitvoeringsbudget van € 7.000 begroot. Binnen het programma Kempenbranie zijn middelen nodig voor: Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) monitor uitgevoerd door de GGD, de ondersteuning door Trimbos, een uitvoeringsbudget voor diverse activiteiten zoals het geven van lezingen en workshops Triple P. In 2024 is er een coördinator Kempenbranie (voor de 4 Kempengemeenten) gestart en na een positieve

evaluatie (na één jaar) is het de bedoeling dat deze coördinatiefunctie structureel wordt. Dit zal jaarlijks ongeveer € 9.000 kosten. Van het uitvoeringsbudget kan € 1.000 ingezet worden voor de coördinatiekosten.

29. Plan van aanpak Uitvoeringsprogramma voorkeursscenario ontwikkelstrategie De Kempen
Onze gemeente ligt in de Brainport regio welke een bijzondere ontwikkeling doormaakt. De hightechindustrie en hoogwaardige maakindustrie groeien snel. De regio groeit daardoor tot 2040 naar verwachting met 100.000 woningen. Daardoor zal ook het inwonersaantal verder toenemen. Dit heeft grote gevolgen voor de woningbouw, bereikbaarheid, bedrijventerreinen maar ook (sociaal-maatschappelijke) voorzieningen, landschap en natuur en het welzijn van de inwoners. Samen met de andere Kempengemeenten (Gemeenten Bladel, Bergeijk en Eersel) wordt nagedacht over hoe en op welke manier we deze groei zouden kunnen opvangen en hoe we dit zouden kunnen sturen. Hiervoor wordt een voorkeursscenario opgesteld. Deze wordt naar verwachting eind 2024 ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraden.

Na vaststelling van de voorkeurscenario wordt het scenario uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. Hiervoor wordt in 2025 een gezamenlijke Plan van Aanpak opgesteld. Om dit te kunnen opstellen wordt een budget aangevraagd van incidenteel €35.000.

30. Deken van der Weepark
Er is een bewonersinitiatief gestart voor het Deken van der Weepark met veel verbetervoorstellen. Het zwaartepunt ligt op het upgraden van het groen. De reguliere budgetten voorzien niet in deze upgrade.

31. Opstellen beleidsplan ongediertebestrijding
In 2025 wordt het beleid op het gebied van openbare hygiëne (met name ongediertebestrijding/klimaatverandering) geactualiseerd. Hier is extra budget voor nodig. Het budget voor 2026 en verder hangt af van de ambities uit dit beleidsstuk.

32. Realisatie milieustraat
Er is al wel een plan om dit samen te gaan realiseren i.s.m. Gemeente Bladel maar qua investering/kosten is er nog te weinig bekend.

33. Pilot gebiedsontwikkeling
In het coalitietakkoord is opgenomen om bepaalde gebiedsontwikkelingen te faciliteren en te stimuleren zoals het verplaatsing van milieuhinderlijke bedrijven. Om dit mogelijk te maken is er budget nodig voor onder meer het aanstellen van een externe projectleider. Binnen het team Ruimtelijke ontwikkeling is daarvoor geen ambtelijke capaciteit beschikbaar. We starten een pilot voor 2 jaar.

34. Aanpassing gemeentehuis i.v.m. huisvesting GRSK-medewerkers
De medewerkers van de afdeling MD van de Samenwerking Kempengemeenten gaan naar alle waarschijnlijkheid verhuizen naar de plint van het gemeentehuis in Reusel. Nu zijn deze in Bladel gehuisvest, maar de gemeente Bladel heeft de ruimte zelf nodig. Dit zal nopen tot enige verbouwingswerkzaamheden om deze mensen goed te kunnen huisvesten. Het is te vroeg om daar al een investeringsbedrag aan te hangen. Tegenover de extra lasten staan in ieder geval inkomsten vanwege de verhuur van de betreffende werkplekken.

35. Kempencongres
Om ook op strategisch niveau invulling te kunnen geven aan de Strategisch Kempen Agenda is samenwerking op het niveau van gemeenteraden nodig. Op advies van een extern bureau wordt daarvoor ingaande 2022 het Kempencongres gehouden. Aanvankelijk waren de middelen daarvoor niet structureel in de begroting opgenomen om eerst ervaring op te doen. Inmiddels heeft het Kempencongres zich bewezen. Hiervoor is jaarlijks een bedrag van € 5.000 benodigd.

36. Vernieuwen wegenbeheerplan

Als stelpost is een bedrag opgenomen van € 760.000 als verwachte structurele kostenverhoging vanuit het nieuw op te stellen wegenbeheerplan. Dit plan is in concept gereed en het hier vermelde bedrag is een combinatie van hogere exploitatielasten en hogere kapitaallasten. Pas na vaststelling van het nieuwe wegenbeheerplan zullen de bedragen definitief zijn.

37. Organisatieontwikkeling

Dankzij het raadsbesluit op 7 november 2023 hebben wij een prima basis kunnen leggen voor de ontwikkeling van onze organisatie. In 2024 is de formatie op orde gebracht en zijn de rollen van leidinggevenden gewijzigd. Met deze basis, onze duidelijke visie en strategie, is het ontwikkeltraject nog niet gereed. De realisatie van een robuuste extern georiënteerde organisatie vraagt in 2025 investeringen in organisatieontwikkelingsprojecten o.a. op het gebied van projectmatig werken, strategisch HRM beleid, teamontwikkeling, dienstverlening, in- en externe veiligheid en datagedreven werken. Hiervoor is een stelpost opgenomen van € 100.000.

Bijlage 3. Geprognosticeerde balans

ACTIVA *(bedragen x € 1.000)*	Ultimo 2025	Ultimo 2026	Ultimo 2027	Ultimo 2028
Vaste activa				
Immateriële vaste activa	630	605	580	555
Materiële vaste activa	48.600	51.600	49.900	50.600
Financiële vaste activa	265	265	265	265
Totaal vaste activa	**49.495**	**52.470**	**50.745**	**51.420**
Vlottende activa				
Voorraden bouwgrond in exploitatie (incl. voorziening)	2.109	2.095	2.178	427
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één	9.000	9.000	9.000	9.000
Liquide middelen	5	5	5	5
Overlopende activa	5.500	5.000	5.000	5.000
Totaal vlottende activa	**16.614**	**16.100**	**16.183**	**14.432**
TOTAAL GENERAAL ACTIVA	**66.108**	**68.569**	**66.928**	**65.852**

PASSIVA *(bedragen x € 1.000)*	Ultimo 2025	Ultimo 2026	Ultimo 2027	Ultimo 2028
Vaste passiva				
Eigen vermogen				
- algemene reserve (incl. saldo baten en lasten)	15.134	15.902	14.917	14.482
- bestemmingsreserves	12.052	10.020	9.755	9.505
Voorzieningen	3.802	3.829	3.776	3.656
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één	24.920	27.818	27.479	27.209
Totaal vaste passiva	**55.908**	**57.570**	**55.927**	**54.851**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	5.000	5.000	5.000	5.000
Overlopende passiva	5.200	6.000	6.000	6.000
Totaal vlottende passiva	**10.200**	**11.000**	**11.000**	**11.000**
TOTAAL GENERAAL PASSIVA	**66.108**	**68.570**	**66.927**	**65.851**

Bijlage 4. Totaal van lasten en baten per programma

	Begroting 2025			Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Programma *(bedragen x € 1.000)*	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Saldo**	**Saldo**	**Saldo**
0. Bestuur en ondersteuning	-8.100	31.610	23.510	22.037	22.594	23.121
1. Veiligheid	-1.532	64	-1.468	-1.507	-1.544	-1.582
2. Verkeer en vervoer	-2.347	38	-2.308	-2.339	-2.372	-2.404
3. Economie	-494	545	52	83	85	86
4. Onderwijs	-1.151	110	-1.040	-1.044	-1.062	-1.074
5. Sport, cultuur en recreatie	-2.956	362	-2.594	-2.626	-2.621	-2.690
6. Sociaal domein	-15.630	2.141	-13.489	-13.369	-13.283	-13.416
7. Volksgezondheid en milieu	-4.104	3.389	-715	-696	-653	-637
8. VHROSV	-3.641	1.901	-1.741	-1.525	-1.581	-1.634
Saldo baten en lasten	**-39.954**	**40.160**	**206**	**-985**	**-435**	**-230**
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves		562	562			
Begrotingssaldo na bestemming	**-39.954**	**40.722**	**768**	**-985**	**-435**	**-230**
Waarvan structureel begrotingssaldo			313	1.215-	504-	324-
Waarvan incidenteel begrotingssaldo			455	230	69	94

Bijlage 5. Staat van incidentele baten en lasten inclusief toelichting

Staat van incidentele baten en lasten *(bedragen x € 1.000)*	2025	2026	2027	2028
1. Bedrijfsvoeringskosten GRSK (baat)	-15	-26	-8	-37
2. Bedrijfsvoeringskosten Kempenplus (leefgeld Oekraïners)	47	12		
2. Programmakosten Kempenplus (leefgeld Oekraïners)	105	25		
3. SPUK opvang vluchtelingen (in Algemene Uitkering)	-1.937	-323		
3. Opvang vluchtelingen	841	140		
4. Transitie buitengebied	35			
4. Transitie buitengebied via reserve	-35			
5. Inventarisatie strijdig gebruik en handhaving hierop	143			
5. Inventarisatie strijdig gebruik en handhaving hierop via reserve	-143			
6. P.v.a. programma voorkeursscenario ontwikkelstrategie de Kempen	35			
7. Omgevingswet	96			
7. Omgevingswet via reserve	-96			
8. Verlaging kapitaallasten omdat 1e jaar niet volledig wordt uitgegeven (baat)	-55	-58	-61	-57
9. Compensatie vervallen opschalingskorting in Algemene Uitkering	417			
10. Klimaat	8			
11. Organisatieontwikkeling	100			
Totaal incidentele baten en lasten	**-455**	**-230**	**-69**	**-94**

1. Bedrijfsvoeringskosten GRSK (diverse programma's)

In de vastgestelde begroting van de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten zijn incidentele baten en lasten opgenomen en per deelnemende gemeente gespecificeerd. Deze incidentele bedragen zijn één-op-één overgenomen.

2. Programmakosten/Uitvoeringskosten KempenPlus; leefgeld Oekraïners

De opvang van Oekraïners is een naar de aard tijdelijke aangelegenheid, waardoor ook de verbonden lasten incidenteel van aard zijn. In de staat "Nieuw Beleid" is de vergoeding vanuit het Rijk ter dekking van deze lasten opgenomen.

3. SPUK Opvang vluchtelingen in Algemene Uitkering

Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne is de vergoeding vanuit het Rijk voor 2025 geraamd op € 1.937.055 (€ 61,- per persoon per dag en er zijn 87 opvangplekken) en voor 2026 2/12 deel hiervan geraamd gelet op de duur van de overeenkomst. De kosten zijn voor 2025 geraamd op € 841.000 en voor 2026 geraamd op 2/12 deel hiervan.

4. Transitie buitengebied

De aangekondigde regelingen zijn vertraagd. Dit betreft de Landelijke Beëindigingsregeling Veehouderij (LBV) en de Landelijke Beëindigingsregeling Veehouderij plus (LBV plus). Deze stonden deels eind 2023 open (LBV) en de LBV plus regeling stond open tot en met maart 2024.
De LBV en de LBV plus zijn eenmalige regelingen, waardoor de daaruitvloeiende kosten incidenteel zijn. Dekking vindt plaats vanuit de algemene reserve (rekening resultaat 2023)

5. Inventarisatie strijdig gebruik en handhaving hierop

In het kader van het bestemmingsplan buitengebied vindt een eenmalige inventarisatie plaats (incidentele last). Dekking vindt plaats vanuit de algemene reserve (rekening resultaat 2023).

6. P.v.a. programma voorkeursscenario ontwikkelstrategie De Kempen

De ontwikkelstrategie De Kempen wordt eenmalig opgesteld, waardoor de daaraan verbonden lasten als incidenteel kunnen worden gekwalificeerd

7. Omgevingswet

De opstelling van een omgevingsvisie zijn kosten die verband houden met de invoering van de nieuwe wet en dat is een eenmalige activiteit, waarvan de lasten dus ook als incidenteel kunnen worden beschouwd. Overheveling vanuit resultaatbestemming jaarrekening 2023 en dekking via resultaat 2023.

8. Verlaging kapitaallasten

De kapitaallasten zijn structureel volledig geraamd ingaande het jaar waarin het krediet beschikbaar komt. Omdat niet alle kredieten op 1 januari van dat jaar volledig zijn uitgegeven, mogen deze conform regelgeving in het eerste jaar voor 50% incidenteel tegen geraamd worden. Dat hebben wij

toegepast voor de investeringen uit de lijst nieuw beleid en vervangingsinvesteringen.

9. Compensatie vervallen opschalingskorting in Algemene Uitkering
In 2025 wordt door het Rijk incidenteel een korting toegepast op het gemeentefonds. De provinciale toezichthouders hebben bepaald dat deze korting van € 416.800 als incidenteel mag worden beschouwd, ondanks het feit dat de algemene uitkering naar haar aard structureel is. Door de korting als incidenteel te beschouwen stijgt het structurele deel van de algemene uitkering.

10. Klimaat
Eenmalig zal in 2025 een energie-expo in onze gemeente georganiseerd worden. Hiervoor is € 7.500 incidenteel begroot.

11. Organisatieontwikkeling
Voor de realisatie van een robuuste extern georiënteerde organisatie is in 2025 eenmalig € 100.000 geraamd voor organisatieontwikkelingsprojecten

RESERVES EN VOORZIENINGEN BEGROTING 2025-2028

omschrijving	stand	2025		stand	2026		stand	2027		stand	2028		stand
	31-12-2024	dotatie	onttrekking	31-12-2025	dotatie	onttrekking	31-12-2026	dotatie	onttrekking	31-12-2027	dotatie	onttrekking	31-12-2028
Voorziening onderhoud gebouwen	1.459.371	367.491	-367.491	1.459.371	367.959	-367.959	1.459.371	368.434	-368.434	1.459.371	368.917	-368.917	1.459.371
Voorziening onderhoud wegen	858.323	472.500	-472.500	858.323	472.500	-472.500	858.323	472.500	-472.500	858.323	472.500	-472.500	858.323
Voorziening riolering	146.537	169.742		316.279	81.587		397.866	2.848		400.714	-65.657		335.057
Voorziening afvalstoffenheffing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening wachtgelden	60.564		-60.564	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening Appa-pensioenen	1.050.534	0	-53.423	997.111	0	-54.289	942.822	0	-55.918	886.904	0	-54.867	832.037
Voorziening spaarverlof	170.751	0	0	170.751	0	0	170.751	0	0	170.751	0	0	170.751
TOTAAL VOORZIENINGEN	**3.746.080**	**1.009.733**	**-953.978**	**3.801.835**	**922.046**	**-894.748**	**3.829.133**	**843.782**	**-896.852**	**3.776.063**	**775.760**	**-896.284**	**3.655.539**
Algemene reserve	16.678.396		-1.544.000	15.134.396		768.000	15.902.396		-985.000	14.917.396		-435.000	14.482.396
Totaal algemene reserve	*16.678.396*	*0*	*-1.544.000*	*15.134.396*	*0*	*768.000*	*15.902.396*	*0*	*-985.000*	*14.917.396*	*0*	*-435.000*	*14.482.396*
BR Ontwikkeling Buitengebied	267.888			267.888			267.888			267.888			267.888
BR Onderhoud wegen	380.586		-380.586	0			0			0			0
BR Overdracht deel provinciale weg N284	3.755.000		-2.000.000	1.755.000		-1.755.000	0			0			0
BR Mobiliteitsbevordering en opvang langdurig verlof	98.470			98.470			98.470			98.470			98.470
BR Bereikbaarheidsagenda	223.474			223.474			223.474			223.474			223.474
BR Afschrijving N284	1.123.305		-31.125	1.092.180		-31.125	1.061.055		-31.125	1.029.930		-31.125	998.805
BR Planstudie en uitvoering N284	483.543			483.543			483.543			483.543			483.543
BR Investering kapitaalgoederen	1.102.429			1.102.429			1.102.429			1.102.429			1.102.429
BR Vereveningsfonds sociale woningbouw	1.300			1.300			1.300			1.300			1.300
BR Afschrijving bibliotheek	0			0			0			0			0
BR Afschrijving brandweerkazerne	88.262		-14.289	73.973		-14.289	59.684		-14.289	45.395		-14.289	31.106
BR Afschrijving De Schakel	655.274		-25.269	630.005		-25.269	604.736		-25.269	579.467		-25.269	554.198
BR Afschrijving materieel buitendienst 2021	277.463		-34.600	242.863		-34.600	208.263		-34.600	173.663		-34.600	139.063
BR Afschrijving overige activa	0			0			0			0			0
BR Afschrijving nieuwe Kei	1.790.982		-98.141	1.692.841		-97.102	1.595.739		-96.063	1.499.676		-95.024	1.404.652
BR Exploitatie GVVP	0			0			0			0			0
BR Afschrijving MTC's 2022	34.647		-12.750	21.897		-12.750	9.147		-9.147	0			0
BR Afschrijving KTM A2 incl. mobiliteitshub en F67	292.339		-15.051	277.288		-15.051	262.237		-15.051	247.186		-15.051	232.135
BR Afschrijving levensduurverl. Onderhoud Clemensschool	169.167		-35.000	134.167		-35.000	99.167		-35.000	64.167		-35.000	29.167
BR Afschrijving extra lokaal Akkerwinde	27.629		-11.538	16.091		-11.538	4.553		-4.553	0			0
BR Huisvesting bijzondere doelgroepen	2.900.000			2.900.000			2.900.000			2.900.000			2.900.000
Totaal bestemmingsreserves	*13.671.758*	*0*	*-2.658.349*	*11.013.409*	*0*	*-2.031.724*	*8.981.685*	*0*	*-265.097*	*8.716.589*	*0*	*-250.358*	*8.466.231*
TOTAAL RESERVES	**30.350.154**	**0**	**-4.202.349**	**26.147.805**	**0**	**-1.263.724**	**24.884.081**	**0**	**-1.250.097**	**23.633.985**	**0**	**-685.358**	**22.948.627**

Bijlage 7. Beleidsindicatoren

(Uitdraai van website waarstaatjegemeente.nl (9-9-2024)

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

45,2% Reusel-De Mierden

47,9% <25.000 inwoners

Meerdere bronnen | 2022

Volksgezondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval
kg per inwoner

CBS | 2022

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

104,8% Reusel-De Mierden

Geen data <25.000 inwoners

berekening | 2022

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde
x €1.000

CBS | 2020 - 2024

Nieuw gebouwde woningen
per 1.000 woningen

14,6 Reusel-De Mierden

7,5 <25.000 inwoners

BAG/ABF | 2023

Sociaal domein

Banen
per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

568,0 Reusel-De Mierden

708,1 <25.000 inwoners

Meerdere bronnen | 2023

Jongeren met een delict voor de rechter

1% Reusel-De Mierden

1% <25.000 inwoners

CBS | 2022

Achterstand onder jeugd
Reusel-De Mierden

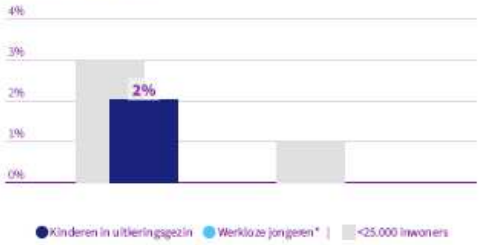

CBS | 2022

Netto arbeidsparticipatie

74,0% Reusel-De Mierden

73,7% <25.000 inwoners

CBS | 2023

Personen met een bijstandsuitkering
per 10.000 inwoners

CBS | 2023

Lopende re-integratievoorzieningen
per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

120,8 Reusel-De Mierden

146,7 <25.000 inwoners

CBS | 2023

Demografische druk

CBS | 2024

Jongeren met jeugdhulp
% van alle jongeren tot 18 jaar

CBS | 2023

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

Reusel-De Mierden	<25.000 inwoners
€ 706	€ 947

COELO | 2024

Jongeren met jeugdbescherming

Reusel-De Mierden	<25.000 inwoners
0,8% *	Geen data

CBS | 2023 | *Voorlopig

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Reusel-De Mierden	<25.000 inwoners
€ 860	€ 1.037

COELO | 2024

Jongeren met jeugdreclassering

Reusel-De Mierden	<25.000 inwoners
Geen data	Geen data

CBS

Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo
per 10.000 inwoners

Reusel-De Mierden	<25.000 inwoners
610	653

CBS GMSD Wmo | 2023